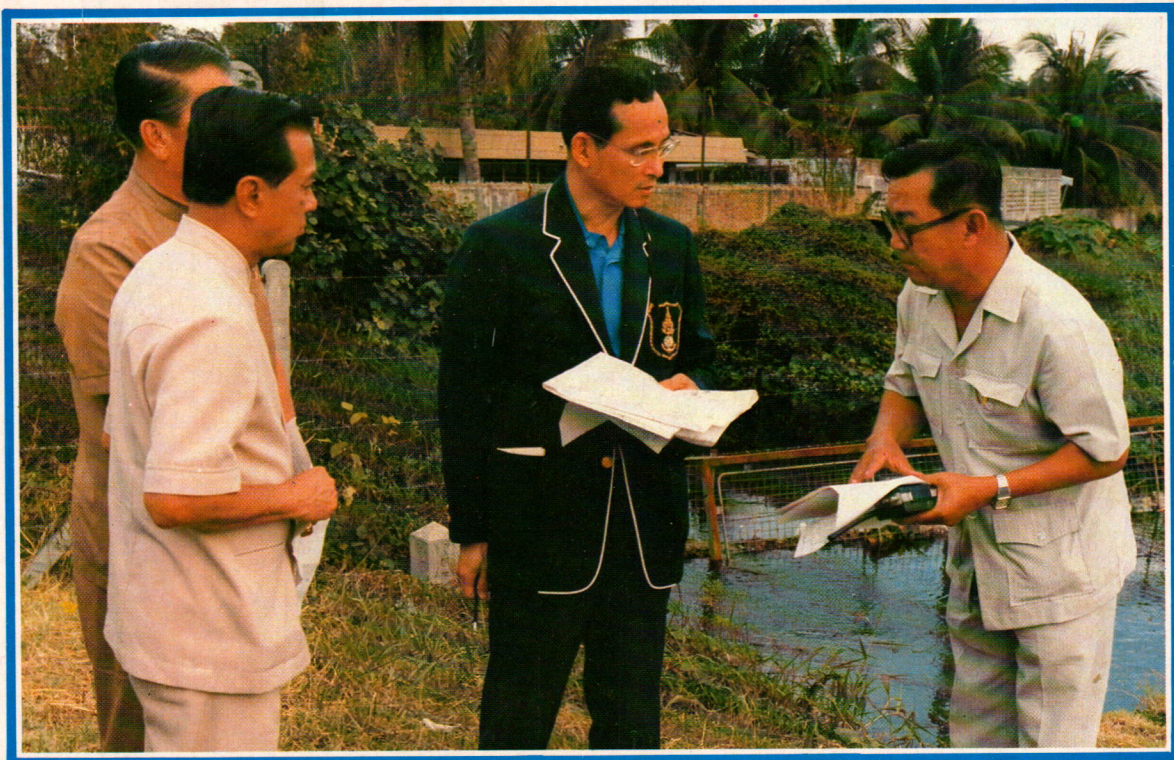
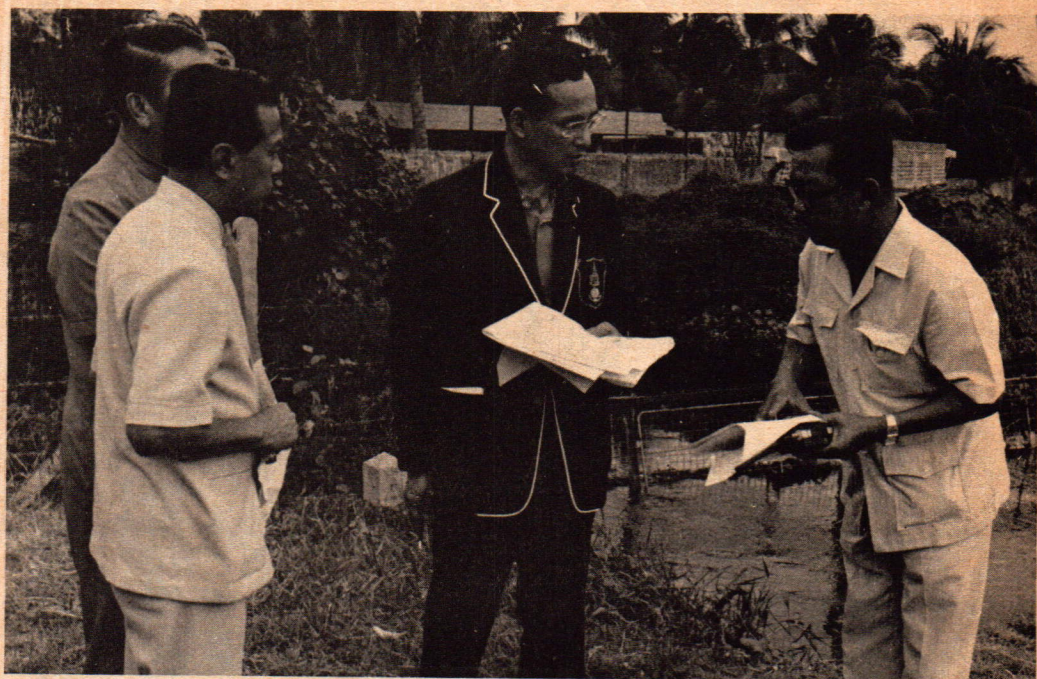




จากฟ้า สู่ดิน

**คณะกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ**

จากฟ้า สู่ดิน



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จทอดพระเนตรสภาพน้ำท่วมใน
บริเวณกรุงเทพมหานคร และพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับวิธีการที่จะช่วยให้
สภาพน้ำท่วมลดลงได้รวดเร็วขึ้น เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๖

คณะกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

คำนำ

คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ซึ่งเป็นอนุกรรมการชุดหนึ่งในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้จัดทำรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน หน่วยราชการ และองค์กรต่าง ๆ ในการเผยแพร่ข่าวพระราชกรณียกิจ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เดือนละ ๒ ครั้ง โดยใช้ชื่อรายการว่า “จากฟ้า...สู่ดิน” กับจัดทำรายการเนื่องในโอกาสพิเศษอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้การส่งเสริมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจแพร่หลายยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้ รวบรวมบทวิทยุที่ได้เผยแพร่ออกอากาศไปแล้ว มาจัดพิมพ์ เพื่อผู้ที่สนใจจะได้ทบทวน และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยในครั้งแรกนี้จัดพิมพ์บทวิทยุที่ออกอากาศในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๒๐ เรื่อง

โอกาสนี้ คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณกองข่าว กองการในพระองค์ สำนักราชเลขาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กับผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้การเผยแพร่พระราชกรณียกิจในครั้งนี้ บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจตามสมควร.

คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

- | | |
|--|---------------------|
| ๑ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
(ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม) | ประธานอนุกรรมการ |
| ๒ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ | รองประธานอนุกรรมการ |
| ๓ ผู้แทนกรมประมงกลาง | กรรมการ |
| ๔ ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๕ ผู้แทนกองบังคับการตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ | กรรมการ |
| ๖ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
กรมการศึกษานอกโรงเรียน | กรรมการ |
| ๗ ผู้แทนศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักผู้บัญชาการ-
ทหารสูงสุด | กรรมการ |
| ๘ ผู้แทนสำนักราชเลขาธิการ | กรรมการ |
| ๙ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๓ หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๐ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๕
หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๑ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗
หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๒ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกอง ๔ อ.ส.ม.ท.
หรือผู้แทน | กรรมการ |
| ๑๓ นายกำจัด กิพานิช | กรรมการ |
| ๑๔ นายขวัญแก้ว วัชโรทัย | กรรมการ |
| ๑๕ นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์ | กรรมการ |
| ๑๖ พลโทมานะ รัตนโกเศศ | กรรมการ |



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทอดพระเนตรโครงการชลประทานห้วยเสนง
จังหวัดสุรินทร์

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

การดำเนินงานโครงการในพระราชดำริ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการ

จารุสินทร์ มูลิกะพงษ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

ตามที่เรา ๆ ท่าน ๆ ได้เห็นได้ทราบอยู่เป็นประจำ เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งส่วนใหญ่ เรามักจะเห็นว่า พระองค์ท่านเสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ อยู่เสมอมานั้น สิ่งหนึ่งที่เรามักพบเห็นควบคู่ไปกับการเสด็จพระราชดำเนินนั้นก็คือ โครงการในพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้พระราชทานคำแนะนำ ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะได้ทรงเห็นความทุกข์ยาก เดือดร้อนต่าง ๆ ของราษฎร โดยเฉพาะชาวนาที่ยากจนในท้องที่ทุรกันดาร ห่างไกล บางท่านอาจจะบอกว่า ในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมา รัฐบาลก็ได้พัฒนาประเทศ โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นกรอบกำหนดนโยบายมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ จนถึงปัจจุบัน เรามีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีผลผลิตรวมเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง ๑๔ เท่าตัว รายได้เฉลี่ยต่อคน ก็เพิ่มขึ้นถึง ๔ เท่าตัว แต่เหตุใด ประชาชนของเราส่วนใหญ่จึงยังคงทุกข์ยากเดือดร้อนกันอยู่อีก ในเรื่องนี้นั้น ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่า

ดร. สุเมธ..... “อาจจะกล่าวได้ว่า เนื่องจากการพัฒนาของรัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา ไม่ได้เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้ยากไร้ในชนบทโดยตรง ถึงแม้เราจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมา ๔ ฉบับแล้วก็ตาม แต่การพัฒนานั้น มุ่งเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการเพิ่มรายได้ของประเทศเป็นส่วนรวม การจัดสรรทรัพยากรก็มักจะมุ่งลงสู่พื้นที่ที่เจริญแล้วเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการพัฒนาชนบทก็มักจะเป็นการกระจายบริการพื้นฐานไปสู่พื้นที่ที่มีแนวการพัฒนาแล้วเช่นกัน ซึ่งผลของการพัฒนานั้น ถึงแม้จะทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๗ ก็ได้ แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว ที่จนก็ยังจนอยู่ มาถึงแผนพัฒนาฉบับที่ ๕ นี้ จึงได้มีการวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างจริงจังที่จะให้ผลการพัฒนานั้น ถึงมือชาวนาชนบทที่ยากจนจริง ๆ”

จารุลินทร์.....

“ในฐานะที่ผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ ก็เป็นเลขานุการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอยู่ด้วยนั้น งานของคณะกรรมการชุดนี้ ดำเนินการมาตั้งแต่เมื่อใด”

ดร. สุเมธ.....

“ผมอยากจะบอกว่า เราเพิ่งมาเริ่มทำกันในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ คือในช่วงปี ๒๕๒๕-๒๕๒๘ แต่สิ่งที่พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำริออกมาเป็นโครงการทั้งหลายนั้น ได้ถึงมือประชาชนโดยตรงอย่างแท้จริงมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๖ คือหลังจากเสด็จกลับจากประเทศสวิตได้ ๒ ปี และได้ทรงเน้นหนักในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยทรงทุ่มเทอย่างมหาศาลในการพัฒนาช่วยเหลือพสกนิกรของพระองค์ท่าน จนถึงปัจจุบัน จนเกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน้อย่างมากมายทั่วประเทศ ซึ่งโครงการเหล่านี้ เป็นเรื่องของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทุก ๆ แขนง และทุก ๆ สาขา และบางลักษณะก็เป็นโครงการวิจัยศึกษา ทดลอง เพื่อผลการพัฒนาในระยะต่อไป ที่มุ่งให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชนทั้งสิ้น โครงการเหล่านี้ ถ้าจะแบ่งประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้ว ผมจะบอกได้คือ

- เกี่ยวกับการศึกษา วิจัย ค้นคว้า ทดลอง
- เกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์และการประมง
- เกี่ยวกับการพัฒนาดิน อนุรักษ์ดิน และทรัพยากรธรรมชาติ
- การพัฒนาและจัดหมู่บ้าน
- การพัฒนาการเกษตรและส่งเสริมอาชีพ
- การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน
- การแพทย์

ซึ่งโครงการทั้งสิ้นมีประมาณ ๔๕๐-๕๐๐ โครงการ ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๐-๘๐ เน้นหนักเกี่ยวกับการชลประทานและแหล่งน้ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การพัฒนาแหล่งน้ำนี้ เป็นหัวใจสำคัญอย่างมากต่อประเทศของเรา ซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรม”

จารุลินทร์.....

“รู้สึกว่าการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้อยู่มากมายเหลือเกิน คงจำเป็นจะต้องมีหน่วยงานหลายฝ่ายเข้ามาทำงานเพื่อสนองพระราชดำรินั้น ๆ ด้วย ทราบไหมว่าหน่วยงานนั้น ๆ จัดระบบงานอย่างไร จึงสามารถสนองพระราชดำริให้ดีที่สุด”

ดร. สุเมธ.....

“การดำเนินงานของกระทรวงทบวงกรม และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ นั้น เมื่อแต่ละฝ่ายได้รับพระราชดำรินั้นมาแล้ว ต่างฝ่ายก็จัดวางแผนงาน โครงการ และเสนอของบประมาณเป็นเอกเทศเฉพาะหน่วยของตน ซึ่งอยู่ในลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ จึงทำให้มีปัญหาอยู่บ้าง เพราะแผนงานบางแผน จำเป็นต้องมีการดำเนินงานให้สอดคล้องกันทุกฝ่าย แต่เมื่อต่างคนต่างทำจึงทำให้แผนงานบางแผน ไม่ประสานกันเท่าที่ควร รวมทั้งปัญหาด้านงบประมาณของเรายังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานสนองพระราชดำรินานัก ยกตัวอย่างเช่น หากพระองค์ท่านมีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่ง

โครงการใดในวันนี้ แต่หน่วยงานนั้น ๆ จะสามารถของบประมาณและได้รับงบประมาณไปดำเนินงานได้ในอีกสองปีถัดไป เพราะในงบประมาณ ปัจจุบันนั้น ได้ถูกจัดสรรวางเข้าระบบหมดแล้ว จึงทำให้การดำเนินงานสนองพระราชดำริล่าช้าไม่ทันการ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาล จึงได้มีการวางระบบการดำเนินงาน จัดตั้งองค์กรขึ้นโดยออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๒๔ ให้เป็นหลักการดำเนินงานสนองพระราชดำริดังกล่าว”

จารุลินทร์.....

“สาระสำคัญของระเบียบนี้ มีอะไรบ้างคะ”

ดร. สุเมธ.....

“ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานสนองพระราชดำริของหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้ยึดถือเป็นแนวเดียวกัน เพื่อป้องกันการสับสนวุ่นวายที่เคยมีมาในอดีต โดยมีองค์กรกลางระดับชาติขึ้นองค์กรหนึ่ง เป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล ติดตามผล และประสานการดำเนินงานของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจทั้งหมดที่ดำเนินการสนองพระราชดำริอยู่ รวมทั้งการพิจารณาอนุมัติแผนงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายด้วย ซึ่งรัฐบาลได้ตั้งงบประมาณต่างหากไว้จำนวนหนึ่งให้สามารถเบิกจ่ายไปดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอเป็นปี ๆ อย่างที่เคยเป็นมา องค์กรนี้ เรียกว่า “คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เรียกกันย่อ ๆ ว่า...กปร มี ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ท่านองคมนตรี (ม.จ. จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์) เป็นองค์ที่ปรึกษา ส่วนกรรมการก็ประกอบด้วย ราชเลขาธิการ, ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก, ปลัดกระทรวงมหาดไทย, ปลัดกระทรวงเกษตรฯ, ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ, เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, วิทยาการพิเศษสำนักราชเลขาธิการ (ม.ร.ว. ทองน้อย ทองใหญ่) และ ผม เป็นเลขาฯ

นอกจากนี้ ในระเบียบยังได้จัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีเจ้าหน้าที่กองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานนี้ และผมในฐานะผู้อำนวยการกองฯ ก็เป็นผู้ดำเนินการสำนักงานเลขานุการ กปร. ด้วย ซึ่งสำนักงานเลขานุการ กปร. นี้ จะทำหน้าที่ทั้งในด้านวิชาการ ประสานงานและงานธุรการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ความจริง ก็มีความหมายชัดเจนอยู่ในตัวของมันเอง เพราะคำว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ หมายถึงโครงการที่ได้พระราชทานพระราชดำริในเบื้องต้นเท่านั้น แต่กว่าจะถึงขั้นการดำเนินงาน ก็จะต้องผ่านขั้นตอนการกลั่นกรองความเป็นไปได้ และความเหมาะสมต่าง ๆ จากทุกฝ่ายด้วย พระองค์ท่านเพียงมีพระราชดำริหรือพระราชทานคำแนะนำเริ่มแรกเท่านั้น

ส่วนการจะดำเนินการได้แค่ไหนอย่างไร เป็นเรื่องที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมาพิจารณาให้ดีที่สุดเสียก่อนที่จะสนองพระราชดำรินั้น ๆ และบางกรณี บางโครงการก็ได้เลิกล้มหรือระงับไปด้วยเหตุที่ไม่เหมาะสมก็เป็นได้ จึงได้มีการเรียกว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งสรุปง่าย ๆ ก็คือ โครงการที่ได้พระราชทานแนวความคิดให้เป็นเบื้องต้นนั่นเอง”

จารุลินทร์.....

ท่านก็ได้รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตลอดจนการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อการนี้ จาก ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะ เลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว ซึ่งรายการจากฟ้า...สู่ดิน ก็จะได้ติดตามผลการดำเนินงาน ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ มาเสนอต่อไป ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ที่กรุณาร่วมรายการกับเราในครั้งนี้ สวัสดีค่ะ

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

สนาน รีมวานิช

และ ทิวา พูลสมบัติ ผู้ร่วมรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย (สิริพร) ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศเกษตรกรรม เนื่องจากอยู่ในภูมิภาคแถบศูนย์สูตร ซึ่งสภาพดินฟ้าอากาศเหมาะแก่การกสิกรรม แต่ก็ยังประสบปัญหาต่าง ๆ ในด้านกสิกรรมอยู่เสมอ ทั้งในแง่ของวิทยาการใหม่ ๆ และสภาพของดิน อากาศ และน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพพื้นดินของประเทศในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกมีปัญหาในการเพาะปลูกเป็นอย่างมาก เพราะเป็นดินที่มีปฏิกิริยาเป็นกรด หรือที่เรียกว่าดินเปรี้ยว ซึ่งทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล ดินเปรี้ยวเหล่านี้มีอยู่อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางและภาคตะวันออก คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๖ ล้านไร่ ทำให้เกษตรกรต้องประสบปัญหาในการทำมาหากิน ได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร

เพลงสายฝน

บรรยาย (สิริพร) เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ เกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องดินเปรี้ยว ในภาคกลางและภาคตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถบบริเวณเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ก็สามารถที่จะยิ้มอย่างมีความสุขได้ เพราะมองเห็นอนาคตว่าปัญหานี้จะหมดไป ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดศาลบรรราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ เขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้มีประชาชนร่วมกันน้อมเกล้าฯ ถวายที่ดิน จำนวน ๒๖๔ ไร่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชดำริที่จะใช้ที่ดินผืนนี้เพื่อก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศต่อไป โดยให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานพัฒนาพื้นที่นี้ จัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน เพื่อใช้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ และเทคนิคการเกษตรแผนใหม่ รวมทั้งงานพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น งานศิลปาชีพพิเศษ โดยมุ่งที่จะให้ราษฎรเข้าไปศึกษาหาความรู้และนำมาปฏิบัติตามได้ในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยมีรายละเอียดของวัตถุประสงค์และการดำเนินงานดังที่นายสนาน รีมวานิช รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ได้เล่าให้ฟังว่า

นายสนาน รีมานิช “ศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อน ได้รับพระราชทานนามมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ใช้ชื่อนี้ นับตั้งแต่ที่พระองค์ได้เสด็จมาเมื่อ สิงหาคม ๒๕๒๒ กล่าวคือได้มีราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายที่ดินจำนวน ๒๖๔ ไร่ในขั้นแรก แล้วต่อมาก็ได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขั้นเดิมนั้น ราษฎรมีความประสงค์อยากจะให้พระองค์ท่านสร้างพระตำหนักขึ้น ณ ที่บริเวณนี้ และอยู่ใกล้บริเวณที่เป็นเขาหินซ้อน ซึ่งถือว่าเป็นทิวทัศน์อันสวยงามแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกนี้ แต่พระองค์ไม่ทรงปรารถนาที่จะใช้เป็นที่สร้างพระตำหนัก ได้มองเห็นว่าควรจะให้ที่ดินนี้ส่งผลกลับคืนมาให้แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป ให้ที่ดินนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ จึงได้พระราชทานกลับคืนมา ต่อมาก็ได้มีราษฎรได้ถวายที่ดินเพิ่มเติมขึ้น รวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๔๖๐ กว่าไร่เศษ รวมกับพื้นที่ซึ่งเป็นของทางราชการ กรมป่าไม้ ค่ายลูกเสือ ซึ่งมีอยู่เดิมแล้ว เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นลักษณะพื้นที่เป็นเนินชันซ้อนกันไป มีสายน้ำสำคัญอยู่สายหนึ่ง คือ ลำน้ำโจน ซึ่งให้ประโยชน์แก่พื้นที่



ประมาณ ๔๐,๐๐๐ ไร่ ในสองตำบล คือ ตำบลเขาหินซ้อน กับ ตำบลเกาะขนุน ทางกรมพัฒนาที่ดินจึงได้ทำการสำรวจสภาพลักษณะดิน สภาพพื้นที่และอื่น ๆ ของบริเวณพื้นที่นี้ก็ปรากฏว่าชาวไร่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ก็ปลูกมันสำปะหลังเป็นส่วนมาก แต่ผลผลิตนั้นได้ต่ำ คือประมาณ ๑.๕ ตันต่อไร่ เพราะฉะนั้นก็ไม่พอ นอกจากการปลูกมันแล้ว ก็มีการปลูกพืชไร่อื่น ๆ เล็กน้อย มีการเลี้ยงสัตว์ปีกบ้าง มีสวนผลไม้เป็นหย่อม ๆ เป็นต้นว่า ขนุน มะม่วง ในลักษณะเช่นนี้ สภาพความเป็นอยู่ก็ไม่เพียงพอ เมื่อคราวพระองค์เสด็จเดือนสิงหาคม ๒๕๒๒ ก็ได้มีพระราชดำรัสต่อ อธิบดี ๓ กรมในครั้งนั้น

เป็นอย่างน้อย คือ อธิปไตยพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ และ กรมชลประทาน และที่รู้สึกจะมีทางกรมปศุสัตว์ด้วย ให้จัดตั้งศูนย์นี้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นพระราชทานนามว่า “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง” แล้วให้แบ่งสรรปันส่วนพื้นที่กันไปตามลักษณะของหน่วยงานนั้น ๆ ดำเนินการ เป็นต้นว่า การเลี้ยงสัตว์ก็ควรจะอยู่บนที่ดอนไม่ใช่อู่ที่ลุ่ม หรือบริเวณที่ใกล้น้ำก็ควรจะเป็นกิจกรรมของการทำนา การเลี้ยงปลา เป็นต้น ปรากฏว่ามีจำนวนหน่วยงานทั้งหมด ๒๐ กว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่หน่วยงานที่มีกิจกรรมดำเนินงานอยู่ในนี้ มีอยู่ประมาณ ๑๔ หน่วยงาน ซึ่งทั้งนี้ก็ยังมิได้รวมหน่วยงานของ รพช. ซึ่งได้มาสร้างถนนที่เราสามารถเข้ามาได้อย่างสะดวกอยู่ในนี้ กิจกรรมไฟฟ้าซึ่งทางการไฟฟ้าก็ได้มาติดตั้งการสาธารณูปโภคในกิจกรรมนี้ แม้กระทั่งกรมโยธาธิการก็ได้มาดำเนินเกี่ยวกับพิธีการรับเสด็จทุกครั้งทุกคราว กระผมจะบรรยายสรุป ๆ ตามลักษณะของงานที่มีอยู่ในนี้ สถานที่นี้คือศูนย์ประสานงานของคณะบริหารซึ่งทางจังหวัดเป็นผู้ดูแล โดยกรมการปกครองเป็นผู้ของงบประมาณมาดำเนินการ ถัดไปก็เป็นที่ตั้งกรรมการพัฒนาชุมชนจะมาตั้งศูนย์ศิลปาชีพ โดยมีกิจกรรมเลี้ยงไหมปลูกหม่อน แล้วก็มีกิจกรรมจักสาน ซึ่งไม่ว่าเราสามารถหาได้จากบางแห่งในภูมิภาคพื้นตะวันออกนี้ ถัดจากนั้นไปก็เป็นกิจกรรมของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวมพันธุ์มะม่วงทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไทย จะให้มาเป็นแหล่งรวมอยู่ ณ ที่นี้ จะทำการสาธิตนาดี นาหวาน แล้วก็ข้าวไร่ เพื่อให้ประชาชนได้มาชม นอกจากนั้นก็มีกิจกรรมของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งจะแสดงลักษณะของพันธุ์พืชสวน ลักษณะของพันธุ์พืชทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ ที่จะนำเอามาแสดงไว้ ณ ที่นี้ ที่มีพระราชประสงค์ให้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นนั้น ได้ทรงให้ข้อรับสั่งไว้ว่า ไม่จำเป็นที่จะต้องมาทำการวิจัยทดลองอยู่ในบริเวณนี้ ขอให้ท่านเอากิจกรรมใดก็ตามที่ปรากฏว่าทำแล้วได้ผลดีให้นำมาแสดงในที่นี้ เพื่อว่าประชาชน หรือคนที่มาดู หรือว่าพี่น้องเกษตรกรที่มาเห็นจะได้เอาวิธีการซึ่งทำที่นั่นแล้วได้ผล เอาไปใช้ในเขตของตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในบริเวณรอบ ๆ ศูนย์ศึกษานี้ แล้วก็ยังจะขยายออกไปในจังหวัดอื่น ๆ ของภาคตะวันออกนี้ด้วย ถัดจากนั้นไปก็เป็นกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งรับผิดชอบในการวางแผนโครงการของศูนย์ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสำรวจดิน การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การรวบรวมพันธุ์พืชที่ใช้ในกิจกรรม ป้องกันรักษาหน้าดินมิให้ถูกน้ำชะล้างไปโดยได้ง่าย เพราะว่า จากการสำรวจแล้วพบว่า ดินในภาคตะวันออก เป็นลักษณะเป็นดินทราย แล้วก็ฝนตกชุก ชุกในระยะเวลาอันสั้น คือ ๖ เดือน และใน ๖ เดือนนี้จำนวน ๑,๒๐๐ มิลลิเมตรโดยเฉลี่ย บางวันอาจจะตกถึง ๖๐ กว่ามิลลิเมตรใน ๑ ชั่วโมง แต่ดินสามารถรับน้ำไว้ได้เพียง ๓๐ อีก ๓๐ ก็ต้องไหลไปบนผิวหน้า เมื่อไหลไปบนผิวหน้าก็เกิดการชะล้างพังทลายพาดินให้สูญหายไป หากความอุดมสมบูรณ์ของดินให้สูญหายไปด้วย เพราะฉะนั้นกรมพัฒนาที่ดินก็มีหน้าที่ในการควบคุมป้องกันรักษาหน้าดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณศูนย์ฯ นี้ทั้งหมดก็ได้รับหน้าที่นี้ แล้วก็ยังได้ทำการสำรวจทั้งบริเวณที่เป็นอาณาเขต ที่เรียกว่าเป็นบริเวณลุ่มน้ำ ทั้ง ๔๐,๐๐๐ ไร่ โดยมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาขยายออกไปใน

เวลาโอกาสต่อไป ถัดจากงานของกรมพัฒนาที่ดิน ก็มีกรมปศุสัตว์ และ กรมป.กลาง ซึ่งผนวกด้วยบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทร่วม นับว่าโครงการนี้มีภาคเอกชนได้เข้ามามีเสริมบทบาทในกิจกรรมของศูนย์ฯ นี้ ในกิจกรรมของกรมปศุสัตว์ กับ กรมป.กลางก็ได้แก่การเลี้ยงโค เลี้ยงสัตว์ใหญ่สัตว์เล็ก และได้รับพระราชทานให้สร้างบ้านตัวอย่างสำหรับนำเกษตรกรมาอยู่อาศัยในบริเวณนี้ โดยทำแกสชีวภาพขึ้น ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดทำ นักสักรมาอยู่เป็นจำนวน ๔ ครอบครัว แต่บังเอิญโชคร้ายไฟไหม้ไปเสียหลังหนึ่งแล้ว ถัดจากกิจกรรมของกรมปศุสัตว์ก็เป็น กรมชลประทาน ซึ่งขณะนี้กรมชลประทานได้สร้างอ่างเก็บน้ำไว้ ๓ อ่าง คือห้วยเจ็ก ปริมาณน้ำประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ คิวบิกเมตร มีห้วยแยกหนึ่ง ห้วยแยกสอง ห้วยแยกหนึ่ง ก็ประมาณ ๓,๐๐๐ ห้วยแยกสองก็ประมาณสัก ๔๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ถัดจากนั้นก็กิจกรรมของกรมป่าไม้ กรมป่าไม้ก็ดำเนินกิจกรรมในลักษณะของงานป่าไม้ ซึ่งมีทั้งสวนรุกขชาติ สวนเพาะชำ การปลูกกล้าไม้โตเร็ว ซึ่งปีหนึ่งได้ผลผลิตกล้าไม้สำหรับแจกประชาชนจำนวนหนึ่งแสนต้น เพราะฉะนั้นศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนนี้ก็สามารที่จะบริการกล้าไม้ไปให้แก่ประชาชนได้เป็นจำนวนที่มากเพียงพอ ถัดจากของกรมป่าไม้ก็มีชมรมสมุนไพร ซึ่งได้เข้าร่วมในบทบาทของศูนย์ศึกษาฯ ท่านพลเรือเอกอนันต์ เนตรโรจน์ ท่านบอกว่า ต้นไม้ในป่านี้ทั้งหมดเป็นสมุนไพรทั้งนั้น เพราะฉะนั้นก็ต้องอยู่ร่วมกับกรมป่าไม้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงรับสั่งว่าฉันก็ทำร่วมกับกรมป่าไม้ไป นอกจากนี้ก็ยังมีวิทยาลัยเกษตรกรรมจะเข้เกรา



ซึ่งได้เข้ามาตั้งเป็นวิทยาลัย พร้อมทั้งทำการเปิดสอนในปีหน้า ขณะนี้อาคารสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นก็ได้เริ่มผุดขึ้นมาแล้ว เพราะฉะนั้นปีหน้านี้ก็สามารถที่จะรับเอานักศึกษาเข้ามาเล่าเรียนในนี้ได้ทั้งหมดนี้ หน่วยงานทั้งหมดที่ได้สรุปมานี้เป็นเนื้อที่จำนวนทั้งหมด ๑, ๒๒๗ ไร่

เสียงรยนต์แล่น

จารุรินทร์ บรรยาย “เราได้มีโอกาสนั่งรถสำรวจบริเวณรอบ ๆ ของศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อน ที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำรินั้น เห็นได้ว่าพื้นที่โดยตลอดมีลักษณะเป็นเนินเขา มีทั้งแอ่งน้ำและลำรางสลับกันไปตลอดระยะ นอกจากนั้นบริเวณสองข้างที่รถแล่นผ่านไปนั้นก็มีพันธุ์ไม้ขึ้นเขียวชอุ่ม ซึ่งทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เข้าทำการทดลอง มีการพัฒนาพื้นที่ดิน ซึ่งแต่เดิมนั้นไม่สามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้ จนกระทั่งบัดนี้ระยะเวลาเพียง ๓ ปี ที่โครงการนี้ได้ดำเนินมาก็ทำให้ทั่วบริเวณเต็มไปด้วยสีเขียวของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ทั้งที่กำลังเจริญเติบโตและที่เพิ่งเริ่มจะปักกล้ากันนะคะ นอกจากนี้แล้วในบริเวณนี้ยังมีพันธุ์ไม้ซึ่งขึ้นในภาคต่าง ๆ ของประเทศ ได้นำมาทดลองทำการเพาะปลูกขึ้นในบริเวณศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อนเพื่อที่จะให้ได้มีการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาในเรื่องของการเกษตรทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเพาะปลูก หรือเรื่องของการส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักวิธีการที่ทันสมัยต่าง ๆ ใช้เทคนิคสมัยใหม่เพื่อมาช่วยพัฒนาการเกษตร ซึ่งโครงการนี้ก็ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากทางจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นเจ้าของท้องที่ และก็เราก็มองว่าในช่วงระยะเวลาอันไม่นานนักบริเวณท้องที่ของศูนย์พัฒนาเขาหินซ้อนนี้ ก็คงจะเป็นศูนย์ฯ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายมหาศาลแก่ประเทศไทยต่อไปในอนาคต”

บรรยาย (สิริพร) ท่านผู้ฟังก็คงพอจะนึกภาพออกว่าจากความร่วมมือร่วมใจของราษฎรและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ได้ทำให้การดำเนินงานค้นคว้าทดลองของศูนย์ฯ นี้ได้ผลอย่างไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องปัญหาและอุปสรรคนั้น นายทิวา พูลสมบัติ อดีตนายอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งปัจจุบันเป็นกรรมการของคณะกรรมการโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อน เล่าให้ฟังว่า

นายทิวา พูลสมบัติ “โครงการนี้ไม่มีปัญหาครับ เริ่มต้นกระผมก็เป็นคนเชิญชวนประชาชน ที่อยู่ในการพัฒนากับพวกประมาณ ๘ คนด้วยกัน น้อมเกล้าถวายที่ดินแด่โครงการนี้ จำนวน ๒๖๔ ไร่ นะครับ กระผมก็ขอที่ดินเพิ่มเติมจากรอบ ๆ บริเวณนี้ได้เพิ่มเติมอีก รวมทั้งที่ดินข้างศาลาสนามกวดด้วยนะครับ ทั้งหมด ๑, ๒๒๗ ไร่ นะครับ โดยพระองค์ท่านเสด็จเปิดศาลาบรรพชาฯ สวรรีย์พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่วัดเขาหินซ้อน เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ และกระผมก็เบิกตัวพวกที่อยู่ในโครงการพัฒนากับพวกรวมกันถวายที่ดินแห่งนี้แด่พระองค์ท่าน พระองค์ท่านก็ทรงดำริจะทำศูนย์พัฒนาการศึกษาด้านการเกษตรกรรม โดยให้กรมต่าง ๆ ของกระทรวง

เกษตรร่วมกับกรรมซึ่งเป็นเกษตรกรท้องที่ ก็เริ่มดำเนินการตามรับสั่งให้เสร็จภายใน ๑ ปี ซึ่งคณะกรรมการซึ่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีนั้นครบ ซึ่งมีทั้งหมด ๒๕ ท่าน ซึ่งมี หม่อมเจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ เป็นองค์ประธาน และกรรมเป็นกรรมการบริหาร และกรมพัฒนาเป็นกรรมการเลขานุการ พระองค์ท่านได้เสด็จพระราชดำเนินมา ๒ ครั้งนะครับ ครั้งแรกวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ และโครงการนี้จะเป็นไปตาม พระราชประสงค์ และพระองค์ท่านต้องการให้ขยายวงจออกไปประมาณ ๔๐,๐๐๐ ไร่ คือช่วยประชาชนในที่ดินนั้นในภาคตะวันออกทั้งหมดนะครับ และก็ได้ทราบว่าในปีนี้ก็จะได้เสด็จมาทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการนี้ภายในเดือนสิงหาคม ๒๕๒๕ นะครับ

บรรยาย (สิริพร) ท่านก็ได้ทราบเรื่องราวของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งในระยะเวลาประมาณ ๓ ปี จากความร่วมมือร่วมใจของราษฎร เจ้าหน้าที่ของจังหวัด ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ก็สามารถที่จะสนองพระราชดำริ และช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของเกษตรกรในเขต พื้นที่ให้ลุ้งไปได้ แต่การศึกษาค้นคว้าพัฒนาต่าง ๆ นี้ ไม่ได้หยุดเพียงแค่นี้ ยังมีการดำเนินงานต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงซื้อที่ดินบางส่วนซึ่งเป็นดินทรายด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อทรงทำการทดลองสร้างที่กักเก็บน้ำในดินทราย เพราะทรงมีพระราชปรารภว่า ถ้าหากใช้ที่ดินและงบประมาณของทางราชการมาทำการค้นคว้าทดลองแล้ว หากไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย ก็จะทำให้เสียเงินจากภาษีอากรของราษฎรไปโดยใช่เหตุ

นับเป็นนิมิตหมายอันดีว่า ปัญหาเรื่องดินเปรี้ยวกำลังจะหมดไป และในอนาคต ปัญหาเรื่องน้ำ โดยเฉพาะในบริเวณดินทราย ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ก็จะได้รับแก้ไข เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้แก่เกษตรกร

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาบรรทัด จังหวัดปราจีนบุรี

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล และ

บุญธรรม พรหมณี ผู้ร่วมรายการ

จารุลินทร์ มฤตะพงษ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

เมื่อคราวที่ประธานาธิบดี เซิน ดูฮวาน แห่งสาธารณรัฐเกาหลี เดินทางมาเยือนไทย ประมาณเดือนกรกฎาคมปี ๒๕๒๔ หลายท่านคงพอทราบว่า กำหนดการต้อนรับได้ถูกเปลี่ยนกระทันหัน ทั้งนี้เพราะ ประธานาธิบดีปรารถนาจะให้เห็นสภาพหมู่บ้านและการพัฒนาในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาบรรทัด ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จังหวัดปราจีนบุรี ในวันที่ ๔ กรกฎาคม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเต็มพระทัยในอันที่จะนำมาชมหมู่บ้านพัฒนาเหล่านี้ด้วยพระองค์เอง ทั้ง ๆ ที่พระองค์เพิ่งเสด็จกลับจากทรงเยี่ยมหมู่บ้านแถบนั้นพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเพียง ๒ วันเท่านั้น และในโอกาสนั้น พระองค์ทรงนำพระราชอาคันตุกะปล่อยปลาที่อ่างเก็บน้ำช่องกล้าล่าง และเยี่ยมราษฎรตัวอย่างในหมู่บ้านคลองทราย ซึ่งประธานาธิบดีเซิน ดู ฮวาน แห่งสาธารณรัฐเกาหลี มีความพอใจมาก ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลจำนวนหนึ่ง เพื่อจัดระบบการส่งน้ำและการประปาในหมู่บ้านคลองทรายและหมู่บ้านท่ากระบาก พร้อมทั้งกล่าวชมเชยราษฎร ที่มีความสามัคคี ขยันขันแข็ง ซึ่งทำให้การพัฒนาได้ผลก้าวหน้าเป็นอย่างยิ่ง

เพลงสายฝน

เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

“ด้านขวามือนะครับ ที่เห็นเป็นทุ่งนานั้น ก็เป็นพื้นที่ทำกินของหมู่บ้านป่าไม้บ้านท่ากระบากกับบ้านคลองทราย ซึ่งบ้านท่ากระบากกับบ้านคลองทรายนี้จะแบ่งกันตรงสันเขื่อน สันเขื่อนท่ากระบากนี้จะมีคลองสายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าคลองท่ากระบากผ่านไปในะครับ ถ้าอยู่ทางซีกขวามือนั้นเป็น เขตอำเภอสระแก้วนะครับ ซีกซ้ายมือเป็นเขตอำเภอดอนนาค ขณะนี้รถของเราเข้าเขตอำเภอดอนนาคแล้วนะครับ ที่ผ่านมาเป็นอำเภอสระแก้วนะครับ ด้านขวามือเป็นที่ทำการของปศุสัตว์ ศูนย์เผยแพร่และบำรุงพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๖๐๐ ไร่ในะครับ และที่ซีกซ้ายมือที่มีป่า มีต้นไม้และหญ้ายาวอยู่เป็นที่ทำการของ โครงการพัฒนาป่าท่ากระบากของกรมป่าไม้ ต้นไม้

นี้เพิ่งจะปลูกได้ปีหนึ่งนะครับ ที่เห็นข้างทางก็เป็นต้นกระถินณรงค์ และนนทรี ตอนที่เรากำลังมาบนถนนเส้นท่ากะบากช่องกล่ำบน ซึ่งสร้างโดยกรมชลประทาน สาเหตุที่ชลประทานสร้างถนนก็เพราะว่า เราไปทำอ่างเก็บน้ำอยู่ข้างบนเรียกว่า อ่างเก็บน้ำช่องกล่ำบน ซึ่งอ่างตัวนี้จะมีหน้าที่ในการกักเก็บน้ำ เพื่อจะทำเป็นน้ำประปา ส่งไปใช้ที่บ้านคลองทราย ซึ่งมีระยะทางห่างจากบ้านคลองทรายประมาณ ๔ กิโลเมตร และที่เห็นอ่างเก็บน้ำอยู่ด้านซ้ายมือข้างหน้า เป็นอ่างเก็บน้ำช่องกล่ำล่าง สร้างโดยกรมชลประทาน เมื่อปีงบประมาณ ๒๕๒๔ และพื้นที่ฝั่งซ้ายมือ ที่เห็นเป็นป่าอยู่นี้ เป็นเขานะครับ แต่เดิมมีราษฎรอยู่แถวนี้ะครับ กระจัดกระจายอยู่แล้วทางราชการก็ได้เข้ามาจัดหมู่บ้านคลองคันโทขึ้นมา โดยอพยพราษฎรเหล่านั้นไปอยู่ในพื้นที่ที่เราจัดให้ข้างล่าง ที่เห็นข้างหน้าโน้น แล้วพื้นที่ส่วนข้างบนนี้ ในเมื่อเราอพยพราษฎรลงไปแล้ว ก็จะใช้พื้นที่ส่วนนี้ทำการปลูกป่า ปัจจุบันทางกรมป่าไม้ได้ปลูกป่าในพื้นที่นี้ เฉพาะพื้นที่ด้านซ้ายมือ ๕๐๐ ไร่ ซึ่งได้ทำการรังวัดไว้แล้ว มีพื้นที่ทั้งหมดถึง ๑,๓๐๐ ไร่ ปลูกเสร็จแล้ว ๕๐๐ ไร่ะครับ ตามงบประมาณที่ได้รับมา และสำหรับที่เห็นด้านหน้า ก็เป็นหมู่บ้านคลองคันโท ซึ่งได้เริ่มดำเนินการจากในปีงบประมาณ ๒๕๒๕ มีส่วนราชการต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุน และพัฒนาหลายอย่างนะครับ ที่เห็นด้านซ้ายและด้านขวามือ เป็นถนนซึ่งตัดโดยสำนักงาน รพช. จังหวัดสงขลาทางด้านขวามือก็ยังคงยังเป็นพื้นที่ทำกินของบ้านท่ากะบาก จะเห็นว่าน้ำทำอุดมสมบูรณ์ ก็ปลูกข้าว หวานกล่ำกัน ต้นข้าวที่ปลูกไว้ตอนนาปรังก็ออกรวงแล้ว และปีใหม่ก็หวานกล่ำต่อ”

บรรยาย

เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ของโครงการ เป็นผู้พาคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร.และผู้ผลิตรายการ “จากฟ้าสู่ดิน” นักรดชมรอบ ๆ โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ที่ผ่านมามาทำให้เราได้ทราบถึงความร่วมมือของหน่วยงานหลายฝ่าย เช่น กองทัพอากาศที่ ๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้เกิดความคล่องตัว คณะทำงานจึงแบ่งออกเป็น ๒ คณะ คือ คณะทำงานส่วนกลาง มีหน้าที่กำหนดนโยบายเป้าหมายจัดทำแผนงานโครงการติดตามผลงานและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกคณะหนึ่งคือ คณะทำงานส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานท้องถิ่น เป็นผู้ปฏิบัติงานติดตามแผน และรายงานผลการดำเนินงานและประสานงานเพื่อให้โครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ดนตรี

บรรยาย

โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาบรรทัด ในเขตจังหวัดปราจีนบุรีนี้เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ คุณบุญธรรม พรหมณี เลขานุการคณะทำงานโครงการฯ ได้เล่าให้ฟังถึงความเป็นมาของโครงการว่า

บุญธรรม พรหมณี เหตุผลที่เริ่มต้นโครงการนี้เนื่องจากว่า เป็นพื้นที่ในเขตที่แทรกซึมของฝ่ายตรงข้าม และราษฎรก็ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องการแทรกซึมและพื้นที่ที่อยู่ก็เป็นป่าที่เสื่อมโทรม สภาพดินไม่อุดมสมบูรณ์ ขาดแคลนน้ำในการเกษตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทรงมีพระราชดำริ ให้มีการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรีขึ้น พระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า อันดับหนึ่งจะต้องพัฒนาจิตใจของราษฎรให้มั่นคง อันดับสองก็พัฒนาอาชีพราษฎร, ให้มีความรู้-มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพการเกษตรอันดับสามก็คือจัดสรรที่ดินทำกินที่เป็นอยู่ปัจจุบันให้ถูกต้องตามกฎหมายเสีย เมื่อมีพระราชดำริดังนี้ คณะทำงานก็น้อมเกล้าฯ รับพระราชดำรินี้มาดำเนินการ นอกจากนั้น พระองค์ยังมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์ุ ติดต่อกับกระทรวงเกษตร กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทางกองทัพภาคที่ ๑ และจังหวัดปราจีนบุรี ให้มาร่วมกันปฏิบัติงานในที่นี้ ทางคณะทำงานก็จัดทำโครงการเสนอรัฐบาล รัฐบาลก็มีมติอนุมัติให้บรรจุเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี ๒๓ และอนุมัติงบประมาณตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การดำเนินงานก็ดำเนินมาด้วยดีตลอดมา และอีกอย่างหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงห่วงใย ทรงติดตามความก้าวหน้าของโครงการนี้มาตลอด และเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเป็นประจำทุกปีนะครับ



- จารุลินทร์** คุณบุญธรรมคะ เนื่องจากว่าพื้นที่บริเวณพื้นที่ที่ราบเชิงเขาแถบนี้ ได้ทราบว่า เป็นดินแดนที่ไม่ค่อยจะเป็นพื้นที่ปลอดภัยนัก ในการเริ่มโครงการนี้นั้น มีปัญหาอะไร มากไหมคะ
- คุณบุญธรรม** ปัญหาเริ่มแรกซึ่งเข้ามาพื้นที่นี้คือ ต้องอาศัยทางฝ่ายทหารเป็นฝ่ายคุ้มครองและป้องกัน ให้คณะทำงานได้ทำงานในที่นี้ ปัจจุบันนี้ก็ยังมีฝ่ายทหารอยู่ หลังจากงานโดยเฉพาะงาน ด้านชุดสะพานและสร้างฝายสร้างอ่างได้หลายแห่งหลายตอน จนปัจจุบันนี้ได้พื้นที่ที่ รับน้ำชลประทาน ๑๕,๐๐๐ ไร่ และก็พื้นที่ที่เป็นตัวอ่างหลายสิบล้านไร่ ก็ทำให้การ แทรกซึมที่จะเข้ามายังเกษตรกรก็ค่อนข้างจะยากเข้า คือจุดต่าง ๆ ที่เขาเคยผ่านมาก็ ผ่านมายากขึ้น การแทรกซึมก็ลดลงและก็เหตุร้ายต่าง ๆ ก็ลดลงไปได้มาก
- จารุลินทร์** เท่าที่ได้สดับตรับฟัง ชาวบ้านเขาพอใจไหมคะที่ได้มีโครงการนี้เกิดขึ้น
- คุณบุญธรรม** เขามีความพอใจมาก เขาอบอุ่นใจ และอีกอย่างโดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาเยี่ยมเป็นประจำทุกปี ซึ่งนอกจากดีใจที่ได้มีที่อยู่ ที่กินอย่างถาวรแล้ว ยัง ดีใจที่จะได้ทราบถึงมรดกถึงความเดือดร้อนที่ตนเองได้ผ่านมา และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็พระราชทานพระราชดำรัสให้คณะทำงานเข้าไปแก้ไขในปีต่อ ๆ ไป เป็นประจำทุกปี
- จารุลินทร์** สำหรับโครงการนี้นั้น ได้วางเป้าหมายไว้ว่าจะให้เสร็จสิ้นเมื่อไร หรือว่าจะทำไปเรื่อย ๆ
- คุณบุญธรรม** โครงการนี้มีเป้าหมายจะดำเนินการถึง ปี ๓๐ ซึ่งเราสามารถจะจัดที่ทำกินให้แก่หมู่บ้าน ใหม่ ๆ พื้นที่ทำกินให้แก่ราษฎรในพื้นที่ใหม่ และปรับปรุงราษฎรในหมู่บ้านเดิมให้ มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เป้าหมายเราวางไว้ว่าจะทำประมาณทั้งหมด ๓๕,๐๐๐ ครอบครัว ในพื้นที่ของโครงการทั้งหมดสี่แสนกว่าไร่
- บรรยาย** พื้นที่ของการพัฒนาทั้งหมดแถบเชิงเขาบรรทัด จำนวนสี่แสนกว่าไร่หรือประมาณ ๖๔๗ ตารางกิโลเมตรนี้ มีอาณาเขตติดต่อกัน ๓ อำเภอ คือ อำเภอสระแก้ว อำเภอ วัฒนานคร และอำเภอนาดิ จังหวัดปราจีนบุรี เป้าหมายหลัก ๆ ก็คือ การพัฒนาและ ปรับปรุงแหล่งน้ำด้วยระบบชลประทานจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎรและพัฒนาความ เป็นอยู่ให้ดีขึ้น พัฒนาอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ เลี้ยง สัตว์ และการประมง ดำเนินการปลูกป่าชุมชนในพื้นที่ กับสร้างวนอุทยานแห่งชาติ จัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นแก่ชุมชน จัดอบรมให้ประชาชนรู้จักการ ป้องกันตนเอง มีความสามัคคี และปลูกฝังวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดี จัดหมู่บ้าน ต่าง ๆ ให้เป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และท้ายที่สุดให้ราษฎรมีความ เข้าใจและดำรงชีพตามระบบสหกรณ์ โดยคณะทำงานทุกระดับจะเดินทางมาดูความ ก้าวหน้าของงานพัฒนาในพื้นที่เป็นประจำทุก ๒ เดือน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและ อุปสรรค และหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และนับตั้งแต่โครงการพัฒนา พื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรี ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ จากพื้นที่ที่รกร้าง เต็มไป ด้วยป่าที่เสื่อมโทรม สภาพดินไม่สมบูรณ์ ขาดแคลนน้ำและมีอันตรายจากการแทรก ซึมของฝ่ายตรงข้าม จนถึงปีนี้ เป็นปีที่ ๕ ผลการดำเนินงานของโครงการปรากฏตาม

คำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ดังนี้

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล “สำหรับความก้าวหน้าของโครงการตั้งแต่เริ่มทำมาจนถึงบัดนี้นั้นก็พอจะสรุปได้ว่า กรมชลประทานได้สร้างแหล่งน้ำเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ประมาณ ๑๓,๐๐๐ ไร่ กรมป่าไม้ได้จัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรครอบครัวและ ๑๕ ไร่ และจัดสรรไปแล้วประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ นอกเหนือไปจากนั้น กรมพัฒนาที่ดินก็ยังวางแผนการใช้ที่ดินและทำแปลงสาธิตพืชไร่ แนะนำราษฎรเป็นตัวอย่างประมาณ ๔๐๐ ไร่ ทางด้านความมั่นคงปลอดภัย กองทัพอากาศที่ ๑ ก็ฝึก ทสพข. แก่ราษฎรปีละประมาณ ๑,๘๐๐ คน และจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน อพป.แล้ว ๕ หมู่บ้าน มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคมบ้านคลองน้ำเขียว และสำหรับในด้านนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรก็ได้สนับสนุนเงินกู้มาให้ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท แก่สมาชิก ๔๓๒ ราย และพร้อมกันนั้นก็ได้รับพระราชทานข้าวสารจำนวน ๔๘,๔๔๐ กิโลกรัม เพื่อให้ราษฎรได้ขมิ้นไปบริโภค และคืนให้หลังเก็บเกี่ยวแล้ว ก็ตั้งเป็นธนาคารข้าวสารนั่นเอง และนอกเหนือไปจากนั้น ก็ได้รับพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์เป็นค่าวัสดุก่อสร้าง ฉางเก็บข้าวขนาดจุ ๓๐ เกวียน จำนวน ๓ หลัง โดยให้ราษฎรร่วมมือกันทำเพื่อใช้ในกิจการธนาคารข้าว ที่บ้านเขาพรมสุวรรณ อีกด้านหนึ่งคือทางด้านกรมปศุสัตว์ ทางกรมปศุสัตว์ก็ดำเนินการจัดตั้งธนาคารโคกระบือให้ราษฎรยืมเช่า และเช่าซื้อไปใช้งานในราคาถูก นอกจากนั้นกรมวิชาการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำแปลงสาธิตข้าว เพื่อเพิ่มผลผลิตแก่ราษฎร และกรมประมงก็จัดทำบ่อเลี้ยงปลาสาธิตแก่ราษฎรอีกด้วย ทางด้านสาธารณสุข ได้มีศูนย์สาธารณสุขประจำบ้านนำฝน โรงพยาบาล สถานบริการราษฎรในด้านต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษานั้นพระองค์ก็ได้พระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ จัดตั้งโรงเรียนร่มเกล้า ที่บ้านคลองทราย และหน่วยราชการอื่น ๆ ก็ได้สร้างโรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้แล้วก็ยังเป็นเรื่องทางด้านการสร้างด้านอื่น ๆ เช่นการสร้างถนนและสะพาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ รพช. และหน่วยงานอื่น ๆ อีกหลายหน่วยงานด้วยกัน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จไปเยี่ยมโครงการเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๔ พระองค์ทรงพอพระราชหฤทัยชื่นชมในผลความก้าวหน้าของโครงการอย่างยิ่ง ที่การพัฒนาท้องถิ่นขั้นพื้นฐานในโครงการนี้ ได้สำเร็จด้วยดีตลอดมา ทำให้สามารถผ่อนคลายความเดือดร้อนของราษฎรมากกว่า ๑,๐๐๐ ครอบครัว และก็มีพื้นที่รับน้ำชลประทาน อย่างที่กระผมกราบเรียนในตอนต้น ประมาณ ๑๓,๐๐๐ ไร่ และนอกไปจากนั้นแล้ว พระองค์ก็ได้เสด็จเยี่ยมโครงการอีก พร้อมกับพระราชทานคันตุ๊กะ ประธานาธิบดี เซิน ดู ฮวาน แห่งสาธารณรัฐเกาหลีใต้และภริยาอีกในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ และในการเยี่ยมครั้งนั้น เสด็จเยี่ยมราษฎรตัวอย่างที่หมู่บ้านคลองทราย และพระองค์ทรงให้ข้อสังเกตในการดำเนินธุรกิจฟาร์ม ในลักษณะผสมผสาน คือให้มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้มีผลผลิตในฟาร์มได้บริโภคและจำหน่ายตลอดปีด้วย สำหรับในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำนั้น ท่านประ-

ธานาธิบดี เชน ดู ฮวาน ได้ทูลเกล้าฯถวายโดยเสด็จพระราชกุศลจำนวนหนึ่ง เพื่อจัดระบบการส่งน้ำและการประปาในหมู่บ้านคลองทรายและหมู่บ้านท่ากะบาก ในการนี้ กรมชลประทานได้น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมรับมาดำเนินการ โดยได้วางท่อส่งน้ำเข้าหมู่บ้านคลองทราย และจัดทำบ่อน้ำให้จำนวน ๓๐ บ่อ เพื่อให้ราษฎรได้ใช้ในการอุปโภคและการเกษตร สำหรับในการจัดสรรที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านใหม่นั้น คณะทำงานสำหรับโครงการนี้ก็ได้นำดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริ โดยจัดดำเนินการพัฒนาในรูปแบบใหม่ คือจัดให้ราษฎรได้เข้าอยู่ที่พื้นที่ใหม่ ครอบครัพละ ๑ ไร่ และได้จัดสรรพื้นที่ทำกินให้อีก ๑๐ ไร่ ในระยะเริ่มแรกนั้นยังไม่จัดสรรที่ทำกินให้ราษฎรก่อน แต่จะให้ราษฎรมาทำการเพาะปลูกในพื้นที่ทำกิน ที่ได้ดำเนินการบุกเบิกและเตรียมพื้นที่เพาะปลูกอย่างถูกต้องหลักวิชาการและขั้นตอนเสียก่อน และการดำเนินการดังกล่าวนี้ ก็จะได้รับคำตอบแทนแบบจ้างเหมา เพื่อราษฎรจะได้สามารถนำรายได้จากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนี้ไปใช้จ่ายในครอบครัว สำหรับผลผลิตที่เกิดขึ้นนั้น ทางราชการก็จะอำนวยความสะดวกให้ โดยจะนำไปจำหน่ายให้แก่สหกรณ์ และนำรายได้มาเป็นทุนดำเนินการในครั้งต่อไป การดำเนินการในลักษณะนี้ก็อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการฝึกปฏิบัติให้ราษฎรได้เรียนรู้เทคนิคการผลิตทางการเกษตรสมัยใหม่อย่างถูกต้อง โดยวางเป้าหมายการผลิต โดยเฉพาะข้าวให้ได้ไร่ละ ๖๐ ถัง ซึ่งแต่เดิมนั้นไม่สามารถที่จะผลิตให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดนี้ เพราะว่าการผลิตดำเนินไปในลักษณะที่แบบเก่า ที่นี้สำหรับเป้าหมายที่ได้วางไว้ต่าง ๆ นี้ ก็จะใช้เวลาประมาณถึง ๒-๓ ปี การดำเนินงานดังกล่าวนี้ ได้รับการจัดสรรงบประมาณมาจากสำนักงาน กปร. ซึ่งเป็นสำนักงานที่ประสานงานโครงการพระราชดำริ ที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นนี้ ในขั้นต้นเป็นเงินจำนวน ๕ ล้านบาท และอีกด้านหนึ่งก็เกี่ยวกับเรื่องการผลิตพลังงานไฟฟ้า พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำริที่จะใช้ธรรมชาติที่มีอยู่ในบริเวณนั้น เป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้า ก็จะนำพลังน้ำที่ได้จากอ่างเก็บน้ำนี้ มาดำเนินการปั่นไฟขนาดเล็กขึ้น ในขั้นต้นก็จะดำเนินการในหมู่บ้านคลองคันโทและหมู่บ้านท่ากะบาก เพื่อให้ใช้ประโยชน์กับโรงสีข้าวที่หมู่บ้านคลองทรายด้วย สำหรับในเรื่องนี้ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเป็นผู้รับผิดชอบ โดยดำเนินการที่อ่างเก็บน้ำช่องกล่ำสอง และอ่างเก็บน้ำท่ากะบาก นับว่าโครงการนี้ได้ดำเนินการไปเป็นอย่างดี และพระองค์ท่านก็ได้ทรงเอาพระทัยใส่เป็นอย่างดี เสด็จไปเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ และพระราชทานพระกระแสรับสั่งในหลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งทางด้านเราเอง ฝ่ายหน่วยราชการทั้งหมดก็จะแนะนำมาทำการแก้ไขปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องกับที่พระองค์ทรงมีพระราชดำริเพิ่มขึ้นด้วย

ดนตรี (เพลงสายฝนกล่อ)

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ พี่น้องประชาชนของเรา ยังมีอีกมากที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ทั้งนี้เพราะลักษณะของธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย อีกประการหนึ่งคือการไม่ประสานกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่เราโชคดีเหลือล้นที่องค์พระประมุข มีน้ำพระทัยห่วงใยราษฎรผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนเหล่านี้อย่างยิ่ง ทรงตราครุฑพระวรกาย และอุทิศ

ทั้งพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์มากมาย ก็ด้วยหวังที่จะได้เห็นราษฎรเหล่านี้ มีชีวิต
ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทรงเป็นเสมือนจตุรรวมประสานงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง
และอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานนี้ สำเร็จลงตามเป้าหมายวัตถุประสงค์มา
โดยตลอด และราษฎรที่เคยทุกข์ยากเดือดร้อน และอยู่ในท้องที่กันดารห่างไกล ต่างก็
ได้รับความชุ่มชื้นเบิกบาน ดังพืชพรรณไม้ซึ่งเหี่ยวแห้ง กลับชูดอกออกช่อพรวนไสว
เพราะสายฝนจากฟ้าสู่ดินฉะนั้น

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการพัฒนาพื้นที่เขาชะโงกจังหวัดนครนายก

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

และ

พันตรี ประทุม ราฟังกิจ ผู้ร่วมรายการ

พัชรินทร์ เขยกลินเทศ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย (พัชรินทร์) จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยสารทุกข์สุขดิบของราษฎรที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารและชนบทที่ห่างไกล ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ เป็นประจำตลอดมา และพระองค์ทรงทราบสาเหตุแห่งความทุกข์ยากของราษฎรโดยตลอด จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้มีการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของราษฎรเหล่านั้นให้มีความอยู่ดีกินดีขึ้น โครงการพัฒนาตามพระราชดำรินี้ในท้องที่ต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น โครงการพัฒนาพื้นที่เขาชะโงกจังหวัดนครนายก เป็นโครงการหนึ่งที่เกิดขึ้นต่อจากโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี และโครงการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นภูเขาคู่ต่อเนื่องกัน

เพลงสายฝน

บรรยาย เพราะเหตุที่บริเวณพื้นที่เขาชะโงก ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มีจำนวน ๒ หมู่บ้านไร้เศษ เป็นพื้นที่ของกองทัพบกและเป็นพื้นที่ว่างเปล่ายังไม่ได้ทำประโยชน์อะไร ๑,๐๐๐ กว่าไร่ ลักษณะของพื้นที่โดยทั่วไปนั้น เมื่อฝนตกลงมาน้ำจะแรงมาก บางครั้งน้ำท่วม เพราะไม่มีแหล่งรับน้ำที่จะเก็บน้ำไว้ หรือไม่กักไหลไปหมด ราษฎรที่อยู่บริเวณเขาชะโงกซึ่งมีประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าครอบครัว มักเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นประจำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการพัฒนาขึ้น โดยให้ฝ่ายทหารร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พื้นที่บริเวณเขาชะโงกมีประโยชน์ขึ้น สำหรับความเป็นมาของโครงการเขาชะโงกนี้ และแนวทางการดำเนินงานนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล... “สำหรับโครงการเขาชะโงก หรือชื่ออีกชื่อหนึ่ง คือศูนย์พัฒนาการเกษตรเบ็ดเสร็จ หรือโครงการเกษตรรวมใจ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพบกนั้น ได้เริ่มมาประมาณปลายเดือนธันวาคม ๒๕๒๒ นะครับ ซึ่งสมัยนั้นแม่ทัพภาคที่ ๑ คือ พลเอกปิ่น ธรรมศรี เป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในเขตกองทัพ

ภาคที่ ๑ อยู่ ท่านแม่ทัพก็ได้รับพระราชดำริจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมา ดำเนินการพัฒนาพื้นที่เขาชะโงก อันเป็นพื้นที่ติดต่อมาจากจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมี โครงการพระราชดำริอยู่แล้ว ในขั้นต้นนี้ก็ให้มีแนวพระราชดำริพระราชทานว่า ให้ บริเวณเขตทหารเขาชะโงกมีลักษณะที่จะพัฒนาได้ โดยทำโครงการชลประทานขนาดเล็ก และให้เขตทหารดังกล่าวนี้ทำเป็นที่ฝึกการพัฒนาสำหรับทหาร และในระหว่าง ที่ทหารทำการพัฒนาอยู่นั้น ก็จะทำให้เรียนไปในตัวด้วย ซึ่งในเรื่องนี้กระผมในฐานะที่เป็นตัวประสานงานกลาง ก็ได้ร่วมกับราชการหน่วยต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทาง กองทัพภาคที่ ๑ ดำเนินการจัดทำแผนขึ้น

พัชรินทร์ โครงการเขาชะโงกนี้ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรบ้าง

ดร.สุเมธ สำหรับแนวทางที่ได้กำหนดไว้จะครบ ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๒๓ นั้น เราได้กำหนด ไว้ ๒ ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงแรกเป็นระยะสั้น ก็ให้จัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกอาชีพเกษตรกรรม โดยการจูงนำเอาทหารและก๊วยกรูในพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามารับการฝึกอบรมในด้านวิชา ความรู้ทางการเกษตร ในลักษณะเป็นหลักสูตรระยะสั้น ๆ และก็ปานกลางด้วย เป็น ช่วง ๆ ไป สำหรับระยะยาวนั้นก็มุ่งที่จะจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมทหารในบริเวณ พื้นที่โครงการเขาชะโงก ซึ่งฝ่ายทหารเองก็อาจจะจัดทหารเข้าอบรมเป็นชุด ๆ ไป พวก ชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณนั้นก็อาจเข้ามา รับการฝึกอบรมร่วมกับทหารก็ได้จะครบ

พัชรินทร์ นับว่าโครงการเขาชะโงก ก็เป็นการอบรมทหารเพื่อจะได้ไปปฏิบัติหน้าที่ให้ความรู้แก่ ชาวบ้านในที่ต่าง ๆ ด้วย แล้วหลักการหรือแนวทางในการอบรมให้ทหาร ในภาค ปฏิบัติทำกันอย่างไรบ้างคะ

ดร.สุเมธ ก่อนที่จะเรียนในเรื่องรายละเอียด กระผมอยากจะให้เข้าใจเสียก่อนว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์จะให้ทหารมีประสิทธิภาพในความรู้ด้านการ พัฒนาด้วย เพราะว่า การส่งกำลังทหารไปปฏิบัติงานในที่ท้องถิ่นกันดาร นอกจากการรบ การปราบปรามอะไรต่ออะไรแล้ว ก็ต้องไปทำความเจริญให้ราษฎรกันด้วยดีด้วย ซึ่ง ก็เป็นหน้าที่ของทหารในสนามด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่จะฝึกสอนให้ ทหารครบมีความรู้ และก็จัดงานเจ้าหน้าที่พลเรือนนี้มาช่วย ให้ทหารควบคุม และให้ ราษฎรมารวมกลุ่มพัฒนากัน จนกระทั่งในสุดท้ายนี้อาจจะรวมกลุ่มราษฎรเป็นสหกรณ์ หรือเป็นอะไรต่ออะไรก็ได้จะครบ ในขั้นปฏิบัติก็จะมุ่งไปในลักษณะเป็นแบบเบ็ดเสร็จ เลยนะครับ คือมีทั้งการกลสีกรรม สอนให้รู้จักการปลูกข้าว พืชไร่หมุนเวียน เลี้ยงสัตว์ เล็กสัตว์ใหญ่ โค กระบือ แล้วก็หมุนเวียนในพื้นที่เอง คือปลูกหญ้าให้โคกระบือกินนะ ครับ แล้วหมุนเวียนเป็นแปลง ๆ ไป แล้วก็ไปปลูกพืช อาศัยมูลสัตว์ เป็นปุ๋ย เป็นการ พัฒนาแบบสมัยใหม่ ทหารก็จะได้เรียนรู้ด้วย ชาวบ้านก็ได้รับผลจากการพัฒนา และ ก็สามารถจะพัฒนาที่อื่น ๆ ต่อไปด้วย แล้วในขณะที่ให้มาศึกษาดูการสาธิต ซึ่งเรามุ่ง ไว้ในแต่แรกว่าจะทำในลักษณะเป็นแบบพิพิธภัณฑ์นะครับ คือมีแผนที่ มีผังการก่อสร้าง รูปประกอบ ขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ให้เห็นเป็นรูปภาพเพื่อให้เข้าใจง่าย ๆ และเห็น

ความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ก็จะได้ให้ทหารนักเรียนมาดูวิวัฒนาการตามช่วงต่าง ๆ ซึ่งในภาคปฏิบัตินั้น ในขณะที่ทหารทำการฝึกลาดตระเวน ก็จะศึกษาภูมิประเทศให้รู้ว่าที่ไหนสามารถทำแหล่งน้ำได้ ที่ไหนสามารถทำเกษตรเกี่ยวกับพืชชนิดต่าง ๆ ไปในตัวด้วย จึงถือว่าเป็นหลักสูตรซึ่งจะต้องเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ จนกระทั่งสามารถรู้ว่าสภาพดินเป็นอย่างไร เหมาะสมในการพัฒนาอย่างไร กิจการตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทหารสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาด้วย แม้กระทั่งการก่อสร้างเขื่อนด้วยเช่นกัน ก็เป็นลักษณะศึกษาเบ็ดเสร็จในการเป็นทหารพัฒนา และก็พัฒนาทหารด้วยนะครับ

พัชรินทร์ แล้วผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการเขาชะโงกนี้ ได้ทำอะไรไปบ้างแล้วคะ

ดร.สุเมธ สำหรับผลความคืบหน้าก็มีมากพอสมควร คือในระหว่าง ปี๒๕๒๓เราก็ได้คัดเลือกวิทยากรก่อนคือนายทหารจำนวน ๒๔ คน เข้าไปฝึกอบรมที่สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตร และที่ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร เพราะเราต้องการวิทยากรกลุ่มนี้ไปทำหน้าที่เป็นลักษณะครูฝึก หรืออาจารย์ และในระยะต่อมา หลักจากที่เราได้ทำสถานที่ให้พร้อมที่จะรับการฝึกแล้ว ก็ได้คัดเลือกทหารมาหลายรุ่นด้วยกัน เข้าไปฝึกวิชาในสาขาต่าง ๆ เป็นต้นว่า ทำนาแผนใหม่ ๓ รุ่นด้วยกัน รุ่นหนึ่งประมาณ ๔๐ นาย สาขาการเลี้ยงสัตว์ก็ฝึกไปแล้ว ๓ รุ่นนะครับ รุ่นละ ๔๐ นาย เช่นกัน สาขาพืชไร่ฝึกไปแล้วรุ่นหนึ่งประมาณ ๔๐ นาย สาขาพืชสวนก็กำหนดหลักสูตรไว้สำหรับ ๔๐ นายเช่นกัน และสาขาการเลี้ยงสัตว์น้ำด้วย ๔๐ นาย จะเห็นได้ว่าวิชาที่สอนต่าง ๆ นี้ ก็ครอบคลุมเป็นลักษณะที่ชาวชนบทของเราโดยทั่ว ๆ ไป ทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่ คือมีทั้งเลี้ยงสัตว์ ทำนา พืชไร่ พืชสวน เลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น ก็คิดว่าทหารต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกไปนี้ ก็มีความรู้เพียงพอ ซึ่งในขณะที่ปฏิบัติการในพื้นที่อยู่นั้น ก็สามารถนำความรู้ต่าง ๆ นี้ เข้าไปให้กับชาวบ้านที่ตัวเองได้สัมผัสอยู่ด้วย ซึ่งนอกเหนือไปจากนี้ ผมก็ขอเรียนเพิ่มเติมว่า สำหรับโครงการพระราชดำรินี้ ได้รับความสนใจจากกลุ่มคนหลายกลุ่ม แม้กระทั่งทางต่างประเทศนะครับ ก็สนใจมากคือ เราได้รับความช่วยเหลือจากทางรัฐบาลอังกฤษปีที่แล้ว ในเดือนกรกฎาคม รัฐบาลอังกฤษก็ได้มอบเครื่องมือเกษตรกรรมเป็นจำนวนหลายรายการทีเดียว มูลค่าเกือบ ๕ ล้านบาท ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้รับมอบมาสำหรับใช้ประโยชน์ในการฝึกอบรมต่าง ๆ นี้ด้วย ที่นี้ในปี ๒๕ นั้นะครับ ก็ได้กำหนดเอาไว้แล้วว่า จะเปิดศึกษาวิชาชีพเกษตร เบ็ดเสร็จ ให้กำลังคนของกองทัพภาคที่ ๑ มี ๕ หลักสูตร ด้วยกัน คือ ฝึกตั้งแต่เดือนตุลาคม จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ นะครับ มีคนที่ จะเข้าฝึกประมาณเกือบ ๒๐๐ คน ซึ่งแบ่งออกเป็นหลักสูตร ๔ หลักสูตร ด้วยกัน ซึ่งหลักสูตรต่าง ๆ นี้ก็ครอบคลุมอย่างที่เราผมกราบเรียนไว้ในตอนต้นนะครับ

พัชรินทร์ โครงการในพระราชดำริเขาชะโงกนี้ จะมีต่อไปเรื่อย ๆ หรือมีเวลาสิ้นสุดระยะกำหนดเวลาคะ

ดร.สุเมธ

สำหรับโครงการดังกล่าวนี้ก็อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพบกแล้ว เพราะฉะนั้น ก็คงจะเป็นลักษณะที่จะต้องมีการต่อเนื่องกันพอสมควร เพราะว่าเวลานี้หลักสูตรต่าง ๆ เหล่านั้น ด้านฝ่ายทหารเองก็ต้องบรรจุเรื่องนี้เป็นเรื่องหลัก เพราะในการปฏิบัติการของฝ่ายทหารนั้น เราก็ได้แปลงสภาพมากแล้ว ก็ตอนนี้การเมืองนำการทหาร ทหารที่ปฏิบัติงานก็จำเป็นที่จะต้องรู้เรื่องอะไรต่ออะไรต่าง ๆ น้อยมาก การฝึกนี้ ก็คงจะมีอย่างต่อเนื่อง และอีกประการหนึ่ง ทุกท่านก็คงจะทราบกันอยู่แล้วว่าที่เขาชะโงกนั้นก็จะเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนนายร้อย จปร.ต่อไป ซึ่งกำลังทำก่อสร้างอยู่ เมื่อโรงเรียนนายร้อย จปร. ได้เสร็จสิ้นการก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว ผมคิดว่านายทหารที่เรียนอยู่ในโรงเรียนนายร้อย จปร. ก็คงจะมีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากศูนย์ฝึกเกษตรกรรมที่นี่ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตรอย่างที่ผมกราบเรียนในตอนต้นว่าทหารเวลานี้จะต้องรู้ทั้งการรบและการพัฒนาด้วยพร้อมกัน

เพลงสายฝน

บรรยาย

โครงการเขาชะโงก หรือโครงการพัฒนาการเกษตรเบ็ดเสร็จนี้ เป็นโครงการของกองทัพบกในลักษณะประหยัดแบบชาวบ้าน สนับสนุนทหารในด้านการฝึกอบรมวิชาชีพ และเพิ่มผลผลิตการเกษตร สนับสนุนหน่วยทหารและประชาชนในพื้นที่ เพื่อความมั่นคงของชาติเป็นส่วนรวม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานคำแนะนำให้ทหารมีประสิทธิภาพในความรู้ด้านการพัฒนาด้วย เพราะการส่งกำลังทหารไปปฏิบัติงานตามชายแดนนั้น นอกจากการปกป้องอธิปไตยของประเทศแล้ว ก็ควรไปทำความเจริญให้ราษฎรแถบนั้นกันด้วยดีด้วย ซึ่งเรื่องนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมปศุสัตว์ ก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ราษฎรมารวมกลุ่มกัน ซึ่งจะได้นำดำเนินการต่อไป ตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่พระองค์ท่านพระราชทานไว้ พันตรีประทุม ราฟังกิจ ซึ่งช่วยราชการอยู่ที่ศูนย์เกษตรเบ็ดเสร็จ กองทัพบกได้เล่าให้เจ้าหน้าที่ผู้ผลิตรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ซึ่งไปชมโครงการเขาชะโงกฟังว่า

พันตรีประทุม ราฟังกิจ... กองทัพบกได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๕ ให้โครงการศูนย์เกษตรเบ็ดเสร็จ ซึ่งมีกรมการสัตว์ทหารบกเป็นผู้ดำเนินงาน ความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาปรับปรุงพื้นที่บริเวณเขาชะโงก จังหวัดนครนายกให้เป็นพื้นที่เกษตรเบ็ดเสร็จของกองทัพบก สนับสนุนหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพภาคที่ ๑ และหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ ๑ เพื่อสร้างตัวอย่างที่ดีของหน่วยทหารและประชาชนให้ตื่นตัวในด้านการเกษตร เป็นการฝึกให้ทหารมีความรู้ด้านเกษตรแผนใหม่ อบรมชุดปฏิบัติการขนาดเล็กให้มีความรู้เพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ทุรกันดาร ปลุกฝังให้ทหารทุกคนมีใจรักในด้านเกษตรกรรม ใช้พื้นที่ว่างเปล่าของกองทัพบกดำเนินการในเรื่องการเกษตรให้เกิดประโยชน์นี้คือจุดกำหนดของศูนย์พัฒนาการเกษตรเบ็ดเสร็จ กองทัพบก การดำเนินการแบ่งเป็นแนวความคิดและขั้นตอน ๖ ขั้นตอน เช่น ขั้นเตรียมการ สำรวจพื้นที่เตรียมแหล่งน้ำและพื้นที่ จัดแปลงสาธิต ประเมินผล ขยายผล ได้ส่งเจ้าหน้าที่

ของศูนย์เกษตรเข้าอบรม ณ สำนักส่งเสริมอาชีพและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตร บางเขน และกรมอาชีวศึกษา ที่บางขุน เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายในโครงการ กรม พัฒนาที่ดินได้ทำการสำรวจและจำแนกการใช้ที่ดินในบริเวณศูนย์ทั้งหมด เรียบร้อยแล้ว กรมทหารช่างได้ส่งกองพันทหารช่างที่ ๕๒ มาสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กขึ้น ๒ แห่ง เก็บน้ำได้แหล่งละประมาณ ๑๕,๐๐๐ และ ๑๒,๐๐๐ ตามลำดับ ทางจังหวัดนครนายก ได้ส่งวิทยากรมาแนะนำจัดทำแปลงสาธิต โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุน พันธุ์พืช ปุ๋ย และกล้าไม้ต่าง ๆ และรับผิดชอบในโครงการ จัดการเปิดการศึกษา จัด สร้างโรงสุกร โรงไก่ชั่วคราว เพื่อสาธิตให้นักเรียนแต่ละรุ่นได้รับการศึกษา กองทัพ ภาคที่ ๑ ได้ส่งกำลังพล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพลทหารจะปลดประจำการไปเป็นพลเรือน ข้างหน้า เข้ามาอบรมก่อนปลดประจำการ วิชาที่เปิดมีอยู่ ๕ สาขา ที่เปิดไปแล้ว เช่น พืชไร่ พืชสวน ไร่นา การเลี้ยงสัตว์ และการประมง เมื่อปี ๒๓ ได้รับอนุมัติ ๓ หลักสูตร นะครับ พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ และไร่นาในปี ๒๔ ได้รับอนุมัติเต็ม ๔ หลักสูตร ไร่นา ๓ หลักสูตร เลี้ยงสัตว์ ๓ หลักสูตร พืชไร่ ๑ หลักสูตร พืชสวน ๑ หลักสูตร การเลี้ยงสัตว์ ๑ หลักสูตร ในปี ๒๕ เปิดได้ ๔ หลักสูตร ไร่นา ๒ หลักสูตร เลี้ยง สัตว์ ๒ หลักสูตร และได้ปิดหลักสูตรไป เนื่องจากทางโรงเรียนนายร้อย จปร.ได้มา ใช้พื้นที่ทั้งหมดของโครงการเกษตรรวมใจ ฉะนั้นโครงการเกษตรรวมใจต่อไปข้างหน้า ก็จะต้องย้ายไปทางภาคตะวันออกของโครงการนี้นะครับ ใช้พื้นที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ซึ่งกำลังทำการสำรวจและกว้างผ้งเปิดโครงการสำหรับที่อยู่ปัจจุบันนี้ น้ำที่ใช้ก็ น้ำบาดานภูเขานะครับ ใช้กักตักน้ำลงมา ขณะนี้น้ำยังไม่พอที่จะใช้ ก็ใช้น้ำบ่อไปพลางก่อน เรื่องไฟก็ใช้ไฟของตัวเองที่ปั่นใช้เครื่องปั่น ในพื้นที่ด้านตะวันออก ๑,๐๐๐ กว่าไร่ จะมีอ่างเก็บน้ำเป็นโครงการของชลประทาน สำหรับปัญหาของศูนย์เกษตรซึ่งจะย้าย ไปอยู่ที่ใหม่นั้น ปัญหาแรก ๆ คือเรื่องที่ดินเดิมทีเดียวในพื้นที่ทั้งหมดนี้ ๒๐,๐๐๐ ไร่ เศษนี้ เป็นพื้นที่ในกฤษฎีกา แต่ปรากฏในกฤษฎีกานั้นไปครอบพื้นที่ซึ่งมีหลักฐานทาง เอกสารสิทธิ์ คือตราจอง ๖๖๘ ไร่เศษ ซึ่งไม่สามารถจะดำเนินการได้ อยู่ในบริเวณ ที่สร้างอ่างเก็บน้ำด้วย ฉะนั้นเราไม่สามารถจะดำเนินการได้ เจ้าของพื้นที่ก็เสนอราคา ขายซึ่งสูงกว่าราคาประเมิน ต่อไปข้างหน้าเมื่อได้รับงบประมาณประจำปีแล้ว เราที่จะ เปิดเป็นโครงการถาวรเป็นปี ๆ ไป

บรรยาย

จากการที่โครงการเขาชะโงก หรือโครงการพัฒนาการเกษตรเบ็ดเสร็จนี้ มีความ มุ่งหมายที่จะให้ทหารฝึกอาชีพ เพื่อที่จะได้นำไปช่วยเหลือราษฎร และพัฒนาให้ราษฎร ในท้องที่ต่าง ๆ ได้มีความอยู่ดีกินดีขึ้น เพื่อที่ประเทศชาติจะได้พัฒนายิ่งขึ้น และเป็น ผลดีต่อความมั่นคงของชาติด้วย ก็เป็นนิมิตหมายอันดีที่องค์พระประมุขของชาติทรง ห่วงใยราษฎรของพระองค์เสมอมา ดังจะเห็นได้จากโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ อีกหลายโครงการ ซึ่งรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” จะได้ติดตามผลการดำเนินงานของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้มาเสนอกันต่อไป

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการตามพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันจันทร์ บรรพานิช ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือสุดของประเทศไทยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๑,๑๐๕ กิโลเมตร ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับรัฐฉาน รัฐกะยา รัฐกอกูเล สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอเชียงดาว แม่แตง สะเมิง แม่แจ่ม ฮอด และอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปทุรกันดาร ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน เช่น ดอยหลักแต่ง ดอยลาน ดอยแม่เงา และดอยหนองเขียว สภาพป่ายังเป็นป่าดิบประมาณร้อยละ ๔๐.๗ ของพื้นที่ทั้งหมด

ราษฎรที่อาศัยอยู่ส่วนมากเป็นชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ แม่เฒ่า เหมะ ลีซอ กระเหรี่ยง ละว้า(ลัวะ) ไทยใหญ่ และชาวจีนอพยพกองพลที่ ๔๓ ของพรรคก๊กมินตั๋ง อาชีพหลักโดยทั่วไปของชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มดังกล่าว คือ การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หาของป่า รับจ้าง และมีชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มนิยมปลูกฝิ่น เพื่อขาย หรือใช้แลกเปลี่ยนกับสินค้าชนิดอื่น ๆ

การเพาะปลูกของชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นการเพาะปลูกในลักษณะการทำไร่เลื่อนลอย โดยตัดโค่นต้นไม้และเผาป่า เพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก เมื่อดินจืดก็จะย้ายไปหาที่เพาะปลูกใหม่ ดังนั้น การทำไร่เลื่อนลอยของชนกลุ่มน้อยจึงเป็นการใช้ที่ดินอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้ต้องสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการทำลายป่าอันเป็นต้นน้ำลำธาร และความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ลาดชัน และพื้นที่ที่จะใช้เพาะปลูกพืชไร่และข้าวมีน้อย ทำให้ราษฎรขาดแคลนข้าว ประกอบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตแดนติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ซึ่งมีเสถียรภาพไม่มั่นคง มีพวกกบฏแบ่งแยกดินแดน หลายก๊กหลายเหล่า มีการค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย และการแทรกซึมของฝ่ายตรงกันข้าม กำลังแผ่ขยายเข้าสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในขณะเดียวกัน ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม นิยมปลูกฝิ่นจึงทำให้ภูมิภาคแถบนี้เป็นแหล่งค้าขายยาเสพติด และเส้นทางลำเลียงฝิ่น และสิ่งผิดกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งมีอิทธิพลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก

เพลง

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสภาพพื้นที่ทุรกันดาร ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนกัน มีพื้นที่ราบสำหรับทำกินน้อย การคมนาคมไม่สะดวก การติดต่อกันระหว่างตำบลและหมู่บ้าน ยังมีการเดินเท้าเป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาท้องถิ่นเข้าไปสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอนน้อยมากและจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดเดียวที่ยังมีสภาพป่าเหลืออยู่ประมาณร้อยละ ๔๐ เพื่อที่จะพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ได้รับบริการขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีความรักและหวงแหนในผืนแผ่นดินไทย ตั้งอยู่ในมิตรภาพอันดีระหว่างไทยกับสหภาพพม่า ลดการปลูกพืชเสพติดลงโดยสนับสนุนและส่งเสริมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อื่นทดแทน และเป็นการรักษาสภาพป่าที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ให้คงอยู่ต่อไปโดยเน้นหนักในด้านการพัฒนาการเกษตรให้ดีขึ้น (เช่น จัดสร้างระบบการชลประทาน การส่งเสริมและเผยแพร่การปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ตลอดจนการพัฒนาด้านจิตใจของราษฎรให้เกิดความสามัคคี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า เพื่อทำไร่เลื่อนลอย และบรรเทาการปลูกฝิ่น และการแทรกซึมของฝ่ายตรงกันข้ามลง ตลอดจนการหยุดยั้งการล่าเลี้ยงสัตว์ผิดกฎหมายอีกด้วย) จึงทรงแนะนำให้มีโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอนขึ้น กองทัพอากาศที่ ๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมด้วยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรับกระแสพระราชดำริสมาดำเนินการ โดยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำโครงการ และเริ่มเข้าดำเนินการพัฒนาดังแต่เดือนตุลาคม ๒๕๒๒ เป็นต้นมา เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน การคมนาคมไม่สะดวก จึงทรงแนะนำให้จัดในลักษณะให้มีศูนย์กลางการพัฒนาเป็นแหล่ง ๆ ตามความเหมาะสมของระดับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์กลางดังกล่าวเป็นสถานที่ทดลอง สถานที่ฝึกอบรมเผยแพร่และส่งเสริมการเกษตร สำหรับราษฎรในแต่ละท้องที่ ดังนั้น โครงการนี้จึงมีศูนย์กลางพัฒนาอยู่หลายศูนย์คือ ศูนย์อำนวยการโครงการพัฒนา สันป่าตอง ศูนย์แม่สะเรียง ศูนย์ขุนยวม ศูนย์โป่งแดง ศูนย์ปางตองและศูนย์ปางมะผ้า

เพลง

บรรยาย

สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นก็คือ เพื่อดำเนินการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ สาขาต่าง ๆ ให้แก่ราษฎรในเขตท้องที่ที่ตั้งศูนย์ โดยการฝึกอบรมราษฎร ให้มีความรู้ด้านการทอผ้า การจักสาน และการฝีมือต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ราษฎรได้รับเทคนิคการผลิตพืชและสัตว์แบบใหม่ ตลอดจนพันธุ์พืชและสัตว์ ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศจากศูนย์กลางการผลิตพืชและสัตว์และนอกจากนั้นยังเป็นการพัฒนาที่ดินทำกินของราษฎรชนกลุ่มน้อย ให้มีความอุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำและสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ รวมถึงการจัดสรรที่ดินทำกินและอยู่อาศัยแก่ราษฎร นอกจากนั้นก็เพื่อให้ราษฎรชนกลุ่มน้อย บรรเทาการปลูกฝิ่นลง และหันมาเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชอื่นทดแทน เป็นการป้องกัน

การบุกรุกทำลายป่าจากการทำไร่เลื่อนลอย และเพื่อเป็นการสงวนป่าไม้ไว้ เป็นแหล่ง
ต้นน้ำลำธาร ต่อไป นอกจากนั้นยังเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจของราษฎร ให้ความ
รักสามัคคีต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดถึง มีความรักและหวงแหนในผืนแผ่นดิน
ของตนด้วยโดยสนับสนุนให้ราษฎรได้รวมตัวกันในรูปของสถาบันเกษตรกรหรือ
หมู่บ้านสหกรณ์ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนรายได้ และผลิตผลทางการเกษตรของราษฎรให้
สูงขึ้นอีกด้วย

เพลง

บรรยาย

ในเรื่องการดำเนินการนั้น ได้จัดตั้งขึ้นในรูปคณะกรรมการมีแม่ทัพภาคที่ ๓
เป็นประธาน มีคณะกรรมการที่ปรึกษา มีเลขานุการคณะกรรมการ ส่วนในด้านการ
ปฏิบัติงานได้แบ่งเป็นคณะทำงานสองคณะคือ คณะทำงานและ ประสานงาน และ
คณะกรรมการส่วนท้องถิ่น สำหรับการพัฒนานั้นได้แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนคือ

การจัดทำศูนย์กลางการผลิตพืชและสัตว์ และการพัฒนาแหล่งน้ำ การจัดตั้งศูนย์
ได้ดำเนินการร่วมกันในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทดลองและเป็นแหล่งผลิตพืช
และสัตว์ สำหรับนำไปส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎร ตลอดถึงการจัดตั้งศูนย์การ
ประมงและศูนย์ฝึกอบรมศิลปอาชีพพิเศษ ซึ่งแบ่งเป็น

- ศูนย์อำนวยการ โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ สันป่าตอง เป็นศูนย์สำหรับ
ผลิตพืชและสัตว์ และเป็นที่พักสัตว์สำหรับจะนำไปแจกจ่ายตามศูนย์ต่าง ๆ มีส่วน
ราชการที่เกี่ยวข้องคือ กรมชลประทาน กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร ร.๒๑รอ.

- ธนาคารข้าวแม่สะเรียงและแม่ลาน้อย เป็นศูนย์กลางสำหรับราษฎรได้มาหยิบ
ยืมข้าวสาร ไปบริโภคในยามขาดแคลน และส่งคืนหลังจากเก็บเกี่ยวแล้ว ส่วนราชการ
ที่เกี่ยวข้องมี กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และกรมการปกครอง

- ศูนย์ทดลองการเลี้ยงปศุสัตว์บนที่สูง (ขุนยวม) เป็นศูนย์ทดลองการเลี้ยง
ปศุสัตว์เพื่อนำไปส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎรในบริเวณใกล้เคียงของอำเภอบุญยวม
และยังเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมราษฎรเกี่ยวกับการเกษตรและการหัตถกรรมต่าง ๆ
มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องคือ กรมการปกครอง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน และ
กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการพัฒนาชุมชน และกองทัพภาค

- โครงการพัฒนากลุ่มน้ำปาย (โป่งแดง) เป็นศูนย์กลางการผลิตพืชและสัตว์
การประมงและศูนย์ฝึกอบรมศิลปอาชีพพิเศษ สำหรับส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎร
ฝึกอบรมราษฎรให้มีความรู้ด้านการประกอบอาชีพ มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องคือ กรม
ชลประทาน กองทัพภาค กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร
กรมประมง กรมการพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาที่ดิน รพช. กรมโยธาธิการ และมหา
วิทยาลัยเชียงใหม่

- โครงการพัฒนาการเกษตรบนที่สูง (ปางตอง) เป็นศูนย์การผลิตพืชเมืองหนาว
เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎรบนที่สูง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี ร.๒๑รอ. กรมชล

ประธาน กรมปศุสัตว์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมประมง

- ศูนย์พัฒนาการเกษตรในสอย-ห้วยโป่ง เป็นศูนย์การผลิตพืชและสัตว์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎร ในหมู่บ้านบริวารของศูนย์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมี ร. ๒๑ รอ. กรมปศุสัตว์และกรมส่งเสริมการเกษตร

- ศูนย์การเลี้ยงปศุสัตว์ปางมะผ้า เป็นศูนย์การผลิตพืชและสัตว์ สำหรับส่งเสริมและเผยแพร่แก่ราษฎร ในหมู่บ้านบริวาร ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมี กองทัพบก กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เพลง

บรรยาย

ในส่วนขั้นตอนที่สองนั้น เป็นการพัฒนาอาชีพราษฎรในหมู่บ้านบริวารของศูนย์ เมื่อราษฎรได้มาชม และฝึกปฏิบัติในศูนย์แล้ว จะได้นำไปปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรรายอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็ต้องมีโครงการพัฒนารองรับ เพื่อให้การพัฒนามีผลในทางปฏิบัติมากขึ้น มีระบบการผลิตการตลาดที่เหมาะสม และให้ได้รับบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง โดยจะพัฒนาหมู่บ้านบริวารดังนี้

- หมู่บ้านบริวารธนาคารข้าวแม่สะเรียง มี ๑๒ หมู่บ้าน คือ บ้านทุ่งแล้ง บ้านห้วยกลางเป บ้านน้ำดิบ แม่สลาบ ห้วยวอก ห้วยสิงห์ ห้วยทราย บ้านกะปวง สบหาร แม่ตอบนื้อ แม่แพะ และท่าข้ามเหนือ

- หมู่บ้านบริวารศูนย์ขุนยวม มี ๗ หมู่บ้านคือ บ้านต่อแพ บ้านห้วยต้นนุ่น บ้านประตูเมือง บ้านสวนอ้อย บ้านห้วยนา บ้านแม่เงา และบ้านแม่สะเป

- หมู่บ้านบริวารศูนย์โป่งแดง มี ๔ หมู่บ้านคือ บ้านป่าปู บ้านห้วยเตือ บ้านแม่สะกิด และบ้านท่าโป่งแดง

- หมู่บ้านบริวารศูนย์ปางตอง มี ๕ หมู่บ้านคือ บ้านลุงไม้สัก บ้านนอกจำแม่ บ้านแม่สะงา บ้านห้วยจาน และบ้านนาป่าแปก

- หมู่บ้านบริวารศูนย์ในสอย-ห้วยโป่ง มี ๔ หมู่บ้านคือ บ้านในสอย บ้านใหม่ บ้านสบป่อง และบ้านสบสอย

- หมู่บ้านบริวารศูนย์ปางมะผ้า มี ๑๑ หมู่บ้านคือ บ้านสมปอง บ้านถ้ำลอด บ้านแม่ละนา บ้านจาโบ บ้านน้ำริน บ้านเมืองแพม บ้านยางป่าแหน บ้านไม้สูง บ้านท่าไคร้ บ้านแม่รางจันทร์ และบ้านลงหลวง

เพลง

บรรยาย

สำหรับผลการดำเนินงานของโครงการตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ปรากฏว่า แต่ละศูนย์ได้ดำเนินการไป และได้ผลเป็นส่วนมากแล้ว สำหรับในเรื่องการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในหมู่บ้านบริวาร เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของราษฎร ซึ่งจะได้นำไปพิจารณากำหนดแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานต่อไปนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ดำเนินการแล้ว และนำเสนอในที่ประชุม

เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานต่อไป
ซึ่งรายการ “จากฟ้า-สู่ดิน” ของเราจะได้นำเสนอท่านถึงความก้าวหน้าของโครงการ
ในโอกาสต่อไป

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ จังหวัดนราธิวาส

นายมานพ ตันตเตมีย์

นาวาตรี ไชยวัฒน์ นาคเนียม

และ

ปราณี ลิมปวนิชพันธุ์ ผู้ร่วมรายการ

พัชรินทร์ เขชกอินแกส ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย (พัชรินทร์) ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า ลักษณะของพื้นที่ในภาคใต้ นั้น ส่วนใหญ่เป็นบริเวณภูเขาและที่สูงประมาณร้อยละ ๔๐ และจะมีพื้นที่ราบที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกเพียง ๔ ล้านไร่ หรือ ๖,๔๐๐ ตารางกิโลเมตร เท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด ๒๒,๘๖๑ ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ในภาคใต้ยังมีลักษณะของดินฟ้าอากาศแตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ คือ มีสภาพอากาศเพียง ๒ ฤดู เท่านั้น คือ ฤดูร้อน ๔ เดือน และฤดูฝน ๘ เดือน ฝนจะตกชุกมากในช่วงระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนมกราคม ทำให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ราบทุก ๆ ปี โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาส ตามบริเวณแถบชายทะเลซึ่งมีลักษณะเป็นหาดทรายและสันทราย อันเกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเลและถัดเข้ามาจะเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่ดังกล่าวเป็นลักษณะของพื้นที่ตอนล่างของกลุ่มน้ำบางนราและลุ่มน้ำแม่แก้ว ซึ่งมีฝนตกลงมามากกว่าปีละ ๒,๖๐๐ มิลลิเมตร และตกอย่างหนาแน่นมาก จนไม่สามารถระบายออกทะเลได้ทันทั่วทั้งที่ จึงไหลมาท่วมพื้นที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มต่ำ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ตารางกิโลเมตร ทำให้พื้นที่ลุ่มบริเวณนี้มีน้ำขังมาเป็นเวลานาน ทำให้ดินเปรี้ยวเพราะมีสภาพเป็นกรด เรียกว่า “ดินพรุ” ซึ่งมีมากที่สุด ในจังหวัดนราธิวาส เท่าที่พบ มีอาณาเขตกว้างขวางถึงประมาณ ๒๙,๐๐๐ ไร่ จากจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ของพื้นที่ดินเปรี้ยวทั่วประเทศ

เพลงตลุงพระมะเหลเถไถ (บรรเลง)

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยพสกนิกรที่มีอาชีพทางเกษตรกรรมในพื้นที่ที่ลุ่มมาก จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง “ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภุลทอง” ขึ้นที่

หมู่บ้านพิกุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยทรงมีพระราชดำริสรับสั่งเกี่ยวกับโครงการนี้ ต่อหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์องค์มนตรี เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๒๕ และต่อมา นายชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๒๕ ประเด็นสำคัญพอสรุปได้ว่าด้วยพื้นที่ในจังหวัดนราธิวาสเป็นที่ลุ่มต่ำมีน้ำขังตลอดทั้งปี ดินมีคุณภาพต่ำซึ่งมีเนื้อที่กว้างขวางมาก กลไกจำนวนมากไม่มีที่ดินทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกหมดแล้วก็ยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากดินมีสารประกอบไพไรท์ ทำให้เกิดการตกค้างสะสมเมื่อดินแห้งทำให้ดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพัฒนาดินพรุร่วมกันแบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาดินพรุที่อื่น ๆ ในโอกาสต่อไป ดังนั้น “ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิกุลทอง” จึงได้เกิดขึ้น เพื่อจะได้ค้นคว้าวิจัยเรื่องดินพรุอย่างจริงจังว่าจะสามารถพัฒนาดินพรุมาใช้ในทางเกษตรกรรมได้มากน้อยเพียงใด และก็นับว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกของโลก ที่ทำการศึกษาเรื่องดินพรุนี้ โดยจัดตั้งให้เป็นศูนย์วิชาการและเทคนิคการเกษตรแผนใหม่ ตลอดจนเป็นศูนย์สาธิตและเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร ศูนย์ฝึกอบรม และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และจากการที่เจ้าหน้าที่ของรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ได้ร่วมเดินทางไปกับคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. เพื่อชมโครงการ “ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิกุลทอง” เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ก็ได้เห็นความคืบหน้าของโครงการซึ่งกำลังดำเนินงานอยู่เป็นอย่างมาก ซึ่งปราชญ์ ลิมปวนิชพันธ์ุ เจ้าหน้าที่ของเรา ได้สัมภาษณ์นายมานพ ตันชาเตมีย์ นักวิชาการเกษตร ๖ กรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์ศึกษาพัฒนาพิกุลทอง ที่จังหวัดนราธิวาส ถึงความเป็นมาและการดำเนินงาน ตลอดจนความก้าวหน้าของโครงการ

นายมานพ ตันชาเตมีย์ “คือหลังจากมีพระราชดำรัสให้ทำการพัฒนาพิกุลทองแล้ว หม่อมเจ้าจักรพันธ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการนี้ ได้มาประชุมที่พระตำหนักทักษิณราชินิเวศน์ ในวันที่ ๒ กันยายน ซึ่งก็ได้ชี้แจงว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริว่า ที่ที่น้ำท่วมนี้หาประโยชน์ไม่ได้ ถ้าเราจะทำให้มันพื้นใสน้ำขึ้นมา มีการระบายน้ำออกไป ก็จะทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในเรื่องของการที่ทำมาหากิน เพราะต่อไปประชาชนมากขึ้น จำเป็นต้องทำแน่ ซึ่งในวันนั้นก็ได้อบรมหมายให้ทางจังหวัดนี้ทำการสำรวจรังวัดกรรมสิทธิ์ที่ดินบริเวณพิกุลทองทั้งหมด ต่อมาในวันที่ ๑๗ เดือนเดียวกัน ก็มีการประชุมอีกซึ่งได้ให้ทางกรมที่ดินจัดช่างรังวัด ๒ ชุด เข้าไปรังวัดพื้นที่ แล้วก็ให้ทางกรมพัฒนาที่ดินส่งเจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เพื่อดูเพื่อเลือกสถานที่ว่าจะเอาตรงไหนดี ในที่สุดก็ได้เลือกสถานที่บริเวณระหว่างบ้านรูกะและบ้านพิกุลทอง ซึ่งเป็นสถานที่ในปัจจุบันนี้เอง ส่วนความก้าวหน้าในการดำเนินงานนั้น สำนักงาน กปร. ซึ่งเป็นผู้ประสานงานเป็นผู้ออกหัวคิดเป็นผู้วางแบบการบริหารทั้งหมด ก็ได้ติดต่อส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจาก

เห็นว่าบริเวณนี้มีปัญหาเรื่องดิน จึงมอบให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นแม่บ้านดำเนินการในลำดับแรก โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นผู้ประสานงาน หน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้องในตอนนั้นก็มี หน่วยงานในกระทรวงเกษตร เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และอื่น ๆ อีกหลายกรม ซึ่งก็ได้วางกำหนดแผนงานต่าง ๆ ไว้ มีแผนหลัก ๔ แผน คือ แผนวิจัย แผนสาธิตเผยแพร่ทางการเกษตร แผนฝึกอบรมอาชีพ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมใน ๖ หมู่บ้านบวราร คือ หมู่บ้านพิกุลทอง โคกสยา ยาบี่ กิรี และหมู่บ้านสะปอม ซึ่งได้เพิ่มหมู่บ้านเปล เป็น ๗ หมู่บ้านด้วยกัน สำหรับความก้าวหน้าในการดำเนินงานนั้น ในด้านของโครงสร้างพื้นฐาน ก็มี กรป. กลาง โดย นพค. ๕๑ รับทำถนนสายบ้านรุกลงยะละสะโตร์ และ นพค. ๕๒ รับทำถนนภายในศูนย์พิกุลทอง ส่วน รพช. รับทำถนนสายห้วยเขถึงบ้านพิกุลทอง การไฟฟ้าได้เดินสายในเส้นทางเดียวกันกับถนน รพช. ชลประทานมีหน้าที่ทำอ่างเก็บน้ำ จสองล้านคิวบิกเมตร ซึ่งมีเขื่อนดินยาว ๖๖๓ เมตร สูง ๕ เมตร ซึ่งจะใช้ในการเลี้ยงพื้นที่ทั้งหมด ๒,๕๐๐ ไร่ มีคลองส่งน้ำ ๒ สายด้วยกัน และกลางเขื่อนจะมีคลองระบายลงสู่บ้านยาบี่ สำหรับงานที่ดำเนินไปแล้วก็มี กรป.กลาง โดยประมาณแล้ว คาดว่าจะเสร็จประมาณ ๕๐% ก็จะได้ ส่วนไฟฟ้านั้นก็ประมาณ ๕๐% เช่นเดียวกัน รพช. เนื่องจากมีอุปสรรคในเรื่องของแบบแปลน ก็กำลังรออยู่ ยังไม่ได้ดำเนินงาน ส่วนทางชลประทานก็กำลังสร้างเขื่อนดิน แต่ผมไม่ทราบว่ามีขนาดเท่าไร เนื่องจากเขายังไม่ได้ส่งข้อมูลมาให้ ส่วนแผนภายในศูนย์นั้น เนื่องจากงานจัดตั้งศูนย์นี้จะต้องอาศัย นพค. ๕๒ เคลียร์พื้นที่เสียก่อน แล้วก็หน่วยงานอื่นถึงเข้าไปได้ กรมพัฒนาที่ดินมีหน้าที่จัดเตรียมดิน จัดเป็นแปลงทดลองต่าง ๆ หน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดินได้ทำการสำรวจดินอย่างละเอียดไปแล้ว เสร็จไปเรียบร้อยแล้ว สำหรับด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรมก็สำรวจเรียบร้อยแล้ว ตอนนี้กำลังเคลียร์พื้นที่โดยการขุดตอในพรุ แล้วก็ตกแต่งบริเวณสถานที่เพื่อที่จะให้หน่วยงานอื่นเข้าไปได้”

ปราณี...

“โครงการนี้จะแล้วเสร็จในปีคะ”

นายมานพ...

สำหรับโครงการพิกุลทองนี้ คงจะดำเนินไปเรื่อย ๆ จนกว่าหมู่บ้านนี้จะเจริญเติบโต สมความตั้งใจของพระเจ้าอยู่หัว ในปีแรกหรือปีที่สองนี้ สำนักงาน กปร.จะสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่วนในปีที่สามที่สี่ที่ห้าซึ่ง ดร.สุเมธบอกว่า จะให้ตั้งเป็นงบประมาณ ก็คงจะดำเนินงานต่อไป

ปราณี.....

“แล้วพื้นที่ของโครงการนี้ เราได้มาจากประชาชนขายให้หรือว่ายกให้คะ”

นายมานพ...

“สำหรับพื้นที่ของศูนย์นี้ครับ เราซื้อทั้งสิ้นเลย มีทั้งหมด ๔๖๖ ไร่ สิ้นเงินไปประมาณ ๔.๕ ล้านบาท ซึ่งซื้อทั้งหมดเลย

ปราณี...

“แล้วประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากโครงการนี้ หมายถึงว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นี้จะได้รับผลดีอย่างไรจากโครงการนี้คะ”

นายมานพ...

“เนื่องจากบริเวณนี้ ประชาชนทำมาหากินไม่พอรับประทานนั่นเอง เพราะว่าดินมันมี ปัญหา เนื่องจากดินเป็นดินทรายจัด หรือว่าดินเป็นดินเปรี้ยว สมมุติว่าทำนาได้ ๑๐ กว่าถังต่อไร่ ซึ่งก็พอจะใช้กินภายในบ้านเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นอาชีพหลักของบริเวณนี้ ซึ่งได้สำรวจแล้วก็พบว่า มีรายได้สูงอยู่เฉียด ๆ หมื่นอยู่เหมือนกัน เรียกว่าสูงขนาดระดับประเทศทีเดียว แต่ว่าส่วนใหญ่แล้วได้มาจากการขายแรงงาน เพราะฉะนั้นการที่เรามาตั้งศูนย์นี้ ประการแรกที่เราเห็นก็คือว่า เราเอาเงินมาให้ชาวบ้านเขา คือมาจ้างชาวบ้านทำงาน เขาจะได้ไม่ต้องไปขายแรงงานที่อื่น นอกจากนั้น ผลจากการวิจัยนี้จะช่วยทำให้ชาวบ้านสามารถจะเพิ่มผลผลิตจากไร่ละ ๑๐ ถึง อาจจะเป็นไร่ละสาม-สี่สับถึง เท่ากับเฉลี่ยของประเทศ ก็จะทำให้มีผลผลิตทางเกษตรเหลือขายได้เหมือนกัน นอกจากนั้น ในแผนฝึกอบรมอาชีพในการทำอุตสาหกรรมภายในบ้าน เป็นต้นว่า ทอผ้าทอเสื่อ ทอเสื่อจูด ทำกระเปาะกะลามะพร้าว เป็นต้น ก็จะทำให้ชาวบ้านมีเวลาทำงานแทนที่จะอยู่เฉย ๆ และก็มีรายได้เพิ่มเติมขึ้นมาอีก ในแผนของเรานั้นมีครบทุกอย่างเลย ในแผนพัฒนาชนบท ไม่ว่าจะเป็นภาวะเศรษฐกิจปัญหาเรื่องสังคมต่าง ๆ นี้ เมื่อสำเร็จแล้วก็จะทำให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดี แล้วก็มีระเบียบเรียบร้อย และมีการศึกษาดี เพราะฉะนั้น เรื่องความร่วมมือของชาวบ้านต้องถือเป็นอันดับสำคัญเหมือนกัน”

เพลงตลุง (บรรเลง)

บรรยาย

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และหัวหน้าศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ของโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทอง เป็นผู้พาคณะเจ้าหน้าที่ของ กปร. และผู้ผลิตรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ไปยังพื้นที่โครงการ ซึ่งอยู่ไม่ไกลไปจากพระตำหนักทักษิณราชินีเวสท์เทินกัน และจากความร่วมมือร่วมใจของหน่วยงานหลายฝ่าย รวมทั้งราษฎรในหมู่บ้านบริเวณนั้น เริ่มทำการปรับพื้นที่ โครงการ ทำถนน และสร้างอ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาดินพรุให้ “ได้ผล คำว่า “พรุ” นี้ คนภาคอื่น ๆ ฟังแล้วอาจไม่เข้าใจหรืออาจเข้าใจในความหมายที่แตกต่างไป แต่คนในภาคใต้คุ้นเคยกับคำนี้มาก เพราะเป็นคำพื้นเมืองของภาคใต้ ซึ่งใช้เรียกกลุ่มน้ำขัง ซึ่งก็เหมือนกับคำพูดของภาคอื่น ๆ ที่ใช้เรียกลักษณะพื้นที่ที่คล้าย ๆ กันนี้ว่า หนอง บึง กว๊าน เหล่านี้เป็นต้น สำหรับแผนงานทดลองวิจัยดินพรุ ตามโครงการพระราชดำริศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทอง นี้ จะเป็นที่ทำทดลองวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดินพรุโดยตรง ในเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่ ซึ่งขณะนี้หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำลังเตรียมการที่จะดำเนินการภายในแปลงทดลองดินพรุ ทั้งนี้เนื่องจากต้องรอการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่กรมชลประทานรับผิดชอบเสร็จเสียก่อน เพราะการทดลองวิจัยในดินพรุจะต้องมีระบบระบายน้ำที่เหมาะสม ต้องควบคุมระดับการระบายน้ำให้ได้เป็นอย่างดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป นอกจากนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมในการพัฒนาตามโครงการนี้ ก็กำลังดำเนินการกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้ไปสู่จุดหมายตามพระราชดำริ และ กรป.กลาง จังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ส่งทหารช่างไปช่วยและให้ความร่วมมือในโครงการนี้ นาวาตรีไชยวัฒน์ นาคเนียม นายทหารการช่าง กรป.กลาง



แปลงสาธิตไม้โตเร็ว และย่านลิเภา ที่บ้านพิบูลทอง

และเป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติการช่างเฉพาะกิจ ๕๑๑ ของนพค. ๕๐๑ กรป.กลาง จังหวัดนราธิวาส ได้เล่าให้ฟังถึงการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่ ว่า

นาวาตรีไชยวัฒน์ นาคเนียม “กรป.กลาง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสร้างเส้นทางจากบ้านกรูโก ถึงบ้านจาเลาะสะโตร์ ซึ่งระยะทางในแผนที่นั้น ๕ กิโลเมตร แต่เมื่อได้ทำการลากทางพื้นที่แล้ว ปรากฏว่าระยะทางนั้น ๗.๕ กิโลเมตร ถึงบ้านจาเลาะสะโตร์ ซึ่งเป็นหน้าที่ภาระกิจรับผิดชอบของ ช.ฉก. ๕๑๑ นพค. ๕๐๑ กรป.กลาง เท่านั้น”

ปราณี..... “แล้วขณะนี้ การดำเนินงานของทาง กรป.กลาง ได้ก้าวหน้าไปขนาดไหนแล้วละ”

นาวาตรีไชยวัฒน์... “ขณะนี้เราคิดว่า ของ ช.ฉก. ๕๑๑ ได้ไปประมาณ ๓๐% แล้ว”

ปราณี..... “จะแล้วเสร็จประมาณปีไหนคะ”

นาวาตรีไชยวัฒน์... “ผมคิดว่าอีกระยะ ๒ เดือน ถ้าฝนไม่ตก เฉพาะ ๕ กิโลเมตร นี้ของผมแล้วเสร็จ แต่ก็ ถ้าฝนตกก็ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร”

ปราณี..... “มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรไหมคะ ในการดำเนินงาน”

นาวาตรีไชยวัฒน์... “อุปสรรคก็คือฝนกับเครื่องมือที่ชะงักชั่วคราว เนื่องจากว่ามันเกิดความสูญเสีย โดยที่เรียกว่าเราคาดไม่ถึง ทำนองนั้น ก็อาจจะชะงักไปได้เหมือนกัน”

ปราณี..... “การดำเนินงานของ กรป.กลาง นี้คะ ได้นำเอาชาวบ้านในพื้นที่หรือว่าประชาชนในจังหวัดนราธิวาสมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง”

นาวาตรีไชยวัฒน์... “เราเข้าไป หมายความว่าเข้าไปขอพื้นที่เขา ซึ่งมันเป็นถนนเล็ก ๆ ที่เข้าไป...เราขยายถนนให้เป็นมาตรฐานแบบเอฟ. ๖ ฉะนั้น พื้นที่ที่เราต้องทำก็คือ เคลียร์พื้นที่กว้าง ๑๒ เมตร แล้วทำเป็นรูปถนนขึ้นมาให้ได้ ๑๐ เมตร แล้วผิวจราจรนั้น ๖ เมตร กว้างพอสมควร เราเข้าไปแล้ว ชาวบ้านก็ดีใจ แล้วเขาก็ให้หมด ที่สองข้างทางนั้น จะเอาตรงไหนก็เลือกเอา ซึ่งถ้าคุณได้ไปเห็นแล้วคุณก็จะรู้ว่า เราทำงานไม่เสียหาย กลับได้กำไรมากกว่าที่เราทุ่มเครื่องมือลงไป”

ปราณี..... “อยากถามความคิดเห็น เกี่ยวกับโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทงนระคะ ในฐานะที่ว่า ได้ร่วมในโครงการนี้ คิดว่าจะให้ผลดีอย่างไรต่อประชาชนหรือว่าชาวบ้านในพื้นที่แถบนั้นคะ”

นาวาตรีไชยวัฒน์... “ผลดีจะเกิดขึ้นอย่างมหาศาล ถ้าพื้นที่นี้ได้ทำสำเร็จรูปแล้วนะฮะ ตามโครงการที่พระองค์ดำริไว้นั้น ชาวบ้านแถวนั้นจะมีเงินรายได้สูงจากการผลิต ตลอดจนกระทั่งการใช้เส้นทาง จากการที่ได้ศึกษาแล้วก็ทดสอบมาแล้วได้ผลดี และพื้นที่ที่คาดว่าเป็นที่ไม่น่าอยู่อาศัยนั้น จะเป็นที่น่าอยู่อาศัยขึ้นแล้ว เวลานั้นที่แถวนั้นไร้ละหมีนั้นกว่าแล้ว จากไร้ละหมีที่ตั้ง ผมได้พูดคุยกับชาวบ้านชื่อกามา สุตัง ผมรู้จักกัน และก็เลยคุยกัน เขาบอกว่า ที่เขามีอยู่ ๑๓ ไร่ เขาจะขายเราไร้ละหมีนั้นกว่า เวลานั้นเขาตกลงใจขายแล้ว”

ปราณี..... “อยากจะให้บอกถึงข้อแตกต่างนะคะ ระหว่างที่ก่อนที่โครงการนี้จะไปตั้งนะคะ กับหลังจากที่ได้มีการดำเนินงานไปแล้วบ้างนั้นนะคะ ว่ามันแตกต่างกันอย่างไรบ้างคะ”

นาวาตรีไชยวัฒน์... “เออะอะไรละครับ ก็ว่า เอาน้ำตาสดใสของชาวบ้านก็แล้วกัน ก็ตอนที่ผมเข้าไปใหม่ ๆ สำนวณเส้นทาง ชาวบ้านหน้าตาไม่ค่อยสบายเท่าไรหรอก แต่ว่าเมื่อทางมันเกิดกว้างขึ้นมาแล้ว เขาเห็นผลงานขึ้นมาแล้ว หน้าตาเขาสดใสขึ้น แล้วผม.. ก็พูดกันได้สบาย แต่ก่อนเข้าไป เขาไม่ค่อยพูดจาด้วยหรอกนะ แต่ว่าพอสร้างทาง เขาเห็นผลงานขึ้นมาแล้วนี่ เขายินดีแล้วก็ดีใจด้วย หน้าตาสดใสขึ้นเยอะ แล้วก็เขามีความขยัน ตามธรรมดาเขายินอยู่แล้ว เขาต้องเลี้ยงตัวครับ เขามีมอเตอร์ไซด์ขยัน ขนข้าวออกมาขาย แต่ว่าทางมันไม่สะดวก ก็ขนได้น้อย ตอนนั้นขนกันได้เยอะ ผลผลิตมาเยอะแล้ว”

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ จากการที่ได้มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทอง ชั้นที่หมู่บ้านพิภพทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เพราะเหตุที่พื้นที่บริเวณนั้นเป็นดินพรุ ซึ่งปัญหาการพัฒนาดินพรุนี้ เป็นปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน และยังไม่มีประเทศใดในโลกกระทำมาก่อน อันเป็นเรื่องที่ทำหายเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำการทดลองวิจัยอย่างจริงจังจึงให้ได้รู้ผลว่า จะพัฒนาได้มากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม โครงการพัฒนาที่ดินที่จังหวัดนราธิวาสตามโครงการนี้ ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น การดำเนินงานจึงต้องกระทำติดต่อกันไปเป็นเวลานาน และเมื่อโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ประสบผลสำเร็จแล้ว ก็จะมีส่วนทำให้เกษตรกรที่ทำกินอยู่ในดินพรุ และที่ลุ่มต่าง ๆ สามารถผลิตพืชผลเลี้ยงตัวเองและจำหน่ายเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นความหวังใหม่ของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวนี้ และจะเป็นประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติในอนาคตต่อไปด้วย

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวแบบนาขั้นบันได ตามพระราชดำริ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

และ

สอิจ โปธิ์ขาว ผู้ร่วมรายการ

ปราณี ถิมปวณิขพันธ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

คงเป็นที่ทราบกันดีว่า ในปีหนึ่ง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยเรา ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ทั้งนี้มีไว้เพื่อเป็นการพักผ่อนส่วนพระองค์ แต่เป็นเพราะว่ามีพระราชประสงค์จะเสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งทรงทราบว่า ประชาชนเหล่านั้นมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากและต้องการความช่วยเหลือ ดังนั้น ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปที่ใด จังหวัดใดก็ตาม มักจะทรงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของพสกนิกรของพระองค์โดยทั่วถึงกันเสมอมา

เพลง

บรรยาย

ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปในจังหวัดภาคใต้ พระองค์เสด็จไปเยี่ยมเยียนราษฎรในบริเวณนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จ.นราธิวาส และทรงทราบถึงปัญหาที่สมาชิกเหล่านั้นประสบอยู่ เนื่องจากบริเวณแถบนั้นเป็นป่าเขา ไม่อาจจะปลูกข้าวได้เต็มที่ ทำให้ขาดแคลนข้าวบริโภค จึงได้มีพระมหากรุณาธิคุณแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรเหล่านั้น โดยทรงแนะนำให้มีการทำนาแบบขั้นบันไดขึ้น ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้เล่าให้ฟังว่า

ดร. สุเมธ...

“ก็อย่างที่เรารับทราบกันคือ ในจังหวัดภาคใต้ ไม่แต่เฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้นะครับ พื้นที่การปลูกข้าวนั้นก็รู้สึกว่ามีน้อยมาก ทำให้ภาคใต้ขาดแคลนข้าว

บริโภคน้อยแล้ว ด้วยเหตุนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีความห่วงราษฎรในเขตภาคใต้เป็นอย่างมาก พระองค์มีพระประสงค์ที่อยากจะให้ประชาชนมีข้าวบริโภคเพียงพอ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ของนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จ.นราธิวาส นั้น ก็ขาดแคลนข้าวบริโภคเป็นอย่างมาก เพราะว่าสภาพพื้นที่ของนิคม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขาและมีที่ราบน้อยมากและเมื่อคราวเสด็จเยี่ยมนิคมเมื่อปี ๒๕๑๙ ก็ได้ทรงมีพระราชดำริให้ขยายพื้นที่ปลูกข้าวโดยให้ปลูกทั้งในพื้นที่ราบและพื้นที่บนภูเขา โดยให้ริเริ่มทำแบบนาขั้นบันไดขึ้น ซึ่งนิคมสร้างตนเองภาคใต้ก็ดำเนินการตามพระราชประสงค์มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ แต่ในตอนแรก ก็รู้สึกยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะว่าในการทำนาขั้นบันไดและนาดำในพื้นที่ในลักษณะนั้น ต้องใช้เวลาหลายปีทีเดียวจะครบที่จะให้สภาพพื้นที่ดินหรือแปลงนาอยู่ตัวและสามารถเก็บกักน้ำไว้เลี้ยงต้นข้าวได้ แต่พระองค์มีพระราชประสงค์จะทดลองดูว่าพื้นที่ในลักษณะนั้นจะสามารถปลูกข้าวได้หรือไม่เพราะถ้าสามารถทำได้สำเร็จแล้วก็จะให้ประชาชนในบริเวณนั้นได้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก็ได้มีการทดลองกันเรื่องมาเป็นเวลาติดต่อกันประมาณ ๕ ปีมาแล้ว และเราก็เจออุปสรรคอะไรหลายอย่างที่ได้ค้นคว้าทดลองอะไรต่ออะไรกันเรื่อยมา จนบัดนี้รู้สึกว่าการทดลองเริ่มส่งขึ้นมาเป็นที่ให้ความหวังอย่างมาก”

ปราชญ์.....

“ที่ว่าได้มีการจัดตั้งโครงการเกี่ยวกับการปลูกข้าวนาขั้นบันไดมาถึง ๕ ปีแล้ว จะบอกถึงแผนการดำเนินการทดลองมากน้อยแค่ไหนบ้างคะ”

ดร.สุเมธ...

“ครับ สำหรับแผนงานที่ได้วางไว้จะครบ ก็ได้มีการประชุมกันหลายฝ่ายด้วยกัน ปี ๒๕ ที่แล้วมา คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาข้าวภาคใต้ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ได้มีการกำหนดจากผู้อำนวยการหลายด้านด้วยกันจะครบ ได้กำหนดพื้นที่ที่จะทดลองไว้ ๕ จุดด้วยกัน ซึ่งมีพื้นที่และเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่จะครบคือพื้นที่ต่าง ๆ นั้นก็ บริเวณบ้านโนนสมบูรณ์ เนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ บริเวณบ้านช่องเขา หรือ ไอปาโจ ซึ่งเรารู้จักกันในชื่อท้องถื่น เนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่และในพื้นที่โครงการชาวนาชาวไร่อีก ๓๐ ไร่ และเขตภูเขาทองอีก ๕๐ ไร่และที่บ้านแหลมทอง ๕๐ ไร่ รวมทั้งหมด ๕ จุดจะครบที่เราคิดว่าจะดำเนินการทดลองกันขึ้น

เพลง

บรรยาย

จากการที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้พูดถึงบริเวณพื้นที่ที่ทำการทดลองปลูกข้าวแบบนาขั้นบันไดดังกล่าวนี้ รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” จะขอนำท่านผู้ฟังไปรู้จักกับโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวแบบนาขั้นบันไดตามพระราชดำริ ณ.บริเวณฝายเก็บน้ำไอลาเปาะ ที่หมู่บ้านไอลาเปาะ กิ่งอำเภอสือริน จ.นราธิวาส ซึ่งเราได้เดินทางไปพบและพูดคุยกับ คุณสอ้ง โพธิ์ขาว ผู้ช่วยผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จ.นราธิวาส

ปราชญ์

สอ้ง

“สมาชิกทั้งหมดมีกี่คนคะ”

“สมาชิกที่นี่มี ๖๐ ครอบครัว และผัว ๕ อีก ๓๒ ครอบครัวที่อยู่ใกล้ และมีโครงการเอ ดี บี อีก ๑๗ รวมประมาณ ๑๐๐ ครอบครัว”



นาขั้นบันได ที่หมู่บ้าน ไอกาเปาะ อำเภอสุคริน จังหวัดนราธิวาส



- ปราชญ์ “สมาชิกทั้งหมดส่วนใหญ่ จะมาใช้แรงงานในโครงการไถกาเปะนี้หรือไม่”
- สอ้ง “ครับ เพราะว่าที่ได้รับความกรุณาอนุมัติโครงการมานี้ เราก็ใช้แรงงานสมาชิกมากที่สุดโดยจ้างแรงงานสมาชิกที่ยังไม่มีรายได้จากสวนยางบริเวณใกล้เคียง และหมู่บ้านอื่นที่เขาสามารถเดินมาทำงานได้ตามกำหนดเวลาที่เรากำหนดไว้ครับ”
- ปราชญ์ “เมื่อโครงการนี้ได้มีผลงาน หรือ มีความก้าวหน้าไปแล้ว สมาชิกในนิคมนี้จะมาตั้งถิ่นฐานที่นี้เป็นที่ดินของตนเองเลยหรือ”
- สอ้ง “เรื่องนี้เป็นอย่างนี้ครับ คือ เดิมนั้นสมาชิกเราได้จัดแบ่งแปลงที่ดินเอาไว้แล้วสำหรับปลูกยาง สำหรับที่นี่ เราจะทำเป็นแปลงรวมครับตามโครงการพระราชดำริซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้เป็นแปลงรวม”
- ปราชญ์ “พื้นที่ของโครงการไถกาเปะนี้ สามารถที่จะปลูกข้าวได้อย่างเดียวหรือจะทำพืชอย่างอื่นได้อีกคะ”
- สอ้ง “ครับ สำหรับพื้นที่ที่นี้ เราได้วางแผนงานไว้ว่า หากสมมติว่าสมาชิกบางส่วนทำนาได้ ขยันขันแข็งเรื่องนาเราก็ให้ทำนา บางส่วนเราจะแบ่งพื้นที่เป็นปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อเป็นรายได้และเป็นการชี้แนะให้กับสมาชิกเอาเป็นตัวอย่างต่อไปสำหรับพืชหมุนเวียนครับ”
- ปราชญ์ “อยากให้พูดถึงผลดีหรือประโยชน์จากโครงการไถกาเปะนี้มีมาน้อยแค่ไหน”
- สอ้ง “ครับ สำหรับโครงการไถกาเปะนี้ เป็นโครงการที่ดีที่สุดซึ่งมีพระราชดำริว่าอยากให้สมาชิกที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนมากซึ่งเคยทำนามาแล้วให้ทำนาบางส่วนที่พอจะจัดหาได้และสมาชิกไม่ต้องออกไปซื้อข้าวมาทานด้วยราคาแพง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวอีกทางหนึ่ง”
- ปราชญ์ “ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของนิคมที่มาทำงานในบริเวณของโครงการนี้”
- สอ้ง “ได้เคยพูดถึงหรือให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการไถกาเปะนี้อย่างไรบ้างคะ”
- สอ้ง “ครับ ทางเราก็ได้สอบถามและก็ประชุมสมาชิก สมาชิกส่วนมากก็มีความเห็นด้วย เพราะว่าเขาเคยชินกับการทำนาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาแล้ว”
- ปราชญ์ “ชาวบ้านเคยพูดถึงพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในแง่ใดบ้าง”
- สอ้ง “ธรรมดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จมาเยี่ยมพสกนิกรเป็นประจำทุกปี สมาชิกก็รำลึกถึงพระคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้เสด็จมาเยี่ยมเป็นประจำทุกปี พวกเขาซึ่งมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาอยู่เขตแดนทางด้านติดเขตมาเลเซีย เขาก็รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นครับ
- บรรยาย สำหรับนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้อีกแห่งหนึ่งที่ร่วมในโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวแบบนาขั้นบันไดตามพระราชดำริ อยู่ที่หมู่บ้านภูเขาทอง ได้เริ่มโครงการมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ และยังคงดำเนินการต่อไป คุณสอ้ง โพธิ์ขาว ได้เล่าถึงโครงการที่หมู่บ้านภูเขาทอง ว่า

- สอง
ปราชญ์
สอง
ปราชญ์
สอง
- “ที่นี้เนื้อที่ที่ทำไปแล้ว ๑๔ ไร่ และจะทำใหม่อีก ๑๕ ไร่”
- “มีปัญหาอะไรในโครงการนี้หรือไม่”
- “เดิมปัญหาที่นี้เป็นป่า แต่ปัญหาเรื่องคนไม่มี มีปัญหาเรื่องดินเรื่องหิน”
- “ประชาชนในโครงการนี้มีอยู่กี่ครอบครัว”
- “ที่หมู่บ้านภูเขาทองนี้มี ๕๐ กว่าครอบครัว มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย หนองคาย จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
- ปราชญ์
สอง
- “ที่นี้ปลูกนาอย่างเดียวหรือคะ”
- “อาชีพหลักของเขาคือ ปลูกยาง เราให้ปลูกยางและพืชยืนต้นและพืชผักหมุนเวียนครับ และสำหรับนาข้าวเป็นโครงการพระราชดำริให้สมาชิกมีข้าวกินโดยไม่ต้องไปซื้อข้าวจากที่อื่นมา”
- ปราชญ์
สอง
- “พันธุ์ข้าวเป็นพันธุ์อะไรคะ”
- “ปีที่แล้ว เราใช้พันธุ์ข้าว กข. ๑๓ แต่ปีนี้เราจะใช้พันธุ์ กข. ๒๕ ปีที่แล้วได้ผลดี ถั่วเฉลี่ย ๔๕ ถึงต่อไร่”
- ปราชญ์
- “จะเปรียบเทียบ ระหว่างโครงการที่ภูเขาทองนี้ กับ โครงการที่ไถกาเปาะ ว่าทำได้จำนวนแตกต่างกันอย่างไร”
- สอง
- “ปีนี้ ที่นี้เป็นปีที่ ๒ ก็คิดว่าที่นี่จะดีกว่า เพราะหน้าดินอะไรก็อยู่ตัวหมดแล้วอย่างไถกาเปาะนั้นเป็นโครงการใหม่ซึ่งเริ่มปีนี้ ๒-๓ ปีแรกเราจะพยายามทดลองทำให้เขาดูก่อน แล้วต่อไปจะ让他ทำเองครับ แต่เราก็มียาเจ้าหน้าที่เกษตรแต่ละฝั่ง แต่ละหมู่บ้านประจำเป็นหัวหน้าสายอยู่ และระดับผู้ปกครอง, ผู้ช่วยก็จะสั่งการมาว่าควรจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ ช่วยอะไรได้ก็เข้าไป เราก็ช่วย”
- ปราชญ์
- “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยได้รับสั่งเกี่ยวกับโครงการภูเขาทองและโครงการไถกาเปาะอย่างไรบ้างคะ
- สอง
- “เคยรับสั่งว่า สมาชิกที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขาเคยทำนามาแล้ว เราควรจะมีพื้นที่ให้เขาทำนา แต่ว่าพื้นที่ราบเราไม่มี ถ้าพื้นที่ตรงใดเป็นเขาก็ควรจะทำให้เป็นขั้นบันได เพื่อมีรายได้เลี้ยงครอบครัวในระยะแรกก่อนที่จะเขามียางกรี๊ดได้เป็นหลักเป็นแหล่ง”
- ปราชญ์
สอง
- การที่มีการปลูกข้าวเป็นขั้นบันไดนี้ พระองค์ทรงแนะนำใช่ไหม”
- “ใช่ครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริว่าควรจะทำเพราะว่าพื้นที่ราบไม่มีครับ ก็ต้องทำตามเขา ซึ่งชลประทานได้สร้างอ่างเก็บน้ำไว้แล้ว ให้น้ำคน ให้สอดคล้องกันเพื่อให้สมาชิกอยู่ดีกินดีครับ”

เพลง
บรรยาย

ตั้งแต่เริ่มโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวแบบนาขั้นบันไดตามพระราชดำรินั้น พื้นที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จ.นราธิวาส ในปี ๒๕๒๐ จนถึงบัดนี้ได้ดำเนินการไปได้ผลอย่างไรบ้างนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ชี้แจงให้ฟังดังนี้

ดร.สุเมธ

“โครงการนี้ประสบปัญหาอุปสรรคอะไร ๆ มากพอสมควร ก็เริ่มตั้งแต่เตรียมหน้าชั้นบันไดนั้นครับ เราต้องใช้แรงงานเป็นอย่างมากที่จะปรับพื้นที่ต่าง ๆ ให้เป็นลักษณะหน้าชั้นบันไดขึ้น จะเห็นว่าทำได้สวยงามมากทีเดียว และนอกเหนือไปจากนั้นในตอนระยะแรก ๆ ก็ได้จัดทำในพื้นที่ที่เล็กมาก ประมาณไม่เกิน ๕๐ ไร่ เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วก็ทำให้มีศัตรูพืช นก หนู แมลง อะไรต่าง ๆ มากดอย่างเสียหายทีเดียวเสียหายเป็นจำนวนมากนะครับ เราก็ได้ปรับปรุงมาเรื่อยและวิธีการให้ปุ๋ย แม้กระทั่งพันธุ์ข้าว เราก็ได้เปลี่ยนพันธุ์ข้าวอยู่หลายครั้งหลายตอนด้วยกัน จนกระทั่งบัดนี้ เราได้ประสบความสำเร็จในการทดลองทำหน้าชั้นบันไดนี้ในโครงการอยู่หลายจุดด้วยกัน ซึ่งผลผลิตสูงสุดที่เราได้รับนั้นก็กว่า ๔๕ ถึงต่อไร่ ซึ่งนับว่าดีมากเพราะว่า นาในพื้นที่ราบบางแห่งก็ยังไม่ได้เท่าจำนวนนั้น แต่อย่างไรก็ดี ผลการทดลองนั้นมีตั้งแต่ ๔๕ ถึง แต่บางแห่งก็มีจำนวนไม่ถึง ๑๐ ถึง เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องทดลองกันไป แต่อย่างไรก็ดี ผมคิดว่าความหวังที่จะให้หน้าชั้นบันไดนี้มีในลักษณะที่ส่งผลประโยชน์ขึ้นมากอย่างคุ้มทุน และสามารถทำให้ประชาชนนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินการของตนเอง ผมคิดว่ามีหวังขึ้นมากเลยนะครับ และเวลานี้ในตัวโครงการก็มีประชาชนเข้ามาฝึกอบรม คือ เราให้ประชาชนในพื้นที่นั้นเองเป็นผู้ทำ และรู้สึว่าเขาได้นำกลับไปทำในพื้นที่ของเขาในบางแห่งแล้ว ถึงแม้ไม่มากนัก แต่ผมคิดว่าเราจะขยายผลต่อไปได้มากขึ้นทุกที และก็วิธีการต่าง ๆ ในแง่วิชาการก็ดี ในแง่เทคนิคต่าง ๆ ก็รู้สึว่าดีขึ้นเรื่อย ๆ และคงจะประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในที่สุดครับ”

ปราชญ์

“อยากจะให้ดร. สุเมธ สรุปถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการนี้ค่ะ”

ดร.สุเมธ

“ครับ สำหรับผลประโยชน์นี้มีอยู่หลายประการด้วยกันนะครับ แต่ผมอยากสรุปในประเด็นใหญ่ ๆ ได้ ๗-๘ ประการด้วยกัน คือ ในจุดประสงค์แรก ผลประโยชน์ที่ได้รับก็คือ ส่งเสริมให้สมาชิกของนิคมสร้างตนเองซึ่งเป็นประชาชนคนไทยไปตั้งรกรากอยู่ในที่นั้นได้ปลูกข้าวสำหรับบริโภคเป็นการลดค่าใช้จ่ายของราษฎรในนิคมเอง ในประการที่สองนั้น ก็เพื่อส่งเสริมให้ปรับปรุงสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมให้เกิดประโยชน์ในการทำนาปลูกข้าวทั้งในที่ราบและในที่เนิน และประการที่สาม ก็เป็นประโยชน์ที่เกี่ยวกับพืชที่เอง คือ ในการทำหน้าชั้นบันไดนั้นก็เป็นการป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินด้วย และในประการที่สี่นั้น ก็เพื่อให้สมาชิกในนิคมมีรายได้ในขณะที่รอผลผลิตจากต้นยางพาราพันธุ์ดีซึ่งกำลังปลูกอยู่ และจะต้องมีเวลารอนจนกว่าจะให้ผลออกมา และในประการที่ห้า นั้น ก็เพื่อให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองประกอบอาชีพอยู่ในนิคมอย่างถาวร เป็นการสร้างสภาพทางการเมืองในภูมิภาคนี้ให้ดีขึ้น และในประการที่หกนั้น ก็เพื่อให้เป็นแบบอย่างให้สมาชิกนำไปใช้ปฏิบัติในแปลงที่ดินของตนเอง เพราะว่าประชาชนในพื้นที่นั้นก็มีใช้ประชาชนที่มาจากในท้องถิ่น ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้เองเท่านั้นเองนะครับ แต่มาจากทั่ว ๆ ไปจากพื้นที่ภาคกลางก็มีอยู่พอสมควร ซึ่งพวกนี้ก็ชำนาญในการทำนาอยู่แล้ว และสำหรับในประการที่เจ็ดนั้น

ก็เป็นการเพิ่มผลผลิตข้าวให้มากขึ้น ก็ทำให้ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยข้าวจากภายนอกนิคม และจากผลประโยชน์อื่นก็จะทำให้ส่วนรวมได้ผลประโยชน์ไปด้วย คือ ในภาคใต้ นั้นเอง ก็ทำให้ข้าวขาดแคลนน้อยลงไปอีกครับ และในประการสุดท้าย ในประการที่แปดนั้น เป็นการป้องกันการถากถางป่าสงวนเพื่อใช้ปลูกข้าวไร่ เพราะข้าวไร่นี้ มีการถากถางป่าสงวนอย่างมาก เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของเราเองด้วย

เพลง

บรรยาย

“ท่านผู้ฟัง จากน้ำพระทัยอันเปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีความเป็นห่วงราษฎรในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จ.นราธิวาส เกี่ยวกับการขาดแคลนข้าวบริโภค เนื่องจากพื้นที่ของนิคมส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีที่ราบน้อย แต่มาบัดนี้ ราษฎรในนิคมสร้างตนเองกำลังจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวแบบนาขั้นบันไดตามพระราชดำริ อันจะเพิ่มผลผลิตข้าวในบริเวณพื้นที่ของโครงการ และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนและติดตามผลงานการแก้ไขปัญหาในโครงการเป็นประจำทุกปีในระหว่างเดือนนี้ สำหรับในปีนี้ ดังที่ทราบกันแล้วว่า พระองค์ทรงพระประชวร จึงไม่สามารถเสด็จพระราชดำเนินไปในโครงการได้ แต่ก็นับเป็นความโชคดีของประชาชนชาวไทย ที่องค์พระประมุขมีน้ำพระทัยห่วงใยราษฎรผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนเสมอมา ดังจะเห็นได้จากโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ อีกหลายโครงการ ซึ่งรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” จะได้ติดตามผลการดำเนินงานในโครงการอื่น ๆ มาเสนอต่อท่านผู้ฟังในครั้งต่อไป

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดง จังหวัดระยอง

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ

วานิสา ครุฑแก้ว ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย (วานิสา) นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชโองการ แก่ชนชาวไทยว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” จวบจนกระทั่งบัดนี้ได้เป็นที่แจ้งประจักษ์ทั่วกันว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจทุกอย่าง เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพทำการเกษตร กล่าวได้ว่าการเกษตรเป็นอาชีพหลักของคนไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงสนพระราชหฤทัยในเรื่องการเกษตรเป็นพิเศษ ถึงกับทรงทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ และทรงทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ในบริเวณสวนจิตรลดาพระราชวังดุสิต เพื่อศึกษา ค้นคว้าทดลอง และนำมาเผยแพร่แก่ประชาชน และยังได้พระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วยว่าควรเริ่มต้นพัฒนาอะไรจึงจะเกิดประโยชน์มากที่สุดแก่ราษฎรในท้องถิ่นนั้น และจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง จึงได้มีโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำรินี้ที่ อ.ปลวกแดง จ.ระยอง ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓

เพลง

บรรยาย (วานิสา) จากสภาพพื้นที่ของอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นป่าที่ถูกทำลาย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ แต่ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การทำไร่ไถนา ไร่สับปะรด ทำสวนผลไม้ และทำไร่มันสำปะหลัง เกษตรกรเหล่านี้ได้ประสบกับภาวะปัญหาผลผลิตทางการเกษตรลดต่ำลง เนื่องจากดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแหล่งน้ำ ที่จะนำมาใช้ทั้งในการบริโภคและในการเกษตร จึงเป็นผลทำให้เกษตรกรในท้องที่จังหวัดระยอง มีรายได้ลดต่ำลง เมื่อความเดือดร้อนของราษฎร ได้ทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริว่าบริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ สามารถส่งน้ำมายังพื้นที่ที่แห้งแล้งนี้ได้ และได้ทรง

แนะนำให้จัดเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพการเกษตรและศิลปาชีพพิเศษแก่ราษฎรด้วย ซึ่ง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ คณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าถึงโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดง ตามพระราชดำริ จังหวัดระยองว่า

ดร. สุเมธ...

“สำหรับโครงการพระราชดำริ ในจังหวัดระยองก็มีเช่นเดียวกัน ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่า โครงการพระราชดำรินี้เกือบทุกจังหวัดในประเทศไทยก็ว่าได้เนะครับ แม้กระทั่งในกรุงเทพมหานครก็มี อย่างเป็นต้นว่า โครงการคลองระบายน้ำ เพื่อป้องกันกรุงเทพน้ำท่วมเนะครับ ก็มีอยู่ และสำหรับที่จังหวัดระยองนั้น ก็เป็นโครงการที่แปลกขึ้นไปอีกเนะครับ จะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านนั้น ได้ทรงสนพระทัยในหลายเรื่องทีเดียว และก็พยายามดูในเรื่องรายละเอียดอะไรต่าง ๆ เพื่อให้ส่งประโยชน์ให้ไปเกือบจะทุกด้าน ดังที่เราจะเห็น สำหรับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ปลวกแดง จังหวัดระยองเนะครับ ก็ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๓ เนะครับ พระองค์ท่านก็มีเจตนารมณ์ที่จะตั้งเป็นโครงการศูนย์ศึกษาและการพัฒนาพื้นที่นั้น มีพื้นที่โดยใช้พื้นที่ในบริเวณนั้นประมาณ ๑, ๓๐๐ ไร่ บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราย สำหรับโครงการนี้ก็ทรงมอบให้ พลเอกปิ่นธรรมศรีเป็นประธานคณะทำงาน รับผิดชอบในเรื่องนี้ และก็องค์ที่ปรึกษาคือ ฯพณฯ องคมนตรี หม่อมเจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ครับ แต่ละโครงการนี้ก็มีสิ่งที่แตกต่างผิดแปลกกันไป สำหรับศูนย์ศึกษาบางศูนย์ก็เน้นในเรื่องพืช ในเรื่องต้นไม้ ทางเหนือก็อาจจะเป็นเรื่องต้นไม้ผลเมืองหนาว หรืออะไรในลักษณะนั้น สำหรับที่นี้ก็มีเรื่องที่แปลกไปอีกสักหน่อย คือ เน้นในเรื่องการปศุสัตว์เป็นหลักเนะครับ และการประมงด้วย พระองค์ได้ทรงพระราชทานพระราชดำริ ในเรื่องการพัฒนาในบริเวณนี้อยู่ ๔ ประการด้วยกัน

ประการแรกเนะครับ ก็ทรงแนะนำให้ดำเนินการพัฒนาทางด้านการเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผมได้เรียนในตอนต้น ด้านปศุสัตว์เนะครับ ทรงเน้นมาก และก็เรื่องการประมงด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ราษฎรได้บริโภคเนื้อสัตว์ และอีกประการหนึ่งเนะครับ ที่เป็นประการที่สำคัญและก็เป็นเรื่องที่จะทดลองพยายามที่จะทำให้เป็นประโยชน์ขึ้นมาได้ ก็การใช้สัตว์เนะครับ เป็นพาหนะในภาวะที่ทุกท่านก็ได้ทราบอยู่แล้วในขณะนี้ คือ น้ำมันแพง แต่เราก็มุ่งแก้ไขในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของความเจริญทั้งสิ้น แต่เราไม่เคยเหลียวหลังมาเลยว่า ในสมัยกาลโบราณมานั้น เราก็นำสัตว์เป็นพาหนะ เราก็นำไปจนกระทั่ง วัวควายเวลานี้ ก็จะเห็นว่าหายไปเยอะ มีควายเหลือ มีอะไรต่ออะไรต่าง ๆ มาแทนที่ ซึ่งในความเจริญด้านเทคนิคต่าง ๆ นี้ ก็โยงเข้าไปสู่การใช้น้ำมันทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นพระองค์ท่านก็เลยทรงมีพระราชดำริว่า สมควรที่จะพัฒนาในเรื่องการใช้สัตว์ เป็นพาหนะ โดยเฉพาะในสำหรับกลุ่มเกษตรกรนี้ โดยมุ่งเน้นที่จะปรับปรุงบำรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์สัตว์ให้ไปสู่เกษตรกรให้ได้ เพื่อจะได้ไม่ถูกกระทบกระเทือนนักจากวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ เนื่องมาจากน้ำมันแพงเนะครับ แล้วอีกก็ประการหนึ่งเป็นการเตรียมการสำรองอาหารไว้บริโภคด้วยใน

ยามวิกฤต ให้อำนาจได้ถึง ๒ อย่าง และนอกเหนือไปจากนั้น ผลได้จากสัตว์นั้นนะครับ คือมูลสัตว์ต่าง ๆ ก็ยังทำเป็นเชื้อเพลิงก็ได้ะครับ และเป็นปุ๋ยสำหรับการปรับปรุงดินด้วยก็ได้ เพราะฉะนั้นพระราชดำรินี้ข้อแรกนั้น ก็ทรงเน้นในเรื่องที่ผมเรียนมานี้ะครับ ที่นั่นนอกเหนือไปจากนั้น ในข้อที่ ๒ นะครับ ก็ทรงแนะนำให้มีส่วนปฏิบัติการทางด้านการประกอบอาชีพขึ้น ก็นอกจากการเลี้ยงสัตว์แล้ว ก็จะมีการสาธิตนะครับ สาธิตทางด้านเกษตรให้กับราษฎรดูด้วย โดยขณะนี้ราษฎรตัวอย่างอยู่ ๔ ครอบครัวด้วยกัน โดยเราได้มอบพื้นที่ให้ประมาณครอบครัวละ ๔ ไร่ นะครับ และพยายามสร้างบ้านพักอาศัยแบบชาวบ้านให้ราษฎรอยู่ แม้กระทั่งแบบบ้านเราก็พยายามจะออกแบบให้ถูกที่สุดนะครับ ให้สะดวกที่สุด และมีประโยชน์ที่สุด และก็ให้ราษฎรหรือชาวบ้านที่มาอยู่เป็นลักษณะตัวอย่างนี้ ได้ดำเนินการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป และก็ให้ดำเนินธุรกิจฟาร์มนี้ะครับ ในรูปแบบของสหกรณ์ด้วย และก็เจตนารมณ์อาจจะให้ราษฎรนี้หมุนเวียนเข้ามาอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เป็นช่วงไป เป็นกลุ่ม ๆ ไปนะครับ เป็นการเรียนรู้โดยภาคปฏิบัติเลย

ที่นี้ข้อต่อไปนั้น ก็ทรงแนะนำให้จัดเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ และก็ให้กำหนดวิธีการเอาไว้เป็นลักษณะพิเศษด้วยคือ จะให้ราษฎรยืมเอาสัตว์พันธุ์ดีไปผสม เมื่อเลี้ยงแล้วได้ลูกแล้ว ก็จะขายกลับ ส่งกลับให้ราษฎรนำไปเลี้ยงต่อไป เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าการหมุนเวียนพันธุ์สัตว์ โดยแพร่ขยายออกไปเรื่อย จากศูนย์ที่อยู่

และประการที่ ๔ นั้น ก็ทรงแนะนำให้มีส่วนการพัฒนาการเกษตรที่ราษฎรจะได้อู และได้ชม เพื่อนำเอาแบบอย่างในการดำเนินงานและจัดไร่นา ทั้งที่เป็นศูนย์พัฒนาและครอบครัวของเกษตรกรตัวอย่าง ที่เรียนไว้ในข้อ ๒ ไปพิจารณาตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงไร่นาของตัวเองด้วยนี้เป็นพระราชดำริ ๔ ประการด้วยกัน ซึ่งทรงพระราชทานเอาไว้ตั้งแต่ตอนเริ่มแรกโครงการครับ”

บรรยาย (วานิส) ในการดำเนินงานตามโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดง ตามพระราชดำริ ที่อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยองนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าถึงขั้นตอนและเป้าหมายในการดำเนินงานว่า

ดร. สุเมธ...

“สำหรับการดำเนินงานนั้น ก็ได้แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ เรื่องแรกนั้นก็คือ ศูนย์ศึกษาและการพัฒนานี้ เป็นลักษณะที่จะเป็นสถานที่ให้ราษฎรมาฝึกปฏิบัติการทำไร่นา และเป็นสถานที่ ๆ ปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ด้วย เพื่อใช้ในการปฏิบัติ คือราษฎรเข้ามาฝึกได้อยู่ตลอดเวลา ตามช่วงเวลาที่เรากำหนด และก็เพื่อจะได้นำเอาความรู้ต่าง ๆ ไปส่งเสริมเผยแพร่ต่อไปในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากนั้น ในศูนย์นี้เราก็จะเน้นเรื่องการเพาะพันธุ์ และส่งเสริมการเผยแพร่การเลี้ยงปลาน้ำจืดด้วย และก็จะเป็นสถานที่ฝึกอบรมด้านศิลปาชีพด้วยเช่นกัน โดยทั้งนี้การดำเนินงานของในส่วนนี้ก็มีผู้อำนวยการศูนย์ มีอนุกรรมการ มีคนที่รับผิดชอบอย่างแน่ชัด เพราะฉะนั้นโดยสรุปแล้ว ในงานในส่วนแรกนี้เป็นงานเรื่องการฝึกอาชีพโดยภาคปฏิบัติเลย

ฝึกอาชีพทั้งทางด้านศิลปาชีพ ทางด้านการเลี้ยงสัตว์ในด้านการเลี้ยงปลา ไร่นาต่าง ๆ ที่ทำงานในส่วนที่ ๒ ที่เราได้กำหนดไว้ ก็เป็นเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น หรืออีกนัยหนึ่งนี้ก็คือได้ว่า เราจะจัดศูนย์ที่ตั้งไว้เป็นการเผยแพร่ขยายผลการพัฒนาออกไปในบริเวณหมู่บ้านรอบ ๆ ศูนย์ หรือเราเรียกว่าหมู่บ้านบวร โดยเฉพาะในจังหวัดยากจนถึงแม้อยู่ใกล้ ไม่ไกลจากกรุงเทพเท่าไรนัก แต่ว่าก็เป็นเขตพื้นที่ยากจนก็มียุ้งข้างเช่นกัน เพราะฉะนั้นเราก็จะนำเอาผลการพัฒนาที่ได้รับจากในศูนย์ แพร่ขยายไปรอบ ๆ ในจังหวัดระยอง แล้วอาจจะเลยไปถึงจังหวัดชลบุรีด้วย เพื่อเป็นการแพร่ความรู้ในการประกอบอาชีพ และการพัฒนาทางด้านสังคมพร้อม ๆ กันไปด้วย และทั้งนั้นในการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ เราก็ทำกันอย่างชนิดมีหลักมีเกณฑ์นะครับ และก็มีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น วางเป้าหมาย และกำหนดเป็นแผนพัฒนาในระดับท้องถิ่น และจัดทำแผนปฏิบัติ ให้มีผลทางด้านปฏิบัติมากขึ้นในบริเวณรอบ ๆ ของศูนย์นั้น สำหรับโครงการนี้มีหน่วยงานรับผิดชอบมากมายนะครับ เกือบจะครบหน่วยงานทางด้านเกษตร และมีทั้งทหารและพลเรือน หน่วยหลัก ๆ ก็มีกรมชลประทานนะครับ กรมประมง สงเคราะห์ กรมปศุสัตว์ กรมการปกครอง องค์การบริหารส่วนจังหวัด ทางจังหวัดก็ร่วมอยู่ด้วยนะครับ เป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยเช่นกัน กรป.กลาง กรมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาที่ดิน กรมการสัตว์ทหารบก กรมทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์นะครับ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมแรงงาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกระทรวงสาธารณสุข และอื่น ๆ เกือบทุกกรมละครับ

สำหรับเป้าหมายในการดำเนินงานนะครับ ในเรื่องของศูนย์ศึกษาการพัฒนานี้ก็ได้อำหนดไว้ว่าจะจัดระบบการส่งน้ำ ให้ครอบคลุมพื้นที่ให้ได้ ๑,๒๐๐ ไร่ นะครับ คือเป็นพื้นที่ ๆ อยู่ในศูนย์ทั้งหมด และก็ต่อจากนั้นก็ปลูกหญ้า นะครับ ซึ่งเป็นอาหารสัตว์ในพื้นที่ประมาณ ๖๐๐ ไร่ ด้วยกัน และก็จะมุ่งไปในลักษณะการปรับปรุง และขยายพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เราได้นำมาไว้ในศูนย์นี้นะครับ และนอกเหนือไปจากนั้นก็จะทำการส่งเสริมและเผยแพร่การประมง ในพื้นที่ประมาณ ๒๒ ไร่ และนอกจากเรื่อง การปศุสัตว์และทางด้านการประมงแล้วนะครับเราก็จะมุ่งให้มีการฝึกปฏิบัติทำไร่นา และไม้ผลด้วย โดยคิดว่า จะเริ่มฝึกปีละ ๑๐ ครอบครัว นะครับ แก่ราษฎรที่จะหมุนเวียนกันเข้ามาฝึกอบรมในพื้นที่ดังกล่าวนี้

และในประการสุดท้าย สำหรับในเรื่องศูนย์ ก็จะมีหน่วยฝึกอบรมศิลปาชีพพิเศษ อยู่ศูนย์หนึ่ง เพื่อให้ราษฎรมีความรู้ด้านหัตถกรรม โดยวางเป้าหมายไว้ว่าจะจัดฝึกปีละ ๔-๕ ครั้งด้วยกัน ครั้งละประมาณ ๒๐-๒๕ คน และฝึกครั้งหนึ่งประมาณ ๗ วันถึง ๓๐ วัน แล้วแต่ว่าจะเน้นในเรื่องใด ยากง่ายแค่ไหน

เป้าหมายในส่วนที่ ๒ ในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น คือ ระบบชลประทานที่ได้วางไว้นั้นไม่ได้สนองเพียงในศูนย์อย่างเดียว หากแต่ว่าจะส่งต่อ เน้นระบบชลประทานส่งน้ำไปครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑.๐๖ ล้านไร่ ในบริเวณรอบ ๆ ศูนย์ด้วย และประการที่ ๒ นั้นก็ตั้งเป้าหมายไว้ในการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าและปลูกป่าปีละประมาณ

๑,๐๐๐ไร่ และก็จะมีการพัฒนาที่ดินให้เกิดอุดมสมบูรณ์ พัฒนาด้านอาชีพ ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมให้แก่ราษฎรที่อยู่ในบริเวณรอบ ๆ ประมาณถึง๓๔,๘๐๐ครัวเรือนทีเดียว ซึ่งคิดเป็นจำนวนคนแล้วก็มากมายมากนะครับ และอีกประการที่ผมได้เรียนแล้วคือ เราจะสนับสนุนให้มีอาชีพประมงกว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะว่าสำหรับอาชีพประมงนั้นก็เป็นลักษณะที่จะหาโปรตีนได้อย่างง่ายและในราคาถูก และในประการสุดท้าย ก็จะส่งเสริมให้ราษฎรในบริเวณที่อยู่ในหมู่บ้านบริวารทั้งหมดรอบ ๆ ศูนย์ ได้มีความรู้ทางด้านสหกรณ์ด้วย และนอกนั้นก็จะเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเป็นต้นว่า ถนน ไฟฟ้า สถานีอนามัย โรงเรียน อะไรต่ออะไร เหล่านี้ต่าง ๆ เป็นต้นครับ”

บรรยาย (วานิสา) สำหรับเงินงบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน ตามโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยองนคร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าว่า

ดร.สุเมธ... “สำหรับเรื่องงบประมาณนี้ อย่างที่ผมเรียนไว้ในตอนต้นนะครับ โครงการนี้ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๓ แต่ในระยะเริ่มแรก ก็เป็นเรื่องส่วนพระองค์ทั้งสิ้นเลยนะครับ งบประมาณนี้ก็ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์พระราชทานมาให้ดำเนินการอยู่ตลอดเวลา และนอกจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์แล้ว ก็จะมีเงินบริจาคส่วนหนึ่งทางภาคเอกชนก็ได้บริจาคมาเป็นเงินพอสมควรทีเดียว คือประมาณล้านสี่แสนบาท ส่วนงบประมาณที่พระองค์ได้พระราชทานมาตั้งแต่ตอนระยะเริ่มแรกนั้น ก็เป็นเงินจำนวนหลายล้านบาททีเดียว สำหรับหน่วยราชการโดยเฉพาะทางด้านสำนักงาน กปร.ของเรา เข้าไปรับช่วงต่อการจัดระบบงบประมาณอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้นก็มาในปี ๒๕๒๕ นี้เอง งบประมาณทั้งหมดที่เราได้ตั้งไว้ประมาณ ๑๕ ล้านบาท คือ เราจะวางไว้ในลักษณะที่ประหยัดและส่งผลมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ก็โดยสรุปแล้วก็แหล่งงบประมาณก็มีมา ๓ แหล่งด้วยกัน คือ ระยะเริ่มแรก เป็นพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์นะครับ ซึ่งในขณะนั้นก็ตาม ในบางเรื่องบางประการนั้น ก็ทรงพระราชทานให้จากส่วนพระองค์ด้วยเช่นกันนะครับ และก็แหล่งที่มาจากที่ ๒ ก็เป็นงบบริจาค จากภาคเอกชน และแหล่งที่ ๓ ก็เป็นงบประมาณของทางส่วนราชการเองครับ”

บรรยาย (วานิสา) จากการที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดง ตามพระราชดำริจังหวัดระยอง ได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ มาจนบัดนี้เป็นเวลา ๓ ปีแล้ว ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าถึงผลงานที่ได้รับจากโครงการนี้ว่า

ดร.สุเมธ... “ผลงานแรกคือเรื่องเกี่ยวกับระบบการชลประทานนั้นนะครับ คือหลังจากที่สร้างอ่างเก็บน้ำดอกกรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว เราก็จัดระบบส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ แล้วก็ต่อท่อน้ำคลองซอยอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ไปเลี้ยงพื้นที่ทั้งหมด ๑,๒๐๐ ไร่แล้ว นอกเหนือไปจากนั้น ในด้านการปศุสัตว์ก็ได้จัดทำคอก ทำสถานที่อะไรต่ออะไรต่าง ๆ ขณะนี้ก็ได้นำม้ากับแกะซึ่งเราเจตนาที่จะทำการเพาะพันธุ์ ปรับปรุงพันธุ์ขึ้นเพื่อไปใช้ในแง่ของการทหารด้วย และก็ในแง่ของเกษตรกรอย่างที่เราเรียนไว้ในตอนต้นด้วยนะครับ เราก็ได้ทำการเริ่มทำการเพาะพันธุ์แล้ว ในขณะนี้ถ้าคุณไป คุณจะเห็นมีแม่พันธุ์ม้าต่าง ๆ

ซึ่งมาจากนอกประเทศก็มี มาจากภาคต่าง ๆ ของประเทศชนะครับ คือเราต้องการจะหาพันธุ์ที่ดีที่สุด และก็เหมาะสมที่จะใช้ในแต่ละสถานที่ กำลังติดลูกอยู่เกือบ ๆ ทุกตัวนะครับ และนอกเหนือไปจากม้ากับแกะแล้ว เราก็ยังมีการเพาะพันธุ์ทางด้านสุกรด้วย ซึ่งขณะนี้สุกรพันธุ์เข้าไปแล้วจำนวนหนึ่ง แล้วก็เริ่มมีลูกออกมาแล้ว เราก็จะได้นำเอาลูกต่าง ๆ นี้แจกจ่ายไปตามศูนย์ในจังหวัดต่าง ๆ ด้วย

ทางด้านการประมงน้ำจืด ก็มีบ่อเลี้ยงปลา เราทำไว้ ๓ บ่อด้วยกัน ซึ่งได้ปล่อยปลาไว้เป็นจำนวนมากนะครับ แล้วก็กึ่งอีก ๑ บ่อ และสำหรับเรื่องประมงนี้ก็มีอยู่ ๖ อย่างด้วยกันนะครับ มีปลากับกุ้ง และนอกเหนือไปจากนั้น ในลักษณะการสร้างเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง เป็นบ้านครอบครัวตัวอย่างนั้น ก็ได้้นำราษฎรเข้าไปเป็นตัวอย่างแล้ว ๔ ครอบครัวนะครับ สำหรับเรื่องที่ถูกโยงกับเรื่องการปลูสดัสนั้น เราก็ได้เตรียมทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ไว้ประมาณ ๒๓๐ ไร่ นะครับ เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วเช่นกัน สำหรับปยุหมักที่จะทำการเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ในเรื่องการทำไร่ปลูกรพืชทางการเกษตรต่าง ๆ เราก็จะเอามูลต่าง ๆ ของสัตว์ที่เราเลี้ยงไว้นั้น มาทำปุ๋ยหมัก ซึ่งเวลานี้ทำไปประมาณ ๑๐๐ ตันแล้ว ก็เพียงพอที่จะใช้สำหรับในศูนย์ และทางด้านศิลปาชีพเราก็ได้มีการฝึกอบรมการปั้นโอ่งให้แก่ราษฎร เพราะว่าในบริเวณนั้นการกักน้ำเอาไว้ใช้นี้ก็รู้สึกว่ามีความจำเป็นอยู่อย่างมาก และนอกเหนือไปจากนั้น ก็เป็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ และก็ทำได้มากพอสมควรครับ”

เพลง

บรรยาย (วานิดา) โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดง ตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง นับเป็นโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ ที่สามารถผ่อนคลายความเดือดร้อนของราษฎรสร้างความมั่นใจ อบอุ่นใจ และสร้างอาชีพที่มั่นคงถาวร แก่ราษฎรเป็นอย่างดี เป็นผลให้ราษฎรในท้องถิ่นห่างไกลและทุรกันดาร ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป เปรียบเสมือนสายฝนจากฟ้าผ่า โปรยปรายให้ความชุ่มชื้นแก่พืชพันธุ์ไม้ได้ผลิดอกออกผล ซึ่งพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานความสุข ความเจริญก้าวหน้าและความหวังให้แก่ราษฎรของพระองค์นี้ จะเป็นผลนำมาซึ่งความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติในอนาคต

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ด้านตะวันออก ของกรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ

นายประเสริฐ สมะลาภา ผู้ร่วมรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

ภูมิประเทศของประเทศไทย มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ต่ำ โดยเฉพาะในเขตเมืองหลวง เมื่อถึงปลายฤดูฝน ซึ่งเป็นขณะที่น้ำหลากจากเหนือไหลลงสู่ภาคกลาง ประจวบกับเป็นจังหวะที่มีน้ำทะเลหนุน ทำให้เกิดน้ำท่วม ขึ้นในบริเวณพื้นที่ ที่เป็นที่ต่ำของกรุงเทพมหานคร ซึ่งลักษณะเช่นนี้ได้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวเราคงจำกันได้ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ประชาชนที่อยู่ในเมืองหลวง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ทางด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร คือบริเวณพื้นที่ของเขตบางกะปิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เขตพระโขนง เขตห้วยขวาง และบางเขน ได้ประสบกับความยากลำบากอย่างยิ่ง เพราะเกิดน้ำท่วมขึ้นระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม เนื่องจากเป็นฤดูน้ำหลาก ประจวบกับมีฝนตกหนักในเขตพื้นที่รอบนอกกรุงเทพมหานคร จึงทำให้เกิดน้ำท่วมในบริเวณด้านตะวันออกของกรุงเทพดังกล่าว ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่เพาะปลูก แต่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นเขตชุมชน แต่ไม่ได้ยกระดับพื้นที่ให้สูงขึ้น จึงทำให้เกิดน้ำท่วมเกือบทุกปี จากสภาพการณ์และปัญหาดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความห่วงใย จึงได้ทรงศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ และได้รับสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องรับผิดชอบเข้าเฝ้าเพื่อพระราชทานคำแนะนำ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานี้ และได้เกิดเป็นโครงการในพระราชดำริ คือโครงการบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ตามพระราชดำริ ดังที่นายประเสริฐ สมะลาภา ผู้อำนวยการสำนักระบายน้ำกรุงเทพมหานคร ได้เล่าให้ฟังว่า

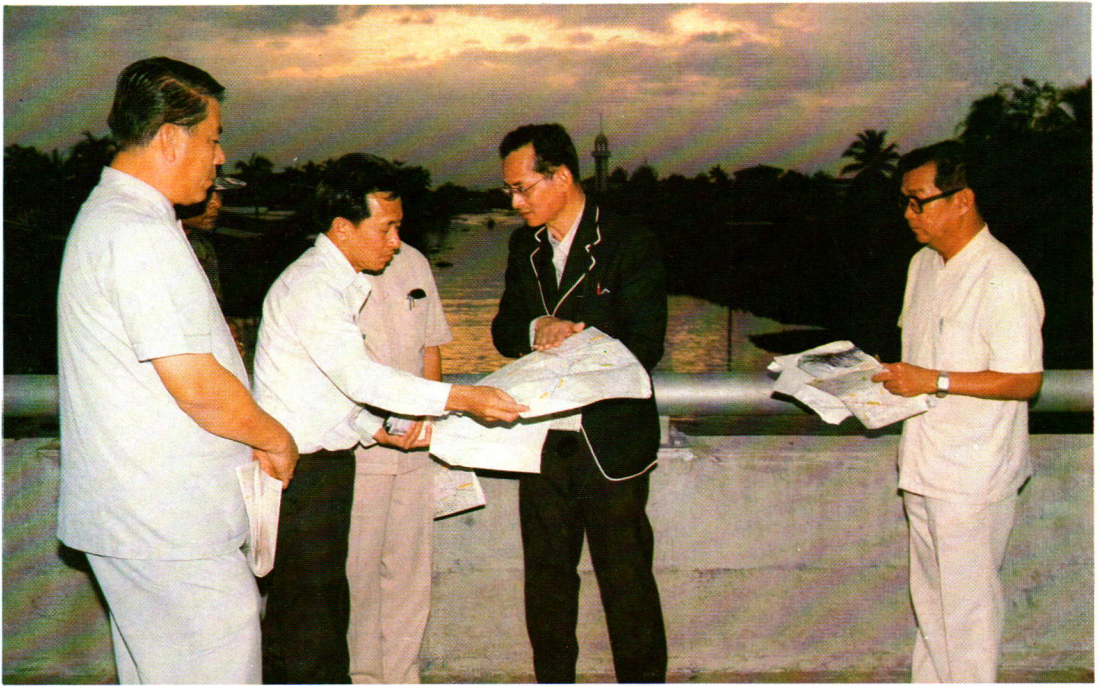
นายประเสริฐ... “เรื่องความเป็นมาของโครงการพระราชดำรินี้ เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๓ ซึ่งขณะนั้นได้เกิดน้ำท่วมมากในบริเวณเขตบางกะปิ เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตพระโขนง และบริเวณชอยศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาเหตุที่น้ำท่วมดังกล่าวนี้ เนื่องจากได้มีฝนตกหนักในบริเวณเขตหนองจอกเขตมีนบุรี ซึ่งเป็นบริเวณซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีชาวนาปลูกข้าวอยู่ และเมื่อฝนตกแล้วน้ำก็ไหลลงสู่คลองแสนแสบ

และคลองพระโขนง โดยจะออกลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่ประตูน้ำพระโขนง แต่ขณะนั้น เป็นช่วงเวลาที่น้ำเจ้าพระยามีระดับสูง เนื่องจากน้ำเหนือไหลบ่า และก็มีน้ำทะเลหนุน ด้วย น้ำจึงไม่สามารถที่จะระบายลงสู่แม่น้ำได้ จึงก่อให้เกิดปัญหา ที่นี้ก็กลับมาสู่ ปัญหาคำถามที่ว่าเราทำไมไม่ลดระดับน้ำในคลองนี้เสียตั้งแต่ต้นก่อนที่จะตก ซึ่ง เรื่องนี้กระผมใคร่ขอเรียนว่า ปัญหาเรื่องน้ำนี้ เป็นเรื่องซึ่งมีผลประโยชน์ขัดแย้งกัน ระหว่างคน ๒ กลุ่ม คือในกลุ่มของชาวเมืองในกรุงเทพฯ ก็ไม่อยากจะเห็นน้ำเลย ส่วน เกษตรกรหรือชาวนานี้ก็อยากได้น้ำ เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนั้น ในฤดูแล้ง ถ้าหากเรา จะคำนึงถึงเรื่องมิให้น้ำท่วม เราก็คงต้องเร่งระบายน้ำในคลองต่าง ๆ นี้ ออกสู่แม่น้ำ หรือลงสู่ทะเลให้หมด เมื่อฝนตกมา พื้นดินแล้ง ฝนตกมากลงไปแทนที่ในคลองซึ่งไม่มีน้ำ แต่การกระทำเช่นนั้น ในตัวเมือง คนในตัวเมืองได้ประโยชน์ แต่ชาวนาเสียประโยชน์ ในการที่เราจะแก้ไข เราก็คงต้องประสานประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่ายให้เข้าด้วยกัน เพื่อให้ทุก ๆ ฝ่ายได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีรับสั่งให้ คณะเจ้าหน้าที่เข้าเฝ้า รวมกระทั่งตัวกระผมเองด้วยเข้าเฝ้า เมื่อพระองค์ได้ทราบถึง ปัญหาแล้ว ก็ทรงมีพระราชดำริว่า เมื่อเป็นเช่นนั้นเราก็คงจะแยกพื้นที่ออกไป โดยแยก ว่าส่วนนี้เป็นส่วนเกษตรกรรม และส่วนนี้เป็นส่วนตัวเมือง แล้วเราก็ไปกักเก็บน้ำ นอกเขตตัวเมือง โดยยกตัวอย่างพุดง่าย ๆ ก็ย้ายประตูน้ำพระโขนงไปอยู่ในเขตชานเมือง เสีย ซึ่งในการดำเนินการอย่างนี้ก็ต้องใช้เวลา จึงได้มีการดำเนินการเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ๑ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แล้วก็ปัญหาระยะยาว สำหรับหลักการ ในการแก้ไขปัญหานี้ เมื่อเราได้แบ่งพื้นที่ที่เป็น ๒ ส่วนแล้วนี้ น้ำในย่านเกษตรกรรม นั้น เวลาที่มีฝนตกมากไหลเข้ามาตัวเมืองไม่ได้ เพราะเราไปปิดกั้นเสีย เราก็คงต้องหาทาง ให้น้ำส่วนนั้นไหลออกทะเลโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งคือน้ำในเขตชุมชนเอง เราก็คง ขุดคลองต่าง ๆ ให้ดี เพื่อให้น้ำพยายามไหล ออกสู่ทะเลโดยตรงเหมือนกัน ซึ่งในการที่ ผมได้กราบเรียนนั้นเป็นหลักการโดยย่อ ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีรับสั่ง หลังจากที่มีพระราชดำริแล้ว เราก็คงได้มาหรือว่า แนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานมานั้น จะมีทางเป็นไปได้อย่างไร จึงได้มีการประชุมกันที่กระทรวงมหาดไทย โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ทางกรุงเทพมหานครเอง ก็เป็นเจ้าของเรื่องในบางเรื่อง เราจึงได้มีการตกลงกันว่า เนื่องจากงานนี้เป็นงานใหญ่ ก็จึง ขอให้ทุกหน่วยงานให้ความร่วมมืออย่างเช่น แนวกันน้ำ ซึ่งระหว่างเขตเกษตรกรรม กับเขตตัวเมืองนั้นก็เป็นเรื่องที่ กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการระบายน้ำและกรมชลประทานได้ร่วมกัน ส่วนการขุดลอกคลอง เพื่อให้ น้ำในเขตเกษตรกรรมไหลลงสู่ทะเล โดยตรงนั้น ก็มอบหมายให้กรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการ สำหรับการขุดลอกคลอง ในเขตชั้นใน ในเขตตัวเมือง สำนักการระบายน้ำเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนั้นก็ยังมียายละเอียดปลีกย่อยอย่างเช่น แนวป้องกันนั้นก็ควรจะเป็นพื้นที่สีเขียว คือเป็นโซน ที่แบ่งระหว่าง ๒ ส่วน ซึ่งอันนี้ทางสำนักผังเมืองของกระทรวงมหาดไทย และกอง ผังเมืองของกรุงเทพมหานครก็ได้ดำเนินการอยู่”



๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จทอดพระเนตรสภาพน้ำท่วมในบริเวณกรุงเทพมหานครและพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับวิธีการที่จะช่วยให้สภาพน้ำท่วมลดลงได้รวดเร็วขึ้น







บรรยาย

จากการที่นายประเสริฐ สมะลาภา ผู้อำนวยการสำนักการระบายน้ำกรุงเทพมหานคร ได้เล่าถึงโครงการนี้ จะเห็นได้ว่าหน่วยงานหลายฝ่าย ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันแก้ไข และบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร สำหรับงานบางส่วนที่ต้องทำโดยเร่งด่วน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน นายสุนทร รังรองชานินทร์ ผู้จัดการโครงการระบายน้ำทุ่งฝั่งตะวันออกกรุงเทพมหานคร ตามพระราชดำริ และนายสุพร รัชย์เจริญ นายช่างฝ่ายสนามของโครงการ ได้เล่าให้เราฟังว่า งานที่กรมชลประทานเป็นผู้รับผิดชอบ โดยประสานงานขอความร่วมมือจาก กรุงเทพมหานคร และกรมทางหลวงเริ่มงานตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ซึ่งจะใช้ระยะเวลาการก่อสร้าง ๓ ปี ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการระบายน้ำลงสู่ทะเล เพื่อไม่ให้เกิดน้ำท่วมกรุงเทพ ทางกรมชลประทานก็ได้กำหนดแผนงานการลอกคลองต่าง ๆ ไว้ ๑๒ สาย ขุดคลองระบายน้ำใหม่ ๓ สาย ปรับปรุงคันกันน้ำเก่า ๑๗ รายการ สร้างคันกันน้ำใหม่ ๕ รายการ สำหรับคันกันน้ำนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแนะนำให้ใช้แนวถนนเดิมเป็นส่วนใหญ่ และสร้างใหม่ให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเงินงบประมาณ นอกจากนั้นทางกรมชลประทานก็จะสร้างอาคารบังคับน้ำ บริเวณที่คันกันน้ำตัดผ่านคลองต่าง ๆ ทุกแห่ง และจะก่อสร้างประตูน้ำ รวม ๔๓ แห่งด้วยกัน กรมชลประทานก็ได้ดำเนินงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งเป็นงานเร่งด่วนในโครงการแล้วขณะนี้ คือได้ทำการปรับปรุงลอกคลองต่าง ๆ ไปแล้ว ๔ คลอง ทำทางระบายน้ำ พร้อมทั้งได้สร้างอาคารบังคับน้ำดังกล่าวมาแล้ว เพื่อระบายน้ำออกสู่ปากอ่าว ๓ จุดด้วยกัน ส่วนงานที่กรมชลประทานได้ดำเนินการเกี่ยวกับการระบายน้ำ โดยทำการลอกคลองที่เป็นส่วนสำคัญของโครงการอีก ๒ แห่ง โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จากสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ก็เพื่อให้งานโครงการดังกล่าวลุล่วงไปด้วยดี และสนองตามพระราชประสงค์ต่อไป

ดนตรี

บรรยาย

โครงการนี้ได้ดำเนินโดยเร่งด่วน เพื่อบรรเทาในระยะแรกไปแล้ว ดังที่เราได้ทราบ ถ้าหากว่าโครงการนี้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ แล้ว ภาวนาน้ำท่วมจะดีขึ้นหรือจะเป็นอย่างไรนั้น เจ้าหน้าที่ของศูนย์ผลิตรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้สัมภาษณ์จากนายประเสริฐ สมะลาภา ผู้อำนวยการสำนักระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ปราชญ์...

“เมื่อมีโครงการบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ขึ้นมาแล้ว ทำไมยังมีน้ำท่วมอยู่ในบางแห่งของกรุงเทพอีกคะ”

นายประเสริฐ...

“เรื่องนี้ในหัวข้อก็ได้กล่าวไว้แล้วว่า เป็นการบรรเทา ประชาชนส่วนใหญ่ได้ถามผมมามากเหมือนกันว่า ในคำถามเช่นนี้ กระผมใคร่ขอเรียนชี้แจงซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ในการดำเนินการทั้งหมดนี้ เราไม่สามารถที่จะป้องกันไม่ให้น้ำท่วมได้โดยเด็ดขาด

เราได้แต่เพียงบรรเทา ให้น้ำซึ่งเคยท่วมมาก ให้น้ำท่วมน้อยลง หรือถ้าท่วมแล้วนั้นก็ให้ลดลงเร็วที่สุด ปัญหานี้ไม่ใช่เกิดเฉพาะทางซีกตะวันออก แต่เกิดทั้งพื้นที่ทั้งกรุงเทพฯ ทั้งหมด เนื่องจากว่าภูมิประเทศของเราไม่เอื้ออำนวย แล้วก็ลักษณะการใช้ที่ดินเรามีได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นในการป้องกันที่ไม่ให้น้ำท่วมโดยเด็ดขาดนั้น ในความเห็นของกระผมเองว่าเป็นไปได้ยาก”

ปราชญ์... “แล้วตามความคาดหวังของท่านผู้อำนวยการว่า ตั้งแต่เริ่มโครงการจนจะสิ้นสุดในปี ๒๕๒๗ ภาวน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครจะเป็นอย่างไร

นายประเสริฐ... “ถ้าเราจะมองถึงปัญหาในการแก้ไขอย่างเดียว หรือตัวเลข จำนวนเงินรวมกระทรวง มาตรการต่าง ๆ ซึ่งเราได้ดำเนินการไปแล้วนี้ ผมยืนยันได้ว่าเราได้ทุ่มเทกำลังความคิด และกำลังทรัพยากรลงไปเยอะ ถ้ามองเป็นในแง่ในด้านเดียวก็คิดว่าต้องดีขึ้นอย่างแน่นอน และอย่างมากด้วย แต่ขณะเดียวกันก็มีตัวที่ทำให้เกิดปัญหามาตามมา ปัญหาที่ว่านั้นได้แก่ พื้นที่กรุงเทพฯทรุดลง เนื่องจากการสูบน้ำบาดาลไปใช้ก็ดี หรือปัญหาซึ่งประชาชนไม่ช่วยกันรักษาคู คลองต่าง ๆ ได้มีการรुकล้าคู คลอง ได้มีการถมคู คลองต่าง ๆ เหล่านี้รวมกระทรวงการคลัง หรือทำให้ คู คลองตันเงิน เหล่านี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่ง เพราะฉะนั้น เราก็ต้องมาวิเคราะห์ดูว่า ที่เราพยายามเพิ่มประสิทธิภาพนั้นนะ สมมุติว่าเราเพิ่มมา ๕๐% แต่ปัญหาตามมานี้ ๕๐% เหมือนกัน มันก็แทบจะไม่มีอะไรดีขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าเราสามารถเพิ่มประสิทธิภาพแล้ว ปัญหาลดไป ถึงจะเรียนได้ว่า การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้ผลดีขึ้น”

ปราชญ์... “หมายถึงว่าจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนด้วยใช่ไหมคะ”

นายประเสริฐ... “ทุกฝ่ายครับ ประชาชนและหน่วยราชการอื่นทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ เพราะเท่าที่ผ่านมากระผมเห็นว่าไม่มี เราไม่ได้คำนึงถึงเรื่องนี้เลยในเรื่องการระบายน้ำ เพิ่งมาคำนึงถึงเมื่อตั้งสำนักการระบายน้ำขึ้นใหม่”

ปราชญ์... “ตั้งแต่เริ่มโครงการเกี่ยวกับบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับสั่งหรือว่าทรงแนะนำเกี่ยวกับโครงการนี้อย่างไรบ้างไหมคะ”

นายประเสริฐ... “พระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านได้ติดตามผลงานของการดำเนินการทุกระยะอย่าง เช่นในการส่งงานของกรุงเทพมหานครทางวิทยุก็ดี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านทรงรับฟังอยู่ตลอด รวมกระทั่งว่ากรุงเทพมหานครก็ต้องรายงานขึ้นไป สำหรับปัญหาน้ำท่วมนี้ ดูว่าเป็นเรื่องซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องนี้”

บรรยาย... ท่านผู้ฟังคะ จากการที่ได้มีพระราชดำริ ให้นำหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการโครงการบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยราษฎรของพระองค์ท่านทั่วประเทศ ไม่ว่าในชนบทหรือเมืองหลวง เมื่อเกิดทุกข์ขึ้นที่ใด ก็ทรงศึกษาปัญหา

หาทางป้องกัน และมีพระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งโครงการนี้เมื่อแล้วเสร็จ จะมีประโยชน์มากมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์โดยตรงคือ ป้องกันแก้ไข และบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต การคมนาคม และความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพฯ ส่วนประโยชน์ทางอ้อมก็คือ จะช่วยลดความเสียหายทางเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

พลตำรวจตรี วิภาส วิบุลากร ผู้ร่วมรายการ

ปราณี ลิมปาวณิชพันธุ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

จากการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีความห่วงใยราษฎรของพระองค์อยู่เสมอมา โดยเฉพาะที่อยู่ในถิ่นห่างไกลทุรกันดาร โดยได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนราษฎร หน่วยทหารและตำรวจตระเวนชายแดนอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นเหตุให้พระองค์ทรงพบเห็นความเดือดร้อนทั้งด้านการทำมาหากิน ความยากลำบากในการรักษาพยาบาล และการดำรงชีวิตทั่วไปของราษฎรที่ต้องได้รับความทุกข์ทรมานจากการถูกตัดขาดจากโลกภายนอกที่ไม่มีเส้นทางคมนาคมและการบริการของรัฐที่ไม่สามารถจะเข้าถึงได้

ประชาชนแถบบริเวณชายแดนเหล่านั้นมีอยู่มากมายโดยเฉพาะชาวเขาในภาคเหนือซึ่งเป็นกลุ่มชนที่ถูกทอดทิ้งโดดเดี่ยวอย่างน่าสงสาร และไม่ได้รับการพัฒนาจากรัฐบาลเท่าที่ควร เนื่องจากมีข้อจำกัดในทางสภาพภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวยนัก และในขณะเดียวกัน ก็เป็นกลุ่มชนที่อาจถูกชักจูงให้หลงผิดได้โดยง่าย เพราะถูกทอดทิ้งอยู่กลางป่าเขา อันอาจจะส่งผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศได้เช่นกัน

ดังนั้น จากการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงไปพบเห็นสภาพความลำบากยากไร้ของราษฎรในถิ่นทุรกันดารเหล่านั้น จึงทรงมีพระเมตตาให้มีการช่วยเหลือ โดยการจัดตั้งโครงการพระราชดำริหลายโครงการด้วยกัน และเนื่องจากในวันที่ ๒๑ ตุลาคมนี้ เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์ท่าน รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” จึงจะขอนำโครงการพระราชดำริ โครงการหนึ่งที่เกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์มาเสนอในวันนี้ นั่นคือ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

เพลงสายฝน

บรรยาย

เกี่ยวกับโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านจะได้มีความเป็นมาและส่งผลประโยชน์ต่อประชาชน รวมถึง ประเทศชาติอย่างไรบ้างนั้น พลตำรวจตรี วิภาส

วิปุลากร ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๒ จ.ขอนแก่น ในฐานะผู้อำนวยการโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ได้เล่าถึงความเป็นมาของโครงการ ว่า

พล.ต.ต.วิภาส... “สำหรับโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน ในพระอุปถัมภ์ของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนี้ เกิดขึ้นประมาณเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๐ ซึ่งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงประทับที่เขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีพระราชปรารภกับผมว่าเราจะทำอะไรจึงจะให้ประชาชนที่หมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ในสังคมที่สงบสันติสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีงาม หลังจากที่เราองค์ท่านได้มีพระราชปรารภแล้ว ผมก็ทำเป็นโครงการขึ้น เรียกว่าโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน นำเงินทูลเกล้าถวาย พระองค์ท่านก็โปรดตามโครงการนี้ และได้พระราชทานเงินเป็นเงินทุนเริ่มต้นโครงการ ๒๐๐,๐๐๐ บาทเพื่อไปดำเนินการตามโครงการนี้ และโครงการนี้ก็เริ่มต้นขึ้นในปี ๒๕๒๑ ตลอดมาจนตราบนานเท่านานนี้”

ปราณี... “สำหรับเป้าหมายของโครงการนี้มีอะไรบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส... “เป้าหมายของโครงการนี้ เราก็ต้องการที่จะพัฒนาความคิดของประชาชนทุกหมู่บ้านให้มีความเข้าใจในสถานการณ์ของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นจริงและแนวทางในการแก้ปัญหาของหมู่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดความมั่นคงนี้ก็คือในด้านความคิด ส่วนอีกด้านหนึ่งก็คือ การพัฒนาความเป็นอยู่ เราต้องการให้ประชาชนในหมู่บ้านมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเดือดร้อนน้อยลง และในขณะเดียวกันก็ช่วยกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน เพื่อให้หมู่บ้านเป็นที่น่าอยู่น่าอาศัย และร่วมมือร่วมใจกันขจัดอิทธิพลและสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ หรือผู้ร้ายหรืออาชญากรรมในหมู่บ้านให้หมดสิ้นไป นั่นคือเป้าหมายของแต่ละหมู่บ้าน”

ปราณี... “ได้จัดพื้นที่ไหนบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส... “หลังจากที่ได้รับพระราชทานเงินเริ่มต้นแล้ว ผมก็เริ่มต้นขึ้นที่ในพื้นที่ ตชด.ภาค ๒ ได้รับมอบหมายจากกองทัพบกที่ ๒ ก็คือพื้นที่ชุดควบคุมตชด.ที่ ๔๑ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอคำม่วง อำเภอหนองศรี อำเภอกำแพงแสน อำเภอห้วยเมิด จังหวัดกาฬสินธุ์ กับ อำเภอกะนวน และกิ่งอำเภอเขาสนกวาง จังหวัดขอนแก่น รวม ๖ อำเภอ ๒๔๖ หมู่บ้าน นั่นก็คือ พื้นที่แรกที่เราร่วมดำเนินการ”

ปราณี... “สำหรับการดำเนินงานของโครงการนี้ มีขั้นตอนอย่างไรบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส... “เราแบ่งงานของโครงการนี้ออกเป็น ๓ ขั้นตอน ขั้นที่ ๑ เราเรียกการศึกษาพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย หลังจากที่เรากำหนดว่าหมู่บ้านใดบ้างที่เป็นหมู่บ้านเป้าหมายแล้ว เราก็จะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปเยี่ยมเยียนประชาชนทุกหลังคาเรือน เราจะสอบถามเรื่องจำนวนคนในครอบครัวว่ามีใครบ้างกี่คน ได้รับการศึกษามากน้อยแค่ไหน แต่ละคน นอกจากนั้นแล้ว เราก็จะสอบถามว่าในการเลือกตั้งคราวที่แล้วไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือเปล่า ลงหรือไม่ลงเพราะอะไร เพื่อจะได้ทราบทัศนคติทางการเมืองของเขา แล้วเราก็จะสอบถามรายละเอียดเรื่องที่ทำกิน เรื่องสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้

ด้านการประกอบอาชีพในด้านอาชีพ รายได้แต่ละปี และเราก็จะถามไปถึงว่าในขณะนี้ เขาได้รับการคุกคามข่มเหง หรือไม่ได้รับความสุข เกิดจากอะไรบ้าง ซึ่งอันนี้เป็นการ ศึกษาพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายเพื่อทราบปัญหาของหมู่บ้าน โดยที่เราจะจัดตำรวจตระเวน ชายแดนขึ้นทุกหลังคาเรือน เพื่อรวบรวมข้อมูลจากทุกหลังคาเรือนแล้วก็เอามารวม กันเข้าเป็นข้อมูลของหมู่บ้านและก็ทำเป็นเอกสารขึ้นมาว่าหมู่บ้านนี้มีประวัติความเป็นมาอย่างไร มีสถานภาพอย่างไร มีความต้องการในเรื่องใดบ้าง หลังจากนั้นแล้ว เราก็จะหาผู้นำโดยธรรมชาติเป็นวิธีการของศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการทหารที่ได้ทำ การวิจัยไว้ในปี ๒๕๑๖ พวกเราได้นำเอาวิธีการอันนี้มาหาผู้นำโดยธรรมชาติขึ้น เราก็ได้คนกลุ่มหนึ่งที่ประชาชนยอมรับว่าเขาเหล่านั้นคือผู้นำ เราก็จะเอาผู้นำเหล่านั้นมา ดำเนินการในขั้นที่ ๒ คือในขั้นของการพัฒนาความคิด เราจะให้การศึกษาอบรมกับ ผู้นำ ๕ วัน ในเวลา ๕ วันนี้ เราจะให้ความรู้เขาในเรื่องปัญหาความมั่นคงในชนบท ปัญหาการดำเนินงานของผู้ที่หวังดีต่อชาติบ้านเมือง และในเรื่องปัญหาที่จะแทรกซ้อน มาจากภายนอกประเทศ และในเรื่องแนวทางที่จะแก้ปัญหาพร้อมกันให้ความเข้าใจใน เรื่องโครงการ นี่เป็นการอบรมผู้นำ ๕ วัน และผู้นำก็จะไปคัดหนุ่มสาวมาอบรมด้วย เรียกว่า ผู้ช่วยผู้นำ และก็จะอบรมวิทยากรประจำหมู่บ้าน ซึ่งใช้เวลาถึง ๑๕ วัน เพื่อ จะให้เป็นวิทยากรประจำหมู่บ้านในโครงการนี้ นอกจากนั้น เราก็จะไปอบรมประชาชน ในพื้นที่แล้วเราก็เริ่มประชุมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตชด. กับฝ่ายอำเภอ กับผู้นำ ผู้ช่วย ผู้นำและวิทยากรว่าเราควรจะทำการพัฒนาหมู่บ้านอย่างไร โดยฟังความคิดเห็นของ ประชาชนแล้วเราก็ทำโครงการขึ้นมา แล้วก็ขึ้นขั้นที่ ๓ คือการพัฒนาความเป็นอยู่ ตามความต้องการของประชาชนโดยที่ว่าประชาชนจะต้องเป็นผู้ทำ เราเป็นผู้สนับสนุน ใน ๒ เรื่อง คือ ๑. ในด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ กับ ๒. ในวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่อาจจะ หาได้ในภูมิประเทศ นี่คือวิธีการ เราก็ทำอยู่ที่ ๖ อำเภอมีมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ และก็ ขยายผลไปให้เกิดความสมบูรณ์ตลอดมา ในขณะเดียวกันก็จะออกไปทำที่กิ่งอำเภอเสนางค นิคม จังหวัดอุบลราชธานี และอำเภอคอนสาร เกษตรสมบูรณ์ หอนงบัวแดง จังหวัด ชัยภูมิด้วย

ปราณี... “เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของโครงการทั้ง ๓ ขั้นตอนที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น นะคะ ได้รับความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานใดบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส... “อันนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะว่าตชด.นั้นคือหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาล ที่เข้าปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่อำเภอและจังหวัดต่าง ๆ เพื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นใน การแก้ปัญหาาร่วมกัน เมื่อเราจะทำงานโครงการนี้ที่อำเภอใดก็ตาม ประการแรกก็คือ การประสานอย่างใกล้ชิดกับผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอว่าเราจะทำกันอย่างไร ำหนดเห็นด้วยไหมและเราจะทำกันอย่างไร หลังจากที่เราเห็นชอบร่วมกันแล้ว เราก็จะ ลงมือทำ ในระหว่างที่ลงมือทำนั้น ก็จะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำเภอ หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ภูธรในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เข้าไปร่วมในการทำงานตามโครงการนี้ แต่มีจุด เด่นของโครงการนี้อีกประการหนึ่ง ก็คือว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และ

อาจารย์ได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดตลอดมาตั้งแต่ต้นว่าในระหว่างเวลาปิดภาคเรียนนั้นทางมหาวิทยาลัยก็จะจัดทั้งอาจารย์และนักศึกษาไปสนับสนุนในการทำงานโครงการนี้ ผมอยากจะเรียนว่าโครงการนี้ได้รับความสำเร็จในการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นและจากนักศึกษาและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นด้วย”

ปราชญ์...

“โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านได้เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ จนถึงปัจจุบันนี้ อยากจะขอเรียนถามว่า มีความก้าวหน้าในโครงการไปมากน้อยแค่ไหนอย่างไรบ้างแล้วคะ”

พล.ต.ต. วิชาส...

“สำหรับในเรื่องความก้าวหน้าของโครงการนะครับ ความจริงถ้าหากว่าจะมาพูดเป็นสถิติตัวเลขก็จะยุ่งยากพอสมควร ผมอยากจะเรียนกว้าง ๆ ว่าในขณะนี้ที่ผมทำอยู่ประมาณ ๓๖๐ กว่าหมู่บ้านนั้น มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก เพราะว่าเราได้ทำการศึกษาพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายนี้ทุกหมู่บ้านอย่างละเอียดสมบูรณ์ รู้ข้อมูลปัญหาของหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ทั้ง ๓๖๐ กว่าหมู่บ้าน นอกจากนั้น เรายังได้หาผู้นำโดยธรรมชาติอย่างมีระบบและขั้นตอนตามวิธีการของศูนย์วิจัยและพัฒนาทหารทั้ง ๓๖๐ กว่าหมู่บ้าน และเราได้ทำการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้นำ ผู้ช่วยผู้นำ และวิทยากรประจำหมู่บ้าน นอกจากนั้นเรายังได้จัดชุดวิทยากรไปให้การศึกษาแก่ประชาชนในหมู่บ้าน และยังได้นำเอาข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ ครูบาอาจารย์ในสาขาต่าง ๆ ที่มีความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนไปบรรยายกับประชาชน นั่นก็เป็นในด้านการพัฒนาทางด้านความคิด แต่อย่างไรก็ตาม ในด้านที่เป็นการช่วยเหลือประชาชนนั้น เรามีโครงการทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทางด้านเศรษฐกิจนั้น เราจะหนักในเรื่องธนาคารข้าว เพราะว่า เป็นพระราชปราชญ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยตรงในเรื่องนี้ เราก็ได้นำเอาหลักการและวิธีการของพระองค์ท่านมาใช้ นั่นก็คือว่า ถ้าในหมู่บ้านใดก็ตามที่ต้องการตั้งธนาคารข้าว เขาก็จะหาไม้มาทากองไว้จนเพียงพอที่จะสร้างฉางขนาด ๒๐ เกวียนได้ และเขาก็จะมาบอกเรา เราก็ให้เขาลงมือสร้างฉางขนาด ๒๐ เกวียน ถ้าหมู่บ้านใดก็ตามที่ขาดตะปู สังกะสี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็จะพระราชทานตะปู สังกะสี ผ่านตชด.ไปยังประชาชนในหมู่บ้านนั้น ก็สร้างฉางขึ้นมาโดยแรงงานของประชาชนเอง หลังจากนั้น เราก็จะจัดหาข้าวเปลือกจำนวน ๖๐๐ ถังมอบให้กับผู้นำประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้นำประจำหมู่บ้านพิจารณาว่าใครยากจนเดือดร้อนมาเยี่ยมก็ให้เยี่ยมไป และผู้นำนี้แหละครับจะเป็นคนกลับไปเก็บข้าวที่เยี่ยมไปนั้นคืนมาจนครบ โดยเราให้เยี่ยมไป ๑๐ ถึง ๒๐ ถึง ๓๐ ถึง ๔๐ ตั้งแต่เดิมนั้นประชาชนเดือดร้อนมากเพราะเยี่ยมจากกลุ่มบุคคลบางคน เยี่ยม ๑๐ ถึง ๒๐ ถึง ๓๐ ถึง ๔๐ เพราะฉะนั้น การตั้งธนาคารข้าว ก็เป็นการลดภาระ เราลงทุน ๖๐๐ ถังในปีแรก ปีต่อไปก็จะเป็น ๖๐๐, ๗๐๐ มันก็มีแต่ความเจริญเติบโตขึ้น กว้างขวางยิ่งขึ้น แล้วก็ดอกเบี๊ยะที่เคยเสียอย่างสาหัสก็ลดลง ทั้ง ๓๖๐ กว่าหมู่บ้านนี้ ผมตั้งธนาคารข้าวไว้แล้วประมาณ ๒๐๐ กว่าหมู่บ้าน นี่เป็นตัวอย่างที่เราเห็นได้ว่าเราสามารถทำงานในด้านโครงการธนาคารข้าวมากกว่า ๗๐% โครงการอื่น ๆ ที่สำคัญอย่างเช่น โครงการศูนย์ประจำหมู่บ้าน เราก็จะให้ผู้นำคัดเลือก

ในหมู่บ้านที่ดั่งงามมาให้เรา และเราก็ส่งไปคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้การศึกษาอบรม อบรมเสร็จเราก็ให้ดูยาไป ให้ยาไป ให้เครื่องมือเครื่องใช้ในการรักษาพยาบาลไป และเขาก็จะรักษาพยาบาลคนในหมู่บ้านโดยการเก็บเงิน เงินที่ได้มาก็จะแบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งก็จะเป็นค่าใช้จ่ายของเขา อีกส่วนหนึ่งก็จะมาซื้อยาใหม่กลับคืนไป นี่ก็เป็นการลงทุนครั้งเดียวที่สามารถอยู่ยงคงกระพันในหมู่บ้านตลอดไป โครงการนี้สมเด็จพระศรีฯ ทรงพอพระทัยเป็นอย่างมาก พระองค์ตรัสว่าถ้าประชาชนสามารถรักษาพยาบาลกันเองได้แล้วสามารถเสียสละเงินส่วนตัวมาเสียค่าใช้จ่ายในค่ารักษาพยาบาลอย่างเป็นธรรมชาติ เราจะได้ไม่ต้องหาเงินกันมากมายมหาศาลที่จะมารักษาในลักษณะแบบรักษาฟรี อันนี้นับว่าเป็นธรรมชาติกับสังคม และก็เป็นการเหมาะสม เพราะประชาชนได้รับการรักษาอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน โดยมีพยาบาลประจำหมู่บ้านอยู่ทุกแห่ง และเมื่อรักษาก็มีค่าใช้จ่ายนะครับ สมเด็จพระศรีฯ ทรงพอพระทัยมากและก็ทรงปรารถนาให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวางในเรื่องนี้ นอกจากนั้น เรายังมีโครงการอื่น ๆ เช่น การพัฒนาโรงเรียนเป็นแหล่งผลิต สนับสนุนปลูกพืชระยะสั้นระยะยาว ขุดบ่อน้ำ อย่างขุดบ่อน้ำนี้ ใครมีจิตศรัทธาก็ให้เงินมา เราก็เอาเงินนี้ไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ และตชด.กับชาวบ้านก็ร่วมกันขุดบ่อน้ำนี้ก็เป็นของชาวบ้าน เพราะชาวบ้านเป็นคนออกแรง เราก็เพียงแต่ไปร่วมมือและก็หาวัสดุอุปกรณ์ไปให้ บ่อน้ำนี้ก็เรียบร้อย ๆ บ่อ นอกจากนั้นก็มีสถานสงเคราะห์เด็กก่อนวัยเรียนและอื่น ๆ อีก เราก็จะมาทำกันในลักษณะอย่างนี้อีก ความจริงความก้าวหน้าของโครงการนี้ก้าวหน้ามาก ความสมบูรณ์ของแต่ละหมู่บ้านนี้ยังไม่เท่าเทียมกันนะครับ เพราะว่าการรับการสนับสนุนทางการเงินนั้น เราได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน ภายใต้พระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีฯ เราก็ทำไปตามแรงเงินและแรงศรัทธาของคนอื่น ๆ นะครับ”

ปราณี...

“เกี่ยวกับโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านนั้นะคะ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีกระแสรับสั่งและทรงแนะนำอะไรบ้างคะ”

พล.ต.ต.วิภาส...

“ครับ อย่างที่ผมได้กราบเรียนมาแต่ต้นแล้วว่า พระองค์ท่านได้ทรงปรารถนาด้วยความห่วงใยต่อพสกนิกรเป็นอย่างมาก เพราะว่าพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในชนบทมาเป็นเวลานานหลายปี ทรงเห็นความทุกข์ยากของประชาชน ทรงมีความห่วงใยต่อประชาชนเหล่านี้อย่างสูง ท่านจึงมีพระราชปรารภว่า เราจะทำอย่างไรให้ประชาชนเหล่านี้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และได้ทรงแนะนำว่าควรจะทำในสิ่งที่ประชาชนเขามีความต้องการ และมาริเริ่มร่วมกัน มาทำงานร่วมกัน คล้าย ๆ กับว่าความริเริ่มมาจากประชาชนและเราก็เข้าไปร่วมกับประชาชน และประชาชนก็ลงมือทำด้วยตัวเอง พระองค์ไม่ต้องการให้เราไปหยิบนั่นทุกอย่างให้กับประชาชน แต่ให้เราทำงานในลักษณะที่ทำให้ประชาชนมีความต้องการ แล้วร่วมมือกับประชาชนตามที่ประชาชนต้องการแล้วบรรลุตามที่เขาต้องการ สิ่งที่ย้ำมากที่สุดก็คือว่าจะต้องพัฒนาคนก่อนที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมของคน”



สภาพหมู่บ้านตามโครงการสร้างความมั่นคงในชนบท ที่หมู่บ้านในพระอุปถัมภ์
ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จ.ขอนแก่น

ปราณี...

“ค่ะ แล้วประชาชนที่อยู่ในบริเวณของโครงการนี้ ได้เคยพูดอะไรเกี่ยวกับโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านบ้างไหมคะ”

พล.ต.ต.วิภาส...

“ครับ ก็โดยปกติธรรมดาจะครับ ไฟฟ้าประชากรก็มีความชื่นชมยินดีต่อองค์พระประมุขของชาติ สมเด็จพระศรีฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ มาตลอดช่วงที่ช่วงที่กลับมาจนกระทั่งบัดนี้ ยังได้เห็นที่ท่านทรงมอบหมายให้กระผมกับคณะไปทำเขากิ่งดินตัน บอกไม่ถูก คล้ายกับว่าเมื่อสมเด็จพระศรีฯ จะเสด็จพระราชดำเนินไปที่ไหนก็ตาม ก็ไปเยี่ยมเยียนถามทุกข์สุขของประชาชน พระราชทานสิ่งของเสื้อผ้า ผ้าห่มให้แก่คนชรา เด็กนักเรียนอย่างกว้างขวาง แล้วก็ยังได้ทรงพระราชทานเงินให้ไปตั้งโรงเรียน ไกลคมนาคม แล้วก็โครงการแพทยอาสาอะไรต่ออะไร ซึ่งประชาชนชื่นชมโสมนัสอย่างสูงล้นพ้นอยู่แล้ว แต่พอมาถึงโครงการนี้ ประชาชนยังชื่นชมโสมนัสยิ่งขึ้น เพราะว่าท่านไม่ได้มาเอง ท่านยังส่งคนมาทำแทนท่าน แล้วก็ทำให้เขามีความกตัญญูต่อบ้านเมือง ถูกต้องชัดเจนขึ้น ไม่ให้ใครมาหลอกเขาได้อีกในเรื่องความคิดทำให้เขามีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ทำให้เขาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงามขึ้น นอกจากนั้นแล้ว ความสุขความสงบก็เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ผมไม่ทราบว่าจะอธิบายอย่างไรจะครบถึงจะสมกับที่ประชาชนพูด แต่ผมอยากจะเรียนว่า ถ้ามีโอกาสได้ไปเยี่ยมหมู่บ้านต่าง ๆ เหล่านี้ ในพื้นที่ที่ผมดำเนินงานอยู่ ก็จะพบหน้าตาของประชาชนที่สดชื่น และจะได้รู้ว่าเขาได้กล่าวถึงพระองค์ท่านอย่างไร”

เพลง

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีความห่วงใยประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ห่างไกลความเจริญ หรือที่เรียกว่า เป็นเขตทุรกันดารจริง ๆ จะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจที่ทรงอุปถัมภ์หรือปฏิบัติอยู่นั้น เป็นเรื่องของการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนในบริเวณชายแดนแทนทั้งสิ้นทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุมากแล้วก็ตาม แต่ก็ยังทรงตรากตรำพระวรกายอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรและประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

และ

นายแพทย์ปัญญา สอนคม ผู้ร่วมรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนของประเทศ เป็นกลุ่มชนที่มักจะถูกทอดทิ้งโดดเดี่ยวอย่างน่าสงสาร และ ไม่ได้ได้รับการพัฒนา หรือการดูแลเท่าที่ควร เพราะสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวย ประชาชนเหล่านี้จะอยู่ห่างไกลความเจริญ ไม่มีแพทย์ ไม่มีพยาบาล และยิ่งยากจน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ หรือ การสาธารณสุขเบื้องต้นเลย จะปล่อยให้โรคภัยไข้เจ็บเกาะกุมอยู่ตามยถากรรม บางรายเพียงเป็นโรคเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สามารถรักษาให้หายขาดได้โดยไม่ยากนัก แต่ถูกทิ้งไว้นาน ๆ จนเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับเป็นการบั่นทอนสุขภาพจิตและร่างกายแก่ประชาชนจนไม่สามารถดำรงชีพหรือประกอบอาชีพให้เป็นปกติสุขได้ ฉะนั้น จากการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรตามชายแดนของภูมิภาคต่าง ๆ อยู่เสมอ สิ่งที่พระองค์ได้ทรงพบเห็นเป็นประจำ คือความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องผจญกับโรคภัยไข้เจ็บอย่างน่าเวทนา พระองค์จึงทรงหาทางช่วยเหลือโดยการจัดตั้งเป็นโครงการแพทย์อาสาขึ้น ดังที่ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เล่าถึงที่มาของโครงการแพทย์อาสา ว่า

ดร.สุเมธ...

“จากพระเมตตา สงสาร ที่ได้ทรงพบเห็นความทุกข์เวทนาของราษฎร จึงทรงพระกรุณาพระราชทานกำเนิดกิจการแพทย์อาสาของพระองค์ขึ้น เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน ๔๗ จังหวัด ที่เรียกว่า จังหวัดแพทย์อาสา ซึ่งหมายถึงจังหวัดที่คณะแพทย์และผู้นำราชการจังหวัดขอพระราชทานโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นจังหวัดชายแดน โดยมีอาสาสมัครที่มีอาชีพทางสายการแพทย์ในแต่ละจังหวัด เช่น แพทย์ประจำโรงพยาบาลจังหวัด อำเภอ รวมทั้งทันตแพทย์ ทันตภิบาล



สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จทรงเยี่ยมราษฎร จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๒

ทันตอนามัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกษัชกร พยาบาล ทั้งที่เป็นข้าราชการและที่ประกอบอาชีพส่วนตัว เข้าร่วมดำเนินงานในรูปของอาสาสมัคร และออกปฏิบัติงานในท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดนั้น ๆ เป็นคณะ ๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน โดยเลือกปฏิบัติงานเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการใช้เวลาของทางราชการ ซึ่งงานของจังหวัดแพทยอาสาที่ไปปฏิบัติงานนั้น ได้ทรงกำหนดไว้มี ๔ ด้านด้วยกัน คือ

๑. การรักษาพยาบาลโดยแพทย์จริง ๆ
๒. การบำบัดการปวดฟัน
๓. การป้องกันโรค
๔. การเยี่ยมเยียนประชาชนโดยอาสาสมัครสนาม

และการดำเนินการเหล่านี้เป็นการช่วยเหลือประชาชนทั่วไป โดยไม่เลือกว่าจะเป็นชาติใด ภาษาใด และข้อสำคัญ พระองค์ได้ทรงกำหนดว่า “จะช่วยเท่าที่เรากำลังจะช่วยให้” ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เริ่มดำเนินการโครงการรักษาพยาบาลทางวิทยุในรูปแบบคล้ายของออสเตรเลีย เรียกว่า “โครงการแพทยอาสาสมัครพระศรีนครินทร์ราชชนนีทางอากาศ” ซึ่งใครเจ็บป่วยก็มาที่สถานีอนามัยโดยพระราชทานยาไว้ใช้ในการรักษาพยาบาลครบชุด พร้อมทั้งติดตั้งวิทยุรับส่งไว้ให้ที่สถานีอนามัยนั้น ถ้าไม่เป็นโรคหนักหนาอะไร เจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยนั้นให้การรักษาเองได้ ก็จ่ายยารักษาให้ไป ถ้าติดขัดสงสัยก็วิทยุปรึกษาไปที่แพทย์ แพทย์ก็จะแนะนำสั่งการรักษาให้ ที่รับด่วนแพทย์ก็ส่งการรักษาขั้นต้นให้ทันที เพื่อช่วยชีวิตและจัดการให้คนไข้ได้มารักษาในโรงพยาบาลในชั้นต่อไป

เสียงวิทยุสื่อสาร

เจ้าหน้าที่อนามัย ผู้ป่วยชื่อ เด็กหญิงพจนีย์ ดีท้วม อายุ ๑๒ ปี ปวดท้องมาก ปวดท้องด้านขวา ระหว่างกลางหมายเลข ๕ และ ๗ และปวดบริเวณสะดือ ปวดศีรษะเล็กน้อย อาเจียน ไม่มีอะไรออก มีแต่น้ำออกเป็นฟอง ตั้งแต่เช้านี้ยังไม่ได้รับอาหารเลย รับอาหารไม่ได้ ผู้ป่วยรายนี้เคยผ่าตัดไส้ติ่งเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคมปี ๒๕๐๖.๘°C ความดัน ๑๒๐ มมดอากาศครับ

นายแพทย์ มีอาการท้องอืดหรือเปล่า
 เจ้าหน้าที่อนามัย มีเล็กน้อย อืดแน่นท้องเล็กน้อย แน่นไม่มากครับ
 นายแพทย์ ถ่ายอุจจาระหรือเปล่าครับ
 เจ้าหน้าที่อนามัย วันนี้ยังไม่ถ่ายครับ วันก่อนถ่ายปกติทุกวัน ถ่ายเป็นปกติครับ
 นายแพทย์ อาเจียนมาตั้งแต่เมื่อไรครับ
 เจ้าหน้าที่อนามัย ขอโทษครับ รับไม่ได้ครับ
 นายแพทย์ อาเจียนมาตั้งแต่เมื่อไรครับ
 เจ้าหน้าที่อนามัย อาการปวดท้องและอาเจียน เริ่มเป็นตั้งแต่เมื่อเช้านี้ครับ
 นายแพทย์ อาเจียนมาตั้งแต่เมื่อไรครับ รบ. ๘
 เจ้าหน้าที่อนามัย ตั้งแต่เมื่อตอนเช้าครับ อาการปวดท้องและอาเจียนนี้เป็นพร้อม ๆ กันมาครับ

นายแพทย์ ปัสสาวะปกติหรือไม่ครับ

เจ้าหน้าที่อนามัย ปัสสาวะปกติครับ

นายแพทย์ ลองถามคนไข้ใหม่ว่ามีปัสสาวะปวดแสบ หรือกระปริดกระปรอยอะไรไหมครับ

เจ้าหน้าที่อนามัย หมอครับ กดเจ็บครับ แล้วปวดมาก ปวดเป็นพัก ๆ เป็นหมู่ครับ

นายแพทย์ คิดคิดว่าอาจจะมีปัญหาหลังจากที่ทำผ่าตัดมาเมื่อเดือนก่อนนะครับ ถ้าเพื่อสามารถจะส่งคนไข้เข้ามาโรงพยาบาล ให้ส่งเข้ามานะครับ

เจ้าหน้าที่อนามัย ครับ รับทราบครับ ขอบพระคุณมากครับ ผม แล้ว โพธิ์อุดม ผู้รายงานครับ ขอทราบนามคุณหมอครับ

นายแพทย์ หมอวิทยาครับ

บรรยาย ท่านผู้ฟังคะ จากการสั่งการรักษาทางวิทยุสื่อสารนี้ทำให้คนไข้รอดชีวิตเป็นจำนวนมาก และไม่ต้องเจ็บป่วยเรื้อรัง หากได้รับการรักษาเสียตั้งแต่ยังเป็นน้อย ๆ โครงการแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทางอากาศนี้ตั้งขึ้นตามสถานอนามัย เลือเฉพาะที่อยู่ห่างไกลในบริเวณจังหวัดที่เป็นจังหวัดแพทย์อาสา และเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่เต็มใจเป็นอาสาสมัครปฏิบัติงานนี้ ปัจจุบัน ได้มีการติดตั้งวิทยุรับส่งเพื่อการรักษาที่สถานอนามัยในจังหวัดต่าง ๆ ๒๖ จังหวัด อยู่ในเขตจังหวัดชายแดนภาคเหนือลงมาทางฝั่งชายแดนตะวันตก และทุกจังหวัดในภาคใต้ เช่น ที่จังหวัดชลบุรี ได้จัดตั้งโครงการแพทย์อาสาทางอากาศอยู่ตามสถานอนามัยและโรงพยาบาลหลายแห่ง และที่โรงพยาบาลชลบุรี นายแพทย์ ปัญญา สอนคม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลบุรีได้เล่าถึง วิธีการรักษาที่ให้บริการคนไข้ตามโครงการแพทย์อาสาทางอากาศ ว่า

นายแพทย์ปัญญา... “เฉพาะโครงการแพทย์อาสาทางอากาศนี้ เราให้บริการประชาชน โดยที่เรามาตั้งสถานวิทยุเพื่อรักษาที่จังหวัดชลบุรี โดยตั้งศูนย์ที่โรงพยาบาลชลบุรีที่สถานีลูกข่ายตามที่ต่าง ๆ ของจังหวัด รวมทั้งเกาะในทะเล หรือพื้นที่ห่างไกลอีก ๑๑ สถานี และเรากำลังจะขยายออกเป็น ๑๖ สถานีในปีนี้นะครับ โดยวิธีการเช่นนี้ ประชาชนเมื่อได้รับการเจ็บป่วย ก็จะไปหาเจ้าหน้าที่ซึ่งประจำสถานีลูกข่ายแต่ละแห่ง แล้วสถานีลูกข่ายแห่งนั้นก็รายงานมายังแพทย์ซึ่งประจำอยู่ที่สถานีวิทยุที่โรงพยาบาลชลบุรี แพทย์ก็จะได้ซักถามประวัติและให้การตรวจรักษาแก่ประชาชนโดยผ่านทางข่ายวิทยุที่ทางโครงการได้จัดตั้งขึ้นไว้แล้วครับ”

ปราณี..... “เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการแพทย์อาสา มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างไหมคะ”

นายแพทย์ปัญญา... “ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทางฝ่ายโครงการเองหรือทางฝ่ายมูลนิธิเองนั้นคงไม่มีอะไรสำคัญนะครับ หรือมี เราก็ได้แก้ไขปัญหาลุล่วงไปเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาจะมีนั่นก็อยู่ที่ทางฝ่ายประชาชนที่บางครั้งอาจจะอยู่ในสถานที่ห่างไกล และอาจจะยังไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงบริการของหน่วยแพทย์อาสาได้ทั่วถึงเท่าที่ควรนะครับ แต่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อโครงการนี้ได้ขยายออกไปมากขึ้น และการคมนาคมในจังหวัดดีขึ้น สิ่งเหล่านี้หรือปัญหาเหล่านี้ก็คลี่คลายลงตามลำดับ”

ปราณี..... “ตั้งแต่คุณหมอได้เริ่มมาร่วมในโครงการแพทยอาสาฯ นี้ พอจะทราบหรือไม่คะว่า ประชาชนที่ใช้บริการของโครงการแพทยอาสาฯ ได้รับผลดีมากขึ้นกว่าเดิมหรือไม่อย่างไร”

นายแพทย์ปัญญา... “สำหรับผลดีในทางสุขภาพอนามัยนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดเจนครับ เพราะว่า จากตัวเลขและรายงานต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ทั้งโครงการแพทยอาสาฯ ได้ช่วย ทางราชการ กระทรวงสาธารณสุขในด้านยกระดับสุขภาพอนามัยของประชาชนขึ้น เป็นอันมาก เพราะฉะนั้น อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผลดีอย่างมากทีเดียวครับ”

ปราณี..... “คุณหมอคะ การที่ประชาชนได้รับผลดีจากโครงการแพทยอาสาฯ นั้นจะ ประชาชนได้มีการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระศรีนครินฯ บ้างไหมคะ”

นายแพทย์ปัญญา... “ครับ เท่าที่ผมประสบมาตั้งแต่ได้เข้ามาร่วมอยู่ในโครงการแพทยอาสาฯ นี้ เราอาจจะไม่ได้ยินจากปากคำของราษฎร หรือประชาชนโดยตรง แต่จะสังเกตเห็นได้ ชัดเจนเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ เสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ บรรดาประชาชน ก็ได้มาเฝ้าและในบางครั้ง ผู้ซึ่งมีฐานะดีพอที่จะโดยเสด็จพระราชกุศลพระองค์อยู่เสมอ นะครับ และนอกจากนั้น ถึงแม้ว่าในโอกาสซึ่งพระองค์ไม่ได้เสด็จ เมื่อแพทยอาสา ออกไปปฏิบัติการในที่ใด ประชาชนนอกจากจะมารับบริการแล้วก็จะมาทักทายปราศรัย พุดคุยนะครับ ซึ่งเป็นในทำนองชื่นชมในโครงการนี้เป็นอย่างมากครับ ดังนั้น ก็เป็น การแสดงออกซึ่งอาจจะถือได้ว่าได้แสดงความจงรักภักดีอย่างเปี่ยมล้นในหัวใจของ ทุก ๆ คนครับ อันนี้พูดได้ชัดเจนครับ”

ปราณี..... “หลังจากที่โครงการแพทยอาสาฯ ได้ตั้งขึ้นในจังหวัดชลบุรีแล้วนะค่ะ พระองค์ ท่านเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนโครงการแพทยอาสาฯ และทรงแนะนำอะไรเพิ่มเติมบ้าง”

นายแพทย์ปัญญา... “ในระหว่างที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรนั้น พระองค์ทรงไป ในฐานะเป็นมิ่งขวัญของประชาชนและเหล่าสมาชิกแพทยอาสา เพราะฉะนั้นพระองค์ จะพระราชทานพระราชกระแสขอบใจไปยังบรรดาสมาชิกต่าง ๆ อยู่เสมอ ส่วน สำหรับปัญหาทางการปฏิบัติงานนั้นก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดการประชุมและพระราชทานเลี้ยงน้ำชาขึ้น และพระองค์ก็ทรงเป็นประธานและ เปิดโอกาสให้ได้มีการซักถามปัญหา และท่านเลขาธิการมูลนิธิแพทยอาสา คือ นาย แพทย์ มณฑัยร บุนนาค ก็จะได้แนะนำหรือซักชวน หรือจงใจให้บรรดาสมาชิกแพทย อาสาต่าง ๆ ได้ปฏิบัติงานไปในทางที่จะก่อให้เกิดผลดีและเป็นที่สร้างสรรค์แก่โครงการ ก็เป็นไปในลักษณะนี้ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมครับ”

เพลงสายฝน

บรรยาย

การดำเนินงานตามโครงการแพทยอาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทางอากาศ ปรากฏว่าได้ผลดีมาก โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ตามสถานีอนามัยที่อยู่ ห่างไกลโรงพยาบาล และเรื่องนี้ได้มีคณะเจ้าหน้าที่จากต่างประเทศ เช่น เจ้าหน้าที่จาก รัฐบาลออสเตรเลีย เยอรมัน ได้เดินทางมาดูงานในเรื่องนี้ปรากฏว่า คณะทุกคนมี

ความเห็นว่าการนี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างจริงจัง และประทับใจกับผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เมื่อปี๒๕๑๗หลังจากที่ได้ดำเนินงานตามโครงการแพทย์อาสาทางอากาศได้ ๑ ปี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้จัดทะเบียนของแพทย์อาสาเป็นมูลนิธิ เรียกว่า มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ ใช้คำย่อว่า พอ.สว. โดยได้พระราชทานเงินก่อตั้งจำนวน ๑ ล้านบาทสำหรับมูลนิธิแพทย์อาสา ที่จัดตั้งขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน จะมีปัญหาอะไรบ้างนั้น ศาสตราจารย์ นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว ประธานมูลนิธิแพทย์อาสาฯ ได้ชี้แจงดังนี้

ศจ.นพ.เสม...

“ก่อนอื่น ผมใคร่จะขอเรียนว่า สำหรับตัวผมเองนะครับ ปัญหา คือความสำเร็จที่แผ่ตัวออกมา ปัญหาของเราที่ได้ประสบมาแล้วก็มีอยู่ประมาณ ๕ ข้อด้วยกันนะครับ ข้อที่ ๑ ก็คือ ปัญหาเรื่องเงินกองทุนซึ่งปรากฏว่าขณะนี้ยังมีไม่เพียงพอ นะครับ เพราะฉะนั้น ถ้าเงินกองทุนมีอยู่อย่างเพียงพอละก็ การดำเนินงานตามพระราชประสงค์ก็จะดำเนินไปด้วยดีเป็นระยะเวลาอันยาวนานทีเดียว เพราะฉะนั้น จึงใคร่จะขอว่าควรจะมีกองทุนที่สามารถจะนำเอาเพียงแต่ดอกผลมาใช้ในการดำเนินงานเป็นปี ๆ ไปได้ ปัญหาข้อที่ ๒ ก็คือ ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายนี้ปรากฏว่าเราจะต้องมีการติดตั้งวิทยุเพื่อขงขงานของเราหนึ่งตกประมาณ ๒๐ ล้านบาทด้วยกันนะครับ แล้วก็มีค่ายาและค่าเวชภัณฑ์ปีละประมาณ ๕ ล้าน เพราะฉะนั้น ค่าใช้จ่ายของเราก็จะตกประมาณปีละ ๒๕ ล้านบาทด้วยกัน ก็เป็นเคราะห์ดีมากนะครับที่ทางรัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ รัฐบาลได้ให้เงินเจือจุนกับมูลนิธิอย่างเช่นปีนี้ก็เงินถึง ๒๐,๗๕๗,๓๐๐ บาทนอกจากนั้นเรายังมีค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของเราเรื่องเงินเดือน เงินค่าพาหนะ และค่าเบี้ยเลี้ยง ก็เป็นยอดเงินที่เราต้องจ่ายด้วยเงินของมูลนิธิทั้งสิ้น นะครับ ประการที่ ๓ ก็คือ ยอดเงินกองทุนที่เราปรารถนาจะได้ ควรจะมีกองทุนให้ได้ประมาณสัก ๕๐-๖๐ ล้านบาท แต่ว่าเงินจำนวนนี้เราก็คงจะไม่ได้เอามาใช้จ่าย จะขอรับเพียงดอกผลเอามาใช้นะครับ ก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณปีละราว ๆ ๕-๖ ล้านบาท นะครับ ประการที่ ๔ ที่เป็นปัญหาสำคัญอีกอันหนึ่งก็คือ การครอบคลุมประชากร นะครับ ขณะนี้ ทางหน่วยเคลื่อนที่และหน่วยรักษาพยาบาลทางวิทยุจะครอบคลุมประชากรให้มากยิ่งขึ้น ก็คงจะก่อประโยชน์ให้กับพี่น้องประชาชนของเรา ประการที่ ๕ ก็คือว่า เราจำเป็นต้องมีสมอที่จะต้องสร้างความมีศรัทธาให้แก่คณะผู้ปฏิบัติงาน คือได้แก่ พวกแพทย์ พวกพยาบาล พวกทันตแพทย์ เกสักร และเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การบริการของเราได้ทั่วถึงกันอย่างพร้อมเพรียงกันนะครับ นี่ก็เป็นปัญหา ๕ ประการด้วยกัน ซึ่งพวกที่เข้าไปปฏิบัติงานนี้ได้พยายามช่วยเหลือและด้วยความเสียสละ และความรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพี่น้องประชาชน เจ้าหน้าที่ทุกระดับก็ได้แสดงความปรารถนาดีและอยากจะสนองตอบพระราชประสงค์โดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยและรู้สึกภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมารับใช้พี่น้องประชาชนตามที่มีพระราชประสงค์ นะครับ นี่ก็เป็นปัญหาที่ผมอยากจะเรียนให้ทราบ”

ปราณี.....

“จากที่ท่านประธานกรรมการบริหารมูลนิธิแพथ้อาสาในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้กล่าวถึงปัญหาของมูลนิธิไปนั้น ถ้ามีผู้ใดสนใจในงานของมูลนิธินี้ จะติดต่อได้ที่ไหนคะ”

ศจ.พน.เสน...

“ขณะนี้มูลนิธิก็ตั้งอยู่ที่ในวังสระปทุมเชิงสะพานหัวช้าง ท่านผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายที่ใคร่ร่วมพระราชกุศลกับทางมูลนิธิ ก็อาจจะไปพบกับเจ้าหน้าที่ หรือจะโทรศัพท์ให้เจ้าหน้าที่ไปพบปะกับท่านก็ได้เนาะครับ โปรดได้กรุณาติดต่อไปยัง สำนักงานมูลนิธิที่วังสระปทุม สะพานหัวช้างครับ”

ปราณี.....

“ถ้าท่านผู้ฟังท่านใดสนใจในงานของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเนาะ ก็ติดต่อโดยตรงได้ที่ เลขานุการมูลนิธิฯ สำนักงานกลางมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วังสระปทุม กรุงเทพฯ เบอร์โทรศัพท์ ๒๕๒๑๗๓๓ , ๒๕๒๔๓๔๔

เพลงสายฝน

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ การดำเนินงานตามโครงการ พอ.สว. นี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระอุตสาหะวิริยะอย่างแรงกล้า เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนราษฎรและทรงร่วมประชุมคณะแพथ้อาสาของพระองค์ทุกจังหวัดเป็นประจำอยู่ตลอดมาโดยมิได้ทรงย่อท้อเลย ทำให้กิจการดังกล่าวสามารถดำเนินไปได้อย่างดีด้วยความราบรื่นเสมอมา นอกจากนี้ ทางรัฐบาลและภาคเอกชนต่าง ๆ ก็ยังให้ความร่วมมือสนับสนุน และช่วยเหลือกิจการนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งรัฐบาลต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย ญี่ปุ่นและเยอรมัน ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ โดยทั่วไปที่เห็นถึงความสำคัญของกิจการนี้ ก็ได้ช่วยเหลือสนับสนุนเป็นกำลังอีกทางหนึ่งที่ทำให้กิจการนี้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งสุขภาพที่ดีของประชาชนชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดแคลนยาและแพทย์ผู้รักษาจะได้มีอนามัยและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้มาจากพระมหากรุณาธิคุณและความห่วงใยของพระองค์ที่มีต่อพสกนิกรไทยทุกคน

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

“สารคดี จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดเชียงราย
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี

ดร. สุรศักดิ์ หลาบนานา

และ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ

จารุฉินทร์ มุลิกะพงษ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

เราพูดกันอยู่เสมอ จนกระทั่งติดปากทั่วไปว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางเกษตรกรรม ในแต่ละปีเราสามารถส่งผลผลิตทางการเกษตรไปขายต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก จากข้อมูลของสหประชาชาติรายงานว่า ชาติต่าง ๆ ในสหประชาชาติเกือบ ๒๐๐ ประเทศ มีประเทศที่สามารถผลิตเลี้ยงชาวโลกทั้งหมดได้เพียง ๑๑ ประเทศเท่านั้น และประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในจำนวนนี้ด้วย แต่ขณะเดียวกัน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รายงานว่า ประเทศไทยมีเด็กก่อนวัยเรียนทั่วประเทศ ประมาณ ๔ ล้าน ๕ แสนคน ได้รับอาหารไม่เพียงพอ จนเรียกได้ว่าอยู่ในสภาพขาดแคลนอาหาร และเด็กไทยจำนวนมากไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน หรือถ้าได้รับประทานก็ไม่ถูกหลักโภชนาการ ประกอบกับ ชาวนา ชาวไร่ ชาวนา ของเรายังขาดความรู้ในการเกษตร จนกระทั่งทำให้เกิดพิษภัยแก่ตนเองและผู้บริโภคด้วย เช่น ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ดนตรี

บรรยาย

จากกรุงเทพมหานครไปเหนือสุดของประเทศ เป็นระยะทาง ๘๗๕ กิโลเมตร โดยทางถนนพหลโยธิน จะไปถึงที่ตั้งของจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีพลเมืองประมาณ ๑ ล้านคน ผู้ที่ได้มีโอกาสเดินทางมาที่นี่ ก็จะหาโอกาสไปถึงแม่สาย และ ทำขี้เหล็ก ซึ่งอยู่ติดชายแดนพม่า เพื่อหาซื้อของใช้ หรือเพชรพลอยต่าง ๆ ที่คิดว่าราคาถูก มีไม่กี่คน

ที่จะสนใจว่า ชาวเชียงรายที่อยู่นอกเมืองนั้น เขาอยู่กันอย่างไร...หมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลปงน้อย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เช่น หมู่บ้านป่า สันห้วยไร่ ปงน้อย แม่บง นิคมทหารผ่านศึกไท่ทอง แม่เลียบ ดอนงาม และบ้านดอน หมู่บ้านเหล่านี้มีโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนประมาณพันคนเศษ เด็กเหล่านี้ส่วนมากจะขาดอาหาร ร่างกายซูบผอม เนื้อตัวเต็มไปด้วยกลากเกลื้อน มีเหา ฟันผุเหงือกอักเสบ มีเลือดออกตามไรฟัน หนูเป็นน้ำหนวก มุมปากอักเสบ ต่อมน้ำลายอักเสบและอื่น ๆ ลองนึกสภาพดูว่า เด็ก ๆ เหล่านี้เป็นเด็กไทย เหมือนกับลูกหลานท่าน ต่างกันแต่เพียงว่าไปเกิดที่บ้านป่าห่างไกลทุรกันดาร และความเจริญเข้าไปยังไม่ถึงเท่านั้นเอง แต่... ความทุรกันดารนี้ ไม่ใช่สิ่งที่จะกีดกันพระเมตตาการุณาของล้นเกล้าล้นกระหม่อม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถไปถึงทรงพบเห็นและทรงวิตกกังวลห่วงใยเด็ก ๆ ที่น่าสงสารเหล่านี้ ซึ่งหากจะพูดไปแล้ว ก็จะเป็นกำลัง เป็นทรัพยากรบุคคลอันล้ำค่าของประเทศต่อไปในอนาคตอันไม่ไกลนี้ จึงทรงพระราชดำริทลองทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้น โดยทรงสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในเบื้องต้น ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายและหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อดำเนินการตามโครงการทลองนี้ และมีวิทยาลัยครูเชียงรายเป็นเลขานุการของโครงการ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ ทั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากชาวจังหวัดเชียงรายด้วยกันเอง ในการบริจาคทรัพย์เพื่อใช้ในการดำเนินงาน

ดนตรี

บรรยาย

การทลองโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย อันเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีนี้ ดำเนินเรื่อยมา ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม จัดตั้งเป็นโครงการถาวรขึ้น และได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากรัฐบาล ซึ่งในการนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการ กปร. หรือชื่อเต็มว่า คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เล้าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ...

“คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ก็ได้อนุมัติงบประมาณจำนวนเงิน ๒๑๕,๓๒๕ บาท เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๕ โดยให้กรมการฝึกหัดครูดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวในปีงบประมาณ ๒๕๒๕ วัตถุประสงค์ของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ก็เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวัน เพิ่มความรู้ให้นักเรียน และผู้ปกครองในด้านการเกษตร อนามัยและโภชนาการ ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการช่วยตัวเอง และมีความขยันหมั่นเพียรต่าง ๆ โครงการต้องการที่จะช่วยเหลือชาวบ้านในขั้นแรก เพื่อให้ชาวบ้านสามารถช่วยตนเองได้ในโอกาสต่อไป เพราะรัฐบาล

คงจะไม่สามารถที่จะช่วยชาวบ้านในลักษณะนี้ได้เป็นเวลานานนัก สำหรับการดำเนินงานตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีนี้ ในระยะเริ่มแรกได้ดำเนินงานที่โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๔ โรงเรียนด้วยกัน ในเขตตำบลปงน้อย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีโรงเรียนป่าจัน โรงเรียนห้วยไร่ โรงเรียนบ้านปงน้อย โรงเรียนบ้านแม่บง โรงเรียนผ่านศึกสงคราม โรงเรียนไทรทอง โรงเรียนบ้านแม่เลียบ โรงเรียนบ้านดอนงาม และโรงเรียนบ้านดอน ซึ่งรวมทั้งหมดก็เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ๔ โรงเรียน

ดนตรี

บรรยาย

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ในส่วนภูมิภาค คือ ที่จังหวัดเชียงราย ได้แก่ นายอึ้งยง เทาประเสริฐ จากวิทยาลัยครูเชียงรายในส่วนกลางซึ่งรับผิดชอบอยู่คือ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู ซึ่งวิธีการดำเนินงานนั้น ดร.สุรศักดิ์ เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุรศักดิ์...

“ได้เริ่มต้นที่การอบรมครูในโรงเรียนเหล่านั้นให้มีความรู้เพิ่มเติมด้านเกษตร โภชนาการ อนามัย และการบริหารงานส่งเสริมให้เด็กและประชาชนรู้จักช่วยตนเอง โดยแบ่งงานส่งเสริมให้เด็กและประชาชนรู้จักช่วยตนเอง เป็น ๓ ขั้นตอน คือ เน้นด้านการเกษตร ด้านการจัดอาหารกลางวัน และอาหารเสริมด้านโภชนาการ และอนามัย วิทยากรก็คือ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงรายนั่นเอง ต่อจากนั้นครูก็มีหน้าที่นำความรู้ที่ได้ ออกไปปฏิบัติ โดยขอความร่วมมือของชาวบ้าน ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนตัวเล็ก ๆ กรมการดำเนินงานโครงการของจังหวัดให้การสนับสนุนทั้งด้านวัสดุ ความรู้ และกำลังใจ บางครั้งการสัมมนาไปจัดขึ้นที่หมู่บ้านดังกล่าวมาแล้ว เพื่อให้คณะกรรมการเข้าใจสภาพอันแท้จริง และร่วมกันหาทางแก้ไขต่อไป”

ดนตรี

บรรยาย

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงรายนี้ ได้ดำเนินมาเป็นเวลากว่า ๒ ปี ผลการปฏิบัติงานด้านการปลูกพืชสวนครัว พืชไร่ พืชผักและไม้ผล การเลี้ยงปลา การเลี้ยงสัตว์ การจัดอาหารกลางวันเสริม การทำน้ำให้สะอาดและกักเก็บน้ำบริโภค การถนอมและแปรรูปอาหาร ดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ยังมีสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจะผลิตได้ภายในหมู่บ้าน เช่น ยารักษาโรค อุปกรณ์การเรียน การสอนบางชนิด หนังสือเรียน สมุดดินสอและอื่น ๆ ยังขาดแคลนอยู่ ถ้าหากท่านผู้ใดจะบริจาคก็ติดต่อได้โดยตรงที่วิทยาลัยครูเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ท่านผู้ฟังคะ นักเรียนตัวเล็ก ๆ ที่เกิดในถิ่นห่างไกลทางคมนาคม และรอคอยความช่วยเหลือของท่านมีอยู่ทั่วประเทศ ในเขตกองกำกับการตำรวจชายแดน ๒-๖

ทั่วประเทศ มีสภาพไม่แตกต่างจากที่กล่าวมาแล้ว และเขากำลังรอคอยความช่วยเหลือจากโลกภายนอกอยู่ โปรดให้ความสนใจเข้าไปช่วยเหลือให้เขาได้เป็นประชาชนที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติสืบต่อไป และทั้งนี้ทั้งนั้น เด็ก ๆ เหล่านี้จะได้รำลึกไปตลอดชีวิตว่าความอดอยากที่เคยได้รับมาตลอดเวลานั้น กำลังจะเหือดหายไป กลับมีความสมบูรณ์ขึ้น และจะยิ่งเพิ่มความชุ่มชื้นใจ ดังได้รับหยาดฝนจากฟ้า เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่เปรียบมิได้ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ผู้ทรงเป็นที่รักเทิดทูนยิ่งของเขานั่นเอง

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการพัฒนাবริเวณพื้นที่ห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย ตามพระราชดำริ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ

วานิสา กรุฑแก้ว ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย (วานิสา) ท่านผู้ฟังคะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือว่า การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ เป็นพระราชภารกิจที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ทรงทราบถึงทุกข์สุข และสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของราษฎรด้วยพระองค์เอง ท่านผู้ฟังคงจะได้ทราบว่า ในปีหนึ่ง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระราชนิเวศน์ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เมื่อได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นอยู่และความเดือดร้อนของราษฎร ก็จะพระราชทานพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้ และจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร จึงได้ทรงทราบถึงความทุกข์ยากของราษฎรในพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้มีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย ขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๑

ดนตรี

บรรยาย (วานิสา) เนื่องจากพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก ซึ่งอยู่รอบเขตภูซางใหญ่ กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย มีระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอปากชม ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ไม่มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับพื้นที่ในเขตใกล้เคียงเลย และจากการที่มีการก่อการร้าย ในบริเวณรอบ ๆ ภูซางใหญ่ จึงยังทำให้พื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย กลายเป็นพื้นที่ที่เป็นอันตราย และต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวและถูกตัดขาดจากโลกภายนอก ทำให้ราษฎรในพื้นที่บริเวณนี้ ขาดความรู้ทางวิชาการเกษตรแผนใหม่ และไม่สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของตนเองได้ ราษฎรเหล่านี้จึงบุกกรุกเข้าไปทำกินในเขตป่าสงวนของชาติ และแย่งย้ายกันอยู่อย่างกระจัดกระจายมากขึ้น ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว



เด็กนักเรียนที่ขาดเงินค่าแหว่รับถ้วยนม ตามโครงการอาหารกลางวัน ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เชียงราย

ได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย ทั้งๆ ที่ในพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุกนี้ยังไม่มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับพื้นที่ในเขตใกล้เคียงเลย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นถึงความทุกข์ยากและความเดือดร้อนของราษฎรในบริเวณนี้ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้พัฒนาพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เข้าไปพัฒนาพื้นที่โดยเร่งด่วน และให้ดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร ในรูปของหมู่บ้านป่าไม้เพื่อให้ราษฎรได้ทำการเกษตรควบคู่ไปกับการปลูกสวนป่า ราษฎรจะสามารถอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน ไม่กระจัดกระจายกันอยู่ตามยถากรรมดังที่เคยเป็นมาอีกต่อไป

ดนตรี

บรรยาย (วานิดา) ในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการพัฒนาพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาด้าง อำเภอปากชม จังหวัดเลยนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ คณะทำงานพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าถึงความเป็นมาของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุกว่า

ดร.สุเมธ...

“สำหรับในพื้นที่ห้วยปลาตุกนั้น โดยลักษณะภูมิประเทศทั่วๆ ไปก็เป็นป่าและที่ราบเชิงเขา ตลอดจนมีลำห้วยต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งมีน้ำตลอดปี ป่าไม้ส่วนมากนั้นก็มีลักษณะเป็นป่าเสื่อมโทรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับไม่ได้ได้รับการปรับปรุงและส่งเสริมการปลูกป่าทดแทนเลย จึงทำให้พื้นที่นั้นขาดการพัฒนามาเป็นเวลานานและก่อนที่จะดำเนินการโครงการนั้น ก็คงสภาพป่าอยู่ประมาณ ๔๐% ของพื้นที่ทั้งหมดระหว่างปี ๒๕๐๔-๒๕๑๔ นั้น ราษฎรก็ได้บุกรุกเข้าไปแผ้วถางป่าทำไร่เลื่อนลอย จำนวน ๒๐๐ กว่าครอบครัว ราษฎรที่เข้าไปบุกรุกที่ทำกินส่วนนี้ ส่วนมากมาจากหลายอำเภอด้วยกันในจังหวัดเลย ซึ่งคิดเป็นเนื้อที่ประมาณถึง ๓,๐๐๐ กว่าไร่ เพราะว่าเฉลี่ยแล้วครอบครัวหนึ่งก็บุกรุกเข้าไปประมาณ ๒๕ ไร่ ส่วนมากราษฎรหลังจากบุกรุกเข้าไปแล้วก็ปลูกข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มีการดำเนินการทางด้านการเกษตรที่ทันสมัยเลย และอีกประการหนึ่ง เหตุผลทางด้านความมั่นคงนั้นก็อยู่ด้วยกันเช่น เพราะว่าในพื้นที่นั้นก็เขตอิทธิพลของ ผกค. อยู่แล้ว ทางด้าน ผกค. จึงอาศัยเงื่อนไขอันนี้เข้าสัมผัสเกาะติดมวลชนโฆษณาชวนเชื่อ และให้การคุ้มครองประชาชน และได้จัดตั้งหมู่บ้านเลื่อนลอยขึ้นกระจัดกระจายเต็มพื้นที่ โดยตั้งชื่อด้วยว่าเป็นหมู่บ้านทรัพย์เจริญ ผกค. ได้เข้ามาปลุกระดมมวลชน หาเสบียง และหาประโยชน์จากพืชไร่ของราษฎรอย่างเต็มที่ พร้อมกันนั้นก็มีการฝึกอบรมราษฎร จัดตั้งเป็นหมู่บ้านสู้รบขึ้น และพยายามที่จะดึงชาวไร่เข้าป่าเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ ทางกองทัพอากาศที่ ๒ จึงพิจารณาว่าถ้าปล่อยไว้สภาพการณ์เป็นเช่นนี้ จะกระทบกระเทือนต่อการปราบปราม และเสียผลทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าราษฎรส่วนนี้จะตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายตรงข้าม

และในที่สุดก็ไม่สามารถที่จะแยกมิตรแยกศัตรูได้ เพราะฉะนั้นในปี พ.ศ.๒๕๒๐จึงได้ส่งกองกำลังเข้ากดดันพื้นที่ดังกล่าว โดยพยายามที่จะชั้ยอันตรายเป็นรายต่าง ๆ ให้ราษฎรเห็น และขอร้องให้ราษฎรนั้นอพยพจากพื้นที่ทั้งหมด ผลสุดท้าย หลังจากที่กองทัพภาคที่ ๒ ได้ดำเนินการปราบปรามทางด้านการทหารปฏิบัติการทางด้านการทหารเสร็จสิ้นแล้ว ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในบริเวณดังกล่าวทั้ง ๆ ที่ยังขาดเส้นทางคมนาคมเข้าสู่พื้นที่นั้น และทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจังขึ้นในบริเวณนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาการเกษตรที่ล่าช้า และการขาดความรู้สมัยใหม่ในการเพิ่มผลผลิต ซึ่งเป็นผลทำให้ราษฎรที่ยากจนต้องบุกรุกพื้นที่ลึกเข้าไปทำกิจในเขตป่าสงวนของชาติ และอยู่อย่างกระจัดกระจายมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งทำให้เป็นการยากต่อการเข้าพัฒนาในระยะยาว ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้มีพระราชดำริให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต่าง ๆ หลายหน่วยด้วยกันเข้าพัฒนาโดยเร่งด่วน”

บรรยาย (วานิส) สำหรับในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาดูน อำเภอปากชม จังหวัดเลย ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล้าถึงขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และผลของการดำเนินงานตามโครงการนี้ว่า

ดร.สุเมธ... “แผนหลักนั้นก็คือการจัดหาที่อยู่อาศัย และที่ทำกินให้แก่ราษฎร สำหรับแผนนั้นนั้น กรมป่าไม้เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งทางกรมป่าไม้ก็จะต้องทำการจัดหาที่ให้แก่ราษฎรที่ยากจน และขาดแคลนที่ทำกินนั้น จำนวนถึง ๔๐๐ ครอบครัวด้วยกัน และร่วมกับชาวบ้านในการปลูกสร้างสวนป่า จำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ ตามแผนงาน และนอกจากนั้น กรมที่ดินก็จะเป็นผู้ตรวจสอบ และรังวัดแบ่งแปลงที่ดินสร้างถนนในหมู่บ้าน บุกรเบิกที่อยู่อาศัย และที่ทำกินให้แก่ราษฎร ตลอดจนจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อการอุปโภคบริโภค สำหรับราษฎร เพราะว่าการจัดสรรที่ดินนั้น ถ้าไม่มีแผนการจัดหาน้ำแล้ว ก็คงจะไม่มีประโยชน์อะไร เพราะการเกษตรก็คงจะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ทางกรมชลประทานก็ต้องเร่งรัดจัดสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อจัดหาน้ำ เพื่อการเกษตรให้แก่ราษฎรนี้ เป็นจำนวน ๔ แห่งด้วยกัน เพื่อครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด สำหรับนอกเหนือไปจากแผนงานในการจัดหาที่ดิน และการเกษตรแล้ว และก็ยังมีความแผนงานการจัดสร้างเส้นทางคมนาคมด้วย ซึ่งแผนงานนี้อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สำหรับทาง รพช. ก็จะต้องก่อสร้างเส้นทางหลัก ผ่านพื้นที่โครงการไปยังที่ว่าการอำเภอปากชม จังหวัดเลย ซึ่งเป็นระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร ตลอดจนเส้นทางเชื่อมระหว่าง ๒ หมู่บ้าน ตามแผนงานด้วย นอกเหนือไปจากแผนงานทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ทางด้านสังคมเองนั้น ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้รับมอบหมายให้ทำการจัดสร้างโรงเรียน ให้แก่หมู่บ้านทั้งสอง และจัดหาครู และอุปกรณ์การสอน โดยทางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้

รับผิดชอบในการรักษาพยาบาลในพื้นที่ และก่อสร้างสถานบริการสาธารณสุขชุมชน ตลอดจนฝึกอบรมพนักงานสุขภาพชุมชนในหมู่บ้านด้วย สำหรับแผนพัฒนาทางด้านการเกษตรนั้น ทางกรมพัฒนาที่ดินก็ได้รับผิดชอบ ในการกำหนดขอบเขตโครงการสำรวจ จำแนกสมรรถนะดิน อนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมทั้งการปลูกพืชบำรุงดินและทางกรมวิชาการเกษตร กับ กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกันศึกษาวางแผนการปลูกพืชในพื้นที่ ให้ความรู้ทางวิชาการแผนใหม่ และสนับสนุนพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ทางด้านการเกษตรด้วย นอกจากทางด้านการเกษตรแล้ว เราก็ยังสนใจไปในด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้วยพร้อม ๆ กัน เพราะว่าราชฏานั้น ก็ จะทำการ ดำเนินการทางด้านการเกษตร เป็นลักษณะฤดูกาล พอเวลาออกฤดูกาล หรือ นอกฤดูเพาะปลูกนั้น ก็ยังมีเวลาว่าง เพราะฉะนั้นเราก็ได้วางแผนพัฒนาทางด้านการอุตสาหกรรม พร้อมกันไปด้วย สำหรับในเรื่องนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมก็จะฝึก และ ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัว เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎร นอกฤดูเพาะปลูกด้วยเช่นกัน ที่นี้ปัญหาสำคัญที่สุด หลังจากที่มีการผลิตกันทางด้านการเกษตรก็ตาม หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนก็ตามนั้น ปัญหาของการพัฒนาที่สำคัญที่สุดก็คือ ปัญหาทางด้านการตลาด ซึ่งในเรื่องนี้ เราได้เน้นหนักเป็นอย่างมาก ที่จะมีการพัฒนาด้านตลาด อย่างมีประสิทธิภาพ และได้มอบหมายความรับผิดชอบ ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ไปสำรวจ และจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้น เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาด้านตลาดอย่างที่เราเรียนให้ทราบในตอนต้น นอกจากนี้ เนื่องจากที่ได้กล่าวมาตั้งแต่เริ่มแรกนั้น พื้นที่ดังกล่าว อยู่ในเขตความเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้าย ทางกองทัพภาคที่ ๒ ส่วนหน้า จึงได้มอบภารกิจ ให้แก่หน่วยผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ๒๑ จัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้แก่ราษฎร และเจ้าหน้าที่ที่เข้าดำเนินการอีกทางหนึ่งด้วย

ดนตรี

บรรยาย (วานิส) ท่านผู้ฟังคะ จากสภาพพื้นที่ที่แห้งแล้งบริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาคู จังหวัดเลย ซึ่งราษฎรไม่สามารถทำการเกษตร ให้ได้ผลผลิตอย่างพอเพียงต่อการยังชีพมาเป็นเวลานานนับปีนั้น เมื่อได้มีการดำเนินการตามแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้าดำเนินการตามโครงการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณห้วยปลาตุกนี้ ในปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ ได้กลายเป็นแหล่งอาหารและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ที่มีผลผลิตที่พอเพียงต่อการยังชีพ โดยในปลายปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ สามารถเพิ่มผลิตผลข้าวโพดมากกว่า ๓๕๐ ตัน ข้าว มากกว่า ๗๐๐ เกวียน และพืชตระกูลถั่วมากกว่า ๑๐๐ ตัน ได้ถูกส่งออกสู่ตลาดและในปัจจุบันนี้ ก็ได้มีการทดลองปลูกพืชไม้ผลเมืองหนาว และไม้ประดับเมืองหนาวขึ้นด้วย เพื่อช่วยหาหนทางเพิ่มรายได้พิเศษ ให้แก่ราษฎรในพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุกนี้ ผลที่เกิดจากความตั้งใจจริง ที่จะทำการพัฒนา และช่วยเหลือราษฎรอย่างแท้จริง ของหน่วยราชการต่าง ๆ ร่วมกับ หน่วยผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ๒๑ นั้น ก็ได้ทำให้ผู้ก่อการร้าย ในพื้นที่บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาคู จังหวัดเลย เข้ามอมตัวกับทางราชการ อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

ท่านผู้ฟังคะ ถ้าจะพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ของชนบทที่ห่างไกลและยากจน ในหลาย ๆ แห่งของประเทศไทยในปัจจุบัน ผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีหน้าที่เกี่ยวข้อง และแม้กระทั่ง ผู้ที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจที่ดีนั้นก็สมควรอย่างยิ่งที่จะมาร่วมใจกัน เจริญรอยตามพระยุคลบาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อช่วยบรรเทา ความเดือดร้อน ความทุกข์ยาก ของผู้อยู่ในชนบท โดยนำความจริงใจ และความสามารถ ต่าง ๆ ของตน มาร่วมกันช่วยเหลือ และมอบให้แก่ชาวชนบท เพื่อนร่วมชาติของเรา เช่นเดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานให้กับราษฎร ในพื้นที่ บริเวณห้วยปลาตุก กิ่งอำเภอนาคู อำเภอปากชม จังหวัดเลย และอีกในหลาย ๆ พื้นที่ ในทุกส่วนของประเทศไทย

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.



อ่างเก็บน้ำ ห้วยปลาตุก ในบริเวณพื้นที่ เอ. (A)

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ ในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้ร่วมรายการ

พัชรินทร์ เขยกลั่นเทศ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย (พัชรินทร์) ท่านผู้ฟังคะ ความมั่นคงปลอดภัย นับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ และการดำรงอยู่ของชาติบ้านเมือง ประเทศไทยเรานั้น แม้จะมีความสงบร่มเย็นมาช้านานจนถึงปัจจุบัน แต่เราก็ต้องเผชิญกับปัญหาการคุกคามบ่อนทำลายของฝ่ายตรงข้ามมาโดยตลอด ภัยที่ว่ำนั้นก็คือภัยจากการแทรกซึมบ่อนทำลายตามแนวชายแดน และภัยจากการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ คงเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วนะค่ะว่า พื้นที่ในภาคอีสานของเรานั้น เป็นพื้นที่ซึ่งคอมมิวนิสต์พยายามที่จะช่วงชิงและพยายามที่จะเร่งรัดเพื่อที่จะขยายงานของพื้นที่ส่วนนี้ ให้อยู่ในความครอบครองของพรรคคอมมิวนิสต์ให้ได้ โดยเฉพาะในภาคอีสานตอนใต้ ตลอดจนแนวเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งบริเวณนั้นเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ประชาชนเข้าไปทำมาหากิน หักร้างถางป่า เพื่อประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ตลอดจนตั้งรกรากถิ่นฐานบ้านเรือนกันอยู่เป็นจำนวนมาก จนบริเวณนั้นเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์และหนาแน่นไปด้วยผู้คน ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่ต้องการของฝ่ายคอมมิวนิสต์ทั้งในและนอกประเทศ โดยพยายามที่จะช่วงชิงเอาผู้คนและพื้นที่ส่วนนี้ไปให้ได้โดยเร็ว

เพลงไกล่รัง (บรรเลง)

บรรยาย (พัชรินทร์) อำเภอละหานทราย เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ตอนใต้สุดของเขตจังหวัดบุรีรัมย์ อาณาเขตตอนใต้สุดครั้งหนึ่งติดต่อกับประเทศกัมพูชา และติดต่อกับเขตอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี มีต้นเขาพนมดงรักเป็นเส้นแบ่งเขตแดน ไทย-กัมพูชา และแบ่งเขตการปกครองภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนเทือกเขาบรรทัดซึ่งสลับซับซ้อนทอดจากชายแดนระหว่าง ไทย-กัมพูชา ในเขตอำเภอละหานทรายไปทางทิศตะวันตกเชื่อมต่อกับเทือกเขาใหญ่ อันเป็นเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นเขตรอยต่อระหว่างจังหวัดนครราชสีมา - สระบุรี - ปราจีนบุรี และจังหวัดนครนายก ตลอดแนวเทือกเขาที่ซับซ้อนนี้เป็นเขตป่าดงดิบที่กว้างใหญ่ไพศาล จึงเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารหลายสาย ล้วนมีกำเนิดจากเทือกเขาที่สลับซับซ้อนเหล่านี้ทั้งสิ้น

ทำให้เกิดพื้นที่ราบเชิงเขาตลอดแนวที่มีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่จึงเหมาะแก่อาชีพทางเกษตรกรรมอย่างยิ่ง ประชาชนจึงพากันหลังไถลเข้าไปทำการหักร้างถางป่าเปิดเป็นพื้นที่ทำกิน กลายเป็นพื้นที่ที่มีชุมชนหนาแน่นในเวลาต่อมา จึงทำให้เกิดมีปัญหามากหลายด้าน และเป็นแหล่งกำเนิดของการก่อการร้าย ในการแทรกซึมและบ่อนทำลายประเทศชาติ ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ...

“เนื่องจากความสลับซับซ้อนของพื้นที่ การทำทางไกลเส้นทางคมนาคมพื้นที่จึงขาดการพัฒนา ประชาชนที่ประกอบอาชีพจึงเริ่มมีปัญหา ทั้งด้านการปกครอง เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ จนกระทั่งพื้นที่กลายเป็นแหล่งเสาะแสวงประโยชน์ของนายทุน อภิทธิพล ประชาชนผู้ประกอบอาชีพอย่างบริสุทธิ์ถูกกดขี่ขูดรีด และเก็บเกณฑ์ผลประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดเงื่อนใจทางสังคมขึ้น จนทำให้พื้นที่กลายเป็นแหล่งกำเนิดของการก่อการร้ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ และเนื่องจากพื้นที่ส่วนนี้มีอาณาเขตติดต่อกับภายนอกประเทศ คือประเทศกัมพูชา เพราะฉะนั้นจึงกลายเป็นแหล่งรองรับการแทรกซึมเพื่อบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ เป็นภาระที่ยากลำบากที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องแก้ไขตลอดมา และต่อจากนั้น เหตุการณ์ในภาคอีสานตอนใต้ก็เริ่มมีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ เป็นต้นมา คอมมิวนิสต์เริ่มจะขยายงานพื้นที่ส่วนนี้ให้ได้ในปี ๒๕๒๒ กองกำลังของคอมมิวนิสต์เริ่มต้นใช้วิธีการรุนแรงด้วยการจับกุม กวาดต้อน บังคับประชาชนที่ไม่สมัครใจ ลงไปอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์ในดินแดนกัมพูชา และพร้อมกันนั้นก็ได้ขยายโรงเรียนอบรมเร่งรัดขึ้นหลายแห่ง นอกจากนั้นก็ยังมีการปล้นสะดมตามแนวชายแดน เป็นวิธีการที่จะผลักดันให้ราษฎรทิ้งถิ่น เป็นการสร้างพื้นที่ให้ปลอดคน ง่ายในการสร้างฐานที่มั่นเป็นเขตปลดปล่อยได้รวมเร็วขึ้น ที่นี้ฝ่ายรัฐบาลก็พยายามที่จะเร่งสร้างเส้นทางเชื่อมต่อเขตอำเภอละหานทรายกับเขตอำเภอตาพระยา โดยมุ่งหมายจะให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ทุ่มเทกำลังเข้าทำการขัดขวาง โดยใช้กองกำลังติดอาวุธต่อสู้อย่างรุนแรงตลอดเวลา งานก่อสร้างเส้นทางในเขตอันตรายระยะทางเพียง ๑๙.๕ กิโลเมตร นั้น ต้องใช้เวลาสร้างถึง ๑ ปีเศษ และตลอดระยะเวลาการสร้างทาง และเหตุการณ์วิกฤติดังกล่าวที่เล่ามาทั้งหมดนั้นะครับ ราษฎรและเจ้าหน้าที่ต้องได้รับความสูญเสียอย่างมาก ผกค.ได้ใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด ขัดขวางอยู่รุนแรงทั่วพื้นที่ บ้านเรือนราษฎรที่อยู่ห่างไกลถูก ผกค. เผาทั้งหมู่บ้านก็มี หลายแห่งก็ถูกกวาดต้อนหลายหมู่บ้านที่เดียวที่ราษฎรไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพห่างไกลจากหมู่บ้านได้ ด้วยเหตุนี้แหละครับ ราษฎรจึงอพยพละทิ้งหมู่บ้าน ละทิ้งถิ่นทำกิน เกิดปัญหาความอดอยากทุกข์ยากอย่างแสนสาหัสในระบายนั้น และเป็นผลกระทบกระเทือนต่อราษฎรจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้”

เพลงสายฝน (บรรเลง)

บรรยาย (พัชรินทร์) จากความรุนแรงของสถานการณ์ในห้วงวิกฤติดังกล่าวนี้อเอง จึงทำให้ราษฎร

ในพื้นที่ อำเภอละหานทราย ซึ่งกระจัดกระจายประกอบอาชีพทำกินอยู่ในพื้นที่ ต้องอพยพหลบหนีละทิ้งถิ่นพื้นที่ทำกิน มารวมกันอยู่หนาแน่นที่หมู่บ้านโนนดินแดง เกิดปัญหาความอดอยากทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ ให้กรมชลประทานประสานงานกับกองทัพบกอย่างใกล้ชิด เพื่อเร่งรัดสำรวจและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองมะนาวขึ้นที่หมู่บ้านโนนดินแดง โดยมีพระราชประสงค์จะแก้ไขปัญหาน้ำให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ของน้ำ ในการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก เป็นการช่วยราษฎรมิให้ต้องออกไปประกอบอาชีพทางไกลหมู่บ้าน ป้องกันการสูญเสียจากการเหยียบย่ำบะเบิด และการกวาดต้อนของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในปี

และจากการเริ่มต้นพัฒนาแหล่งน้ำตามแนวพระราชดำริดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ดำเนินการสนองพระราชดำริในเวลาต่อมา โดยจัดให้มีโครงการอื่น ๆ มารองรับ เป็นโครงการพัฒนาแบบผสมผสานในลักษณะสมบูรณ์แบบ กำหนดระยะเวลาและเป้าหมายของการพัฒนาไว้โดยแน่นอน โดยแม่ทัพภาคที่ ๒ ได้แต่งตั้งให้ผู้บัญชาการกองกำลังสุรนารี เป็นหัวหน้าคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่ด้านภาคอีสานตอนใต้ นอกจากนั้น ยังได้จัดตั้งกองอำนวยการโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ในเขตอำเภอละหานทราย ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ โดยกำหนดให้ผู้บัญชาการหน่วยผสมพลเรือนตำรวจทหาร ๒๐๒๑ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโครงการ และก็ได้กำหนดหน้าที่ให้กองอำนวยการ ทำการประสานแผนความมั่นคงให้สอดคล้องกัน โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจและสังคมเข้ามาช่วยดำเนินการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการพลเรือนต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เป้าหมายภายในแผนงานเดียวกัน ลักษณะการปฏิบัติงานของโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ละหานทราย จึงเป็นโครงการพัฒนาแบบผสมผสานมุ่งแก้ไขปัญหาน้ำ ช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ชนบทยากจน ที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และทหารกัมพูชาอยู่สม่ำเสมอ สำหรับเป้าหมายของการดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำตามแนวพระราชดำรินั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวว่า

ดร.สุเมธ...

“เรื่องเป้าหมายการดำเนินการพัฒนา เราก็มียุทธศาสตร์อยู่หลายด้านด้วยกัน แน่นอนที่สุดครับ ในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งผูกพันกับการเกษตรนั้น สิ่งแรกที่จำเป็นที่สุดนั้น ก็คือการชลประทาน สำหรับในด้านนี้มีการกำหนดแผนงานหลักในการสร้างแหล่งน้ำขนาดกลาง เพื่อเก็บกักน้ำสาขาของลุ่มน้ำมูลไว้ ๓ แห่ง คือ ลำนางรอง ลำปะเทีย และลำจังหัน นอกจากนั้นยังได้กำหนดแผนงานการสร้างอ่างน้ำขนาดเล็ก เพื่อให้ราษฎรใช้สอยได้ทันที โดยกำหนดให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๒๖ ทั้งนี้ ในด้านการเกษตรและการพัฒนาอาชีพเอง ก็มีการส่งเสริมในหลายด้านด้วยกัน โดยเน้นการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สามารถนำออกสู่ตลาดได้ เช่น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดพืชไร่ และการศึกษาและแนะพืชเศรษฐกิจที่มีผลตอบแทนสูง เพราะว่ามีข้อจำกัดทางด้านที่ดินด้วยเช่นเดียวกัน เราจึงจำเป็นจะ

ต้องแนะนำในการใช้พืชเศรษฐกิจที่มีผลตอบแทนสูงมาดำเนินการบางพื้นที่ นอกเหนือไปจากนั้นก็มีการส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัว ผลไม้ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีอาหารบริโภคตามหลักโภชนาการ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ก็ได้ดำเนินการโดยสถาบันคั้นคว่ำและผลิตภัณฑ์อาหาร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำหรับในเรื่องผลิตผลการเกษตรนี้ เรายังได้พัฒนาความก้าวหน้าไปอีก โดยได้วางโครงการก่อสร้างโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูปขึ้น ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้โรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป ได้เป็นตลาดรับซื้อสินค้าเกษตรในระยะยาว เพื่อให้สามารถปรับปรุงระบบเศรษฐกิจและสังคมจากระบบการเพาะปลูกแบบยังชีพ มาสู่ในระบบเศรษฐกิจเงินสดได้ สำหรับในเรื่องนี้ก็อยู่ในความดูแลและการอำนวยความสะดวกของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน เราก็ได้กำหนดไว้เช่นกัน คือมีสินค้าพื้นบ้านประเภทหัตถกรรมต่าง ๆ นั้นจะক্রีบบ่อยู่บ้างอยู่แล้ว เราจึงได้มีการกำหนดโครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมขึ้น ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ นอกเหนือไปจากนั้น ในด้านการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ การรักษาพยาบาล ตลอดจนอาชีพอื่น ๆ ก็กำหนดขึ้นอยู่หลายประการ เพื่อส่งเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวให้มากขึ้น สำหรับในเรื่องโครงสร้างขึ้นพื้นฐาน และการก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นนั้น ก็ได้มีการจัดสรรที่อยู่อาศัยและที่ดินดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้าน ให้ราษฎรที่กระจัดกระจาย เข้ามาอยู่รวมอาศัยรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนตามความจำเป็น ตลอดจนดำเนินการจัดที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีสภาพป่าเสื่อมโทรม อันเกิดจากการบุกรุกทำกินอย่างไม่มระบบของราษฎรจำนวนหนึ่งที่มากจนครบ คือประมาณ ๑ แสนไร่ ทั้งนี้ก็ให้แล้วเสร็จภายใน ๔ ปี

นอกเหนือไปจากการจัดสรรที่อยู่อาศัยและที่ดินแล้ว เรายังมีการพัฒนาร่างกายและจิตใจ การสร้างระบบรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ตลอดจนการปฏิบัติการด้านจิตวิทยาและการเมืองด้วย คือเราก็ทำการปรับปรุงจัดระเบียบหมู่บ้านเดิมและหมู่บ้านตั้งใหม่ ให้ถูกต้องตามหลักของหมู่บ้านทางด้านยุทธศาสตร์ด้วย และมีการฝึกอบรมเยาวชน ส่งเสริมงานด้านโภชนาการและบริการสาธารณสุข และนอกเหนือไปจากนั้น เนื่องจากเป็นหมู่บ้านบริเวณชายแดน เราก็ได้ฝึกอบรมราษฎรให้มีขีดความสามารถทางยุทธวิธีเพิ่มขึ้น จนสามารถป้องกันตนเองได้ พยายามที่จะปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองให้ประชาชนมีพื้นฐานปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และปฏิบัติการด้านจิตวิทยาในพื้นที่โครงการพร้อม ๆ กันไปด้วย”

เพลงบรรเลง (แสงเทียน)

บรรยาย (พัชรินทร์) งานโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ในเขตอำเภอละหานทราย ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ ก็ได้กระทำเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันในพื้นที่นี้ นับว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจยิ่ง สถานการณ์ในปัจจุบัน ในเขตอำเภอละหานทราย น้อยในเกณฑ์ควบคุมได้แล้ว อิทธิพลของฝ่ายตรงข้าม ค่อย ๆ ลดน้อยลง งานปราบปรามในพื้นที่ส่วนนี้ประสบผลสำเร็จและมั่นคงได้ ก็โดยอาศัย



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
ราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเยี่ยมราษฎรและทอดพระเนตรโครงการชลประทาน ในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์



การพัฒนาในทุกรูปแบบตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา โดยการจัดสร้างแหล่งน้ำและการจัดหาโครงการพัฒนาอื่น ๆ มารองรับนั้น ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ เป็นการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น ทำให้การก่อกองร้ายในพื้นที่ค่อย ๆ หดไป และในขณะเดียวกันในทางทหารก็เกิดผลในทางยุทธศาสตร์ ก่อให้เกิดแนวเครื่องกีดขวางที่สร้างขึ้น เป็นการสกัดกั้นแนวทางเคลื่อนที่ของฝ่ายตรงข้าม เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นแนวต้านทานตลอดชายแดน อันเป็นหนทางที่จะป้องกันประเทศชาติและประชาชนให้อยู่รอดได้อย่างมั่นคงตลอดไป

เพลง

บรรยาย (พัชรินทร์) ท่านผู้ฟังคะ จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริให้ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ในหลาย ๆ แห่ง ทั่วประเทศไทยทำให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และทำให้พื้นที่ต่าง ๆ มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น ประชาชนสามารถเลี้ยงตัวเองได้ตลอดจนไม่ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ประเทศชาติก็จะมั่นคงตลอดไป เราจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จไป ณ แห่งใด ประชาชนก็ไม่ย่อท้อที่จะรอเฝ้าฯ รับเสด็จ ทั้งนี้ ก็เพราะน้ำพระราชหฤทัยของพระองค์ที่มีต่อพสกนิกรเสมอมานั่นเอง

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๐๐ น.

สารคดี “จากฟ้า...สู่ดิน”

เรื่อง

โครงการศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล งานสาธิตส่งเสริม และ พัฒนาอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

และ

พินอศักดิ์ สุวรรณทัด ผู้ร่วมรายการ

เปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์ ผู้จัด

เพลงสายฝน

บรรยาย

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น เป็นโครงการที่ครอบคลุมสาขางานต่าง ๆ มากมาย และเป็นเรื่องที่มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาชนบทเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของผู้ที่ยากจน ให้เกิดความ “พออยู่..พอกิน”

สำหรับแนวทางของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น นอกจากจะเน้นหนักที่จะช่วยแก้ไขปัญหของราษฎรโดยตรงแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังได้ทรงเน้นในด้านการทดลองวิจัยและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้สามารถขยายผล หรือเผยแพร่ผลการทดลองวิจัยนั้น ๆ ไปใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

เพลง

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ ในภาคเหนือของประเทศไทย มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอยู่หลายประเภท และเนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็นกว่าภาคอื่น ๆ จึงสามารถที่จะทดลองปลูกพืชพันธุ์เมืองหนาวต่าง ๆ ได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำและทรงริเริ่มให้ปลูกไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาวมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งแอปเปิล สตรอเบอร์รี่ ซึ่งถ้าเราสังเกตดูในปัจจุบัน จะเห็นว่า ทุก ๆ ปีเราจะมีสตรอเบอร์รี่ขายกันทั่วไป ทั้ง ๆ ที่สมัยก่อน เราต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ท่านนั่นเอง ที่ได้มีการนำพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลต่าง ๆ มาทดลองและขยายให้ราษฎรนำไปปลูก เพราะนอกจากจะนำมาจำหน่ายเพื่อบริโภคภายในประเทศแล้ว ตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการมากเช่นกัน เราสามารถ

ส่งไปขาย นำเงินตราเข้าประเทศและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่บนที่สูงได้ไม่น้อยทีเดียว จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์เอง การปลูกไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาวต่าง ๆ ก็ได้เริ่มแพร่หลายทั่วไปในภาคเหนือ และที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการริเริ่ม “โครงการศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล งานสาธิตส่งเสริมและพัฒนาอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ” ขึ้น ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้กล่าวถึงความเป็นมาที่มีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการนี้

ดร.สุเมธ... “สำหรับการเริ่มต้นของโครงการนี้ ก็เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ นะครับ โดยเริ่มที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งในขณะนั้น ก็ได้มีโครงการที่จะจัดตั้งศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลที่ จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ทรงรับผิดชอบ และมีกองทัพอากาศ ๓ เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้หลังจากดำเนินการอย่างได้ผลที่แม่ฮ่องสอนแล้ว หลังจากนั้น ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มที่ทำงานไม้ดอกไม้ผลที่สูงซึ่งได้แก่ อาจารย์พิศิษฐ์ วรอุไร กับ อาจารย์สนอง วรอุไร และคณะ ได้เข้าช่วยปฏิบัติงานในด้านพืชเกษตรต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มการพัฒนาจนกระทั่งการนำผลผลิตไปจำหน่าย โดยขั้นต้นนี้ได้มีการนำเอาหัวเกลดิโอลัสสะกาแพนธัส ฟรีเซีย และผักต่าง ๆ มาทดลองปลูกก่อน ทั้งนี้หลังจากปลูกที่แม่ฮ่องสอนอย่างได้ผล ดังที่ผมเรียนให้ทราบแล้วนะครับ ต่อมา ทางด้านอาจารย์พิศิษฐ์ วรอุไร จึงได้เสนอโครงการขยายพันธุ์ไม้ผลขึ้นที่หมู่บ้านไร่ ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งก็เป็นความริเริ่มที่ดี เป็นการทดลองว่าในพื้นที่ราบก็สามารถปลูกไม้ดอกไม้ผลในท้องถิ่นที่สูงได้ ซึ่งในเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเห็นชอบและได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๒๓ เป็นต้นมา และในขณะที่ดำเนินการขยายพันธุ์ไม้ผลอยู่นั้น กลุ่มอาจารย์ฝ่ายไม้ดอกไม้ผลได้พิจารณาเห็นสมควรให้เตรียมการฝึกอบรมราษฎรที่อยู่ในบริเวณที่ราบใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ ให้รู้จักวิธีการผลิตดอกเกลดิโอลัสจากหัวใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นฐานรองรับการผลิตหัวพันธุ์เกลดิโอลัสในโครงการบนที่สูงต่อไป การดำเนินการดังกล่าวนี้ ก็รู้สึกได้ผลเป็นที่น่าสนใจและได้ขยายงานให้ครอบคลุมไม้ดอกไม้ผลมากขึ้นดิ่งขึ้น นะครับ และผลสุดท้ายได้ปรับสภาพศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ผลเป็นศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลด้วย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๒๔ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบด้วยและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในครั้งนั้นก็ยังได้มาจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์อยู่ตลอดมา ทั้งนี้อยู่ภายใต้การดูแลของหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ครับ”

เพลง

บรรยาย

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้เริ่มโครงการศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาวขึ้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ก็เพื่อช่วยเหลือให้ราษฎรที่ยากจนในหมู่บ้านบริเวณดังกล่าวมีอาชีพและรายได้ที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น ก็เป็นการมุ่งเน้นการกระจายพันธุ์พืชที่ดีและเหมาะสมกับพื้นที่ไปปลูกเพื่อเพิ่มประ-

สภาพของพื้นที่ในการผลิตให้สูงขึ้น รวมทั้งเป็นการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่ชนบทให้มากขึ้นด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้ล้วนแต่สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ทั้งสิ้น สำหรับขั้นตอนของการดำเนินงานของโครงการศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาวนี้ คุณพิมพ์ศักดิ์ สุวรรณทัต ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ชี้แจงดังนี้

พิมพ์ศักดิ์...

“คือ ขั้นแรกนั้นะครับก็เป็นการเริ่มจัดตั้งศูนย์ขึ้นศูนย์หนึ่งที่อำเภอหางดง และหลังจากนั้น พอเราตั้งศูนย์แล้ว ก็มีการสรรหาสมาชิกผู้ที่เต็มใจ คือ เป็นราษฎรอยู่ในละแวกนั้นเข้ามารวมกลุ่มเป็นสมาชิกกัน พอเราได้สมาชิกรายชื่อจำนวนหนึ่งแล้วนะครับ เราก็จะมีการอบรมราษฎรที่เป็นสมาชิกรายชื่อ นั้น ๆ ซึ่งการอบรมนี้เป็นการอบรมโดยเราแจกหัวพันธุ์ให้ราษฎร อบรมโดยใช้การปฏิบัติจริงในพื้นที่ของศูนย์นั้น ๆ เลย เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติซึ่งการอบรมนี้จะใช้เวลาประมาณ ๗ เดือน ซึ่งจะเท่ากับฤดูกาลผลิตหัวพันธุ์เกลดิโอลัสพอดี ที่นี้พออบรมเสร็จแล้ว เราก็จะแจกหัวพันธุ์ให้แก่ราษฎรนำกลับไปขยายพันธุ์ยังที่หมู่บ้านของตน ก็เท่ากับเป็นการให้ราษฎรไปขยายพันธุ์ของตนเอง และเป็นการเผยแพร่เรื่องเหล่านี้ให้ชาวบ้าน เพื่อนบ้านในละแวกใกล้เคียงได้รู้ด้วย เมื่อถึงจุด ๆ หนึ่งแล้วที่พอเราขยายหัวพันธุ์ได้ผลมากขึ้นแล้ว ราษฎรเหล่านั้นก็จะเอาหัวพันธุ์นี้รวบรวมมาส่งขายให้กับศูนย์ แล้วศูนย์จะนำไปขายต่อ คือ ส่งออกนอกประเทศ หรือไม่ก็นำไปขยายพันธุ์แก่หมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไปอีก”

ปราณี

“นับตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ อันเป็นปีแห่งการเริ่มต้นโครงการนี้ จนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีการปลูกไม้ดอกไม้ผลชนิดใดบ้างและก็ได้ผลอย่างไรบ้าง”

พิมพ์ศักดิ์...

“ตั้งแต่เริ่มต้นมาในปี ๒๓ นี้ะครับ ก็มีการจัดตั้งศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลที่อำเภอหางดง ศูนย์หนึ่งนะครับ แล้วนอกจากนี้ก็ยังหมู่บ้านอีก ๕ หมู่บ้านอยู่ที่อำเภอหางดง และอำเภอจอมทอง ที่อยู่ใกล้เคียงกันนะครับ หมู่บ้าน ๕ บ้านนั้นก็เป็นลักษณะคล้าย ๆ หมู่บ้านบริวาร ในการรองรับการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลไม้ต่าง ๆ เหล่านี้ ขณะนี้ได้มีการปลูกไม้ดอกที่เป็นหลัก ๆ ก็คือมีพันธุ์เกลดิโอลัส อะก็มินิส ส่วนไม้ผลนั้น ก็มีพวกฝรั่งลูกใหญ่ ๆ และก็มีมะม่วงพันธุ์ดีซึ่งมีหลายชนิด เท่าที่ปี ๒๕๒๕ ที่ดำเนินการออกมานี้ ก็ปรากฏว่าได้ผลดีมาก ประชาชนก็ให้ความสนใจ และเราสามารถจะนำเอาผลผลิตต่าง ๆ ออกขายไปที่ต่างประเทศได้ด้วย ซึ่งอันนี้เนี่ย ผมคิดว่าคงจะเป็นอาชีพที่ดีอันหนึ่งที่จะทำรายได้ให้แก่ราษฎรได้เป็นอย่างดี ส่วนในปี ๒๖ นะครับ ในการปลูกไม้ดอกนี้ เราก็ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะผลิตหัวเกลดิโอลัส ๕ ล้านหัว และอะก็มินิสอีก ๕ ล้านหัว ซึ่งเท่าที่ได้ไปดูมาที่พื้นที่ด้วยตนเอง ก็เห็นว่ามีความสามารถที่จะผลิตได้ค่อนข้างจะแน่นอน สำหรับตลาดนะครับ ถ้าเมื่อเราประมาณกันคร่าว ๆ อย่างต่ำ หัวเกลดิโอลัสจะขายได้หัวละประมาณ ๗๕ สตางค์ ถ้าเมื่อ ๕ ล้านหัว ก็จะคิดเป็นเงินได้ ๓ ล้าน ๗ แสน ๕ หมื่นบาท ส่วนหัวอะก็มินิสนั้นก็



แปลงขยายพันธุ์ดอกอติเมนิส ในศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลตามพระราชดำริ
ที่ อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ขายได้ประมาณหัวละประมาณ ๕๐ สตางค์ ๕ ล้านหัวก็จะได้เงินอีกประมาณ ๒ ล้าน ๕ แสนบาท ซึ่งนับว่ามากทีเดียว และก็คุ้มค่าแก่การลงทุนและคุ้มกับแรงงานที่ราษฎรได้ทำลงไปนะครับ ยังไม่ได้รวมถึงดอกเกลือหรือ ไม้ผลต่าง ๆ ที่ยังจะขายและทำรายได้อีกทางหนึ่งด้วยครับ”

เพลง

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคงจะได้ทราบแล้วว่า โครงการศูนย์พัฒนาไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาว จะเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมากทีเดียว โครงการนี้เริ่มมีพระราชดำริเมื่อปี ๒๕๒๓ และได้รับงบประมาณปี ๒๕๒๕ จะสิ้นสุดลงในปี ๒๕๒๗ เมื่อถึงเวลานั้น ราษฎรในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จะได้รับประโยชน์จากที่ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าว่า

ดร.สุเมธ...

“เราคิดว่า ราษฎรที่ยากจนในพื้นที่ดังกล่าวนี้ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ครอบครัว คือเป็นจำนวนคนก็ประมาณ ๒๕๐๐ คน จะมีฐานะดีขึ้นและมีความสามารถในการผลิตหัวไม้ดอกไม้ผล โดยใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นได้ และถ้าราษฎรจำนวนนี้เอง ๒๕๐๐ คน ดังกล่าวนี้นี้ ก็จะมีรายได้จากไม้ดอกไม้ผลต่ำกว่า ๑๐ ล้านบาท และมีรายได้จากไม้ผลไม่ต่ำกว่าปีละ ๒ ล้านบาท ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่สูงมากกว่าทำการเกษตรในด้านอื่น และนอกเหนือไปจากนั้น เราคิดว่า ผลที่จะได้รับอีกประการหนึ่ง ก็คือ การนำเทคโนโลยีและการเผยแพร่พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่แต่ละสภาพนั้นะครับ จะมีการเผยแพร่วิทยานี้ไปสู่ราษฎรไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ครอบครัวทีเดียว ซึ่งนับเป็นจำนวนคนก็มีอยู่อย่างมากมายนะครับ นับว่าเป็นผลกระทบทางด้านการพัฒนาแก่ราษฎรทั้ง ๕๐๐ ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในรอบบริเวณดำเนินการครับ”

ปราชญ์...

“จากผลที่คาดหมายว่าจะได้รับที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จะมีการขยายงานของศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาวนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะส่งผลถึงราษฎรได้รวดเร็วขึ้นที่ไหน อย่างไรบ้างละ”

ดร.สุเมธ...

“สำหรับเรื่องการขยายผลนี้ ผมคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญนะครับ คือหลังจากในขั้นทดลองการวิจัยอะไรผ่านพ้นไปเรียบร้อยแล้ว และเมื่อได้ส่งผลออกมาอย่างน่าพึงพอใจนี้ ผมคิดว่าก็เป็นเรื่องที่จะต้องขยายผลแพร่ขยายความรู้ต่าง ๆ นี้ไปสู่ราษฎรที่มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการผลิตไม้ดอกไม้ผลนี้ด้วยนะครับ และสำหรับในโครงการ เราได้วางเป้าหมายไว้ว่าเราจะตั้งศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล ซึ่งอาจจะเป็นสาขา หรืออะไรขึ้นมา เราก็ยังไม่ทราบแน่ชัดนะครับ แต่เราก็จะตั้งเพิ่มขึ้นอีกที่วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก โดยมุ่งที่จะขยายพันธุ์ไม้ผลหลายอย่างด้วยกัน และในการที่จะขยายผลไปสู่วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลกนั้น ก็จะทำให้อาจารย์ในภาควิชาเกษตรของวิทยาลัยเอง ได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองด้วย และนักศึกษาของวิทยาลัยครูก็ได้มีโอกาสศึกษาการปลูกเลี้ยงไม้ผลต่าง ๆ นี้ด้วยตนเองในแง่ของการปฏิบัติจริง และนอกเหนือไปจากนั้น ผลประโยชน์ที่จะได้อีกประการหนึ่ง นอกจากอาจารย์ นักศึกษาแล้วนะครับ ราษฎรที่อยู่บริเวณใกล้เคียงวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม ก็จะมีโอกาสเรียนรู้เรื่องไม้ผล

ต่าง ๆ ที่เรานำไปแพร่ขยาย ซึ่งในโอกาสต่อไปเมื่อราษฎรเกิดสนใจจริง ๆ แล้ว ก็อาจจะคิดเป็นอาชีพได้ต่อไปได้ด้วยนะคะ แล้วสำหรับในปี ๒๕๒๗ นี้ ก็จะเริ่มขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล โดยเน้นที่จังหวัดพิษณุโลกนี้เข้าไปสู่หมู่บ้านอย่างน้อย ๑ หมู่บ้าน ครัว เราคิดว่าไว้อย่างนั้น และอีกประการหนึ่ง ในเขตภาคเหนือนี้เอง เราได้มีการตกลงกับวิทยาลัยครูเชียงรายแล้วนะคะ ได้นำกิ่งตอนฝรั่งยักษ์ที่เรารู้จักกันดีนั้นนะคะ แล้วก็ไม่ดอกไม้ผลบางประเภทจะได้นำออกทดลองปลูกในแปลงขยายพันธุ์ของวิทยาลัยเอง เพื่อจะได้เป็นแหล่งขยายและส่งพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย พะเยา ต่อไป เพราะฉะนั้น ถ้าทุกอย่างดำเนินการไปตามเป้าหมายนี้ล่ะครับ ในระยะต่อไปหลังจากปี ๒๕๒๗ แล้ว เราก็จะมีศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลน้อยอย่างน้อยเพิ่มขึ้นอีก ๒ แห่งด้วยกัน คือ ผมเน้นอีกครั้งหนึ่งนะคะ คือ วิทยาลัยครูที่เชียงราย แห่งหนึ่ง และวิทยาลัยการเกษตร วิทยาลัยครูพิบูลสงครามที่จังหวัดพิษณุโลก อีกแห่งหนึ่ง”

เพลง

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ จะเห็นได้ว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีอยู่มากมาย หลายนแขนง ทั้งด้านการพัฒนาที่ดินทำกิน การพัฒนาแหล่งน้ำ การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ การทดลองและวิจัยทางเกษตรกรรม ตลอดจนด้านการศึกษา และการแพทย์ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลประโยชน์ให้แก่ราษฎรทั้งนั้น การพัฒนาส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ผลเมืองหนาวนี้ก็เช่นกัน ถ้าเรามองกันในระยะยาว และสายตาอันไกลแล้ว ตลาดไม้ดอกไม้ผลเหล่านี้เป็นที่ต้องการมากในต่างประเทศ เราสามารถที่จะผลิตและนำไปขายได้ในราคาที่ดีพอสมควร และจะส่งผลให้ราษฎรมีรายได้คุ้มค่ากับการลงทุนเพาะปลูกเป็นอย่างมาก จึงนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยราษฎรของพระองค์อย่างแท้จริง จึงทรงมีพระราชดำริให้มีโครงการต่าง ๆ ขึ้นมากมาย เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น ซึ่งรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” จะได้ติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการอื่น ๆ มาเสนอในคราวต่อไป

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๕

เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น.

“โครงการตามพระราชดำริในรอบปี ๒๕๒๕ และปี ๒๕๒๖”

ระหว่าง

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

และ

นายสุรินทร์ แปลงประสพโชค

เพลงสายฝน

บรรยาย

ท่านผู้ฟังจะทราบซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือพสกนิกรของพระองค์ ทำให้โครงการตามพระราชดำริได้เกิดขึ้นหลังจากเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนพสกนิกรในทุกหนทุกแห่ง รวมทั้งปัญหาที่ทรงทราบก็จะพระราชทานพระราชดำริให้แก้ไข ซึ่งต่อไปนี้ สุรินทร์ แปลงประสพโชค จะได้สนทนากับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ เรียกย่อ ๆ ว่า กปร. ถึงโครงการตามพระราชดำริ ขอเชิญคุณสุรินทร์

สุรินทร์

ประเด็นแรกนี้ ขอความกรุณาท่านเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ชี้แจงถึงโครงการเท่าที่ผ่านมาว่าได้สามารถทำสำเร็จคล่องตามพระราชประสงค์มากน้อยเพียงใดครับ

ดร.สุเมธ

โครงการตามพระราชดำริมีอยู่เป็นจำนวนมากมานับตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ เป็นต้นมา ซึ่งไม่อาจรวบรวมได้ครบถ้วนหมดทุกโครงการ เฉพาะเท่าที่ สน.กปร.รวบรวมได้ที่เป็นโครงการที่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๒๖ มีเป็นจำนวน ๑๕๑ โครงการหรือแผนงานในท้องที่ ๓๘ จังหวัด ๔๗ อำเภอ

สำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๒๕ ซึ่งเพิ่งเริ่มตั้ง กปร.นี้ มีโครงการ กปร. ที่ผ่านการสนับสนุนจาก กปร. รวม ๘๗ โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ใน ๓๓ จังหวัด ๖๑ อำเภอ แยกออกเป็นประเภทโครงการต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑. โครงการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ จำนวน ๒๔ โครงการ
๒. โครงการด้านการศึกษา วิจัย ค้นคว้าและทดลอง จำนวน ๑๗ โครงการ
๓. โครงการพัฒนาลักษณะสมบูรณ์แบบ จำนวน ๒๑ โครงการ
๔. โครงการด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนและงานด้านศิลปาชีพ จำนวน ๓ โครงการ
๕. โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม จำนวน ๘ โครงการ

๖. โครงการด้านการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๓ โครงการ
 ๗. โครงการอื่น ๆ (เป็นโครงการในลักษณะการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ด้านศาสนา และงบบริหารสนับสนุนโครงการ) จำนวน ๑๑ โครงการ และเฉพาะในปีงบประมาณ ๒๕๒๕ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จมีทั้งหมด ๗๒ โครงการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ การคมนาคม มีเพียงบางโครงการ (๑๕ โครงการ) ที่ยังมีการดำเนินงานต่อเนื่องอยู่ โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านการศึกษาค้นคว้า วิจัยต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาในลักษณะสมบูรณ์แบบค่อย ๆ สำหรับผลการดำเนินงานนั้น ทางสน.กปร.กำลังจัดระบบติดตามผลงานในแต่ละโครงการอยู่ แต่จากการเข้าเยี่ยมในพื้นที่โครงการหลายแห่ง และจากการรายงานเข้ามาก็ปรากฏว่าแต่ละโครงการดำเนินไปด้วยดี และแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างข้มแข็งดีมาก

สุรินทร์ โครงการพระราชดำริต่าง ๆ ในขณะนี้ (ปี ๒๕๒๖) มีมากน้อยแค่ไหน ส่วนใหญ่เน้นเรื่องอะไรบ้างครับ

ดร.สุเมธ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ปร.อนุมัติโครงการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๒๖ ไปแล้วมี ๑๒ โครงการ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ การชลประทาน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๘๐ นอกนั้นก็โครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป และในขณะนี้ก็มีโครงการต่าง ๆ ทะยอยเข้ามาเรื่อย ๆ ตลอดเวลา แต่ยังไม่อาจคาดได้แน่นอนว่าในปีงบประมาณ ๒๕๒๖ นี้จะมีมากน้อยแค่ไหนครับ

สุรินทร์ และในปี ๒๕๒๖ แนวของโครงการตามพระราชดำริ มุ่งไปที่ไหน จุดใดบ้างครับ

ดร.สุเมธ สำหรับในปีนี้ ก็คงจะเหมือนกับที่ผ่านมา คือ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คงจะกระจายอยู่ในท้องที่ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะในเขตยากจนห่างไกลทุรกันดาร และก็จะเน้นเรื่องน้ำ การชลประทาน ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาเป็นหลัก นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย ซึ่งโครงการประเภทนี้เป็นเรื่องของการ “ศึกษาการพัฒนา” ที่จะช่วยแก้ปัญหาในด้านการพัฒนาต่าง ๆ เป็นอย่างดี และให้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการใช้เทคนิคสมัยใหม่มาทดลองใช้ในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป ถ้าจะกล่าวโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว แนวของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริก็เป็นเรื่องของพัฒนาชนบทเป็นหลักสำคัญ ซึ่งเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงริเริ่มมานานมากแล้ว โดยทรงมุ่งการพัฒนาไปสู่เขตชนบทยากจนเป็นหลัก เพราะถึงแม้เราจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมา ๔ ฉบับแล้วก็ตาม แต่การพัฒนายังไม่ได้ไปถึงมือประชาชนกลุ่มยากจนในชนบทที่แท้จริง ซึ่งเราต้องยอมรับว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเริ่มเป็นพระองค์แรกที่นำการพัฒนาทั้งหลายไปสู่กลุ่มชนที่ยากจนเหล่านี้โดยตรง และเป็นการอุดช่องว่างหรือเสริมการพัฒนาของรัฐในพื้นที่เป้าหมายที่รัฐมีแต่เพียงแผนกว้าง ๆ แต่ยังเข้าไม่ถึงพื้นที่และกลุ่มชนเหล่านี้ และเราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ นี้ รัฐพึงจะมี

แผนพัฒนาชนบทยากจนที่มุ่งสู่พื้นที่เป้าหมายชาวชนบทที่ยากจนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เมื่อมองย้อนหลังดูก็จะทราบได้อย่างแน่ชัดว่าพระองค์ได้ทรงดำเนินการมาก่อนจะมีแผนพัฒนาต่าง ๆ นั้นมานานแล้ว ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าแผนฉบับที่ ๕ ที่เพิ่งเริ่มใช้ในปีนั้นนับว่าเป็นแผนที่มีความสำคัญสอดคล้องกับแนวพระราชดำริแทบทั้งสิ้น

สุรินทร์

ดร.สุเมธ

ในการบริหารงานโครงการตามพระราชดำริ มีหน่วยงานใดเป็นผู้ประสานงานบ้างครับ เรื่องการดำเนินงานสนองพระราชดำรินี้ ในอดีตที่ผ่านมายังไม่มีการกลางที่จะดำเนินงานสนองพระราชดำริได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น เมื่อหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับพระราชดำริมาแล้ว ก็จะดำเนินงานจัดทำโครงการการของงบประมาณไปโดยเอกเทศในลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ ไม่มีการประสานงานที่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะบางแผนงานซึ่งต้องมียหลายหน่วยงานร่วมกันดำเนินงาน ก็ยังไม่มีการประชุมหรือโครงการให้สอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกันในพื้นที่โครงการเดียวกัน ทำให้การดำเนินงานของโครงการโดยส่วนรวมไม่เกิดผลรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเกี่ยวพันกับประโยชน์ของประชาชนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะชาวชนบทที่ยากจนห่างไกลคมนาคม และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวมด้วย ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๒๔ ขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ในการดำเนินงานสนองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้อย่างเป็นระบบด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างดีที่สุดในการสนองพระราชดำริต่าง ๆ ต่อไป และในการนี้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) มี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ฯพณฯ องคมนตรี (ม.จ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์) เป็นองค์ที่ปรึกษา และมีราชเลขาธิการ ผบ.สูงสุด ผบ.ทบ.ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรฯ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วิทยาการพิเศษ สำนักราชเลขาธิการ (ม.ร.ว.ทองน้อย ทองใหญ่) เป็นกรรมการและผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สศช. เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยกรรมการชุดนี้จะเป็นองค์กรกลางที่จะควบคุมกำกับดูแลติดตามผล และประสานการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเป็นองค์กรที่จะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติแผนงานโครงการ และงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้การดำเนินงานสนองพระราชดำริเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ยังมีสำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงานเลขานุการ กปร.) ตั้งอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ เป็นผู้อำนวยการ

การสำนักงานเลขานุการ กปร. อีกตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งสำนักงานนี้จะทำหน้าที่ประสาน การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมด รวมทั้ง ทำหน้าที่ทั้งด้านวิชาการหรือธุรการอื่น ๆ ด้วย



สุรินทร์

จากโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วประเทศนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยในการติดตามผลหรือไม่อย่างไรครับ

ดร.สุเมธ

เมื่อพระองค์พระราชทานพระราชดำริแล้ว ก็ได้ทอดทิ้ง ยังคงให้ความสนพระทัย ในการติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ โดยจะเห็นได้จากการที่พระองค์ จะเสด็จออกทอดพระเนตรโครงการต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เพื่อทอดพระเนตรความ ก้าวหน้า และผลการดำเนินงานของโครงการเหล่านั้น อันเป็นพระราชภารกิจประจำ อย่างหนึ่งของพระองค์ แม้ในขณะที่พระองค์ทรงพระประชวรก็ยังทรงคอยสอบถามถึง และในบางกรณีก็ได้ส่งตัวแทนพระองค์ออกตรวจเยี่ยมโครงการในที่อื่นต่าง ๆ เพื่อ เป็นการปฏิบัติพระราชภารกิจแทนพระองค์อีกด้วย และถึงแม้ขณะนี้พระวรกายยังไม่ สมบูรณ์เต็มที่นักก็ตาม ก็ยังทรงงานอยู่ตลอดเวลา แม้กระทั่งบางคืนก็ทรงงานอยู่ ผม ได้รับทราบว่าทรงงานอยู่ถึงตีหนึ่งถึงได้ทรงขึ้นบรรทม ใครไม่รู้ก็คิดว่าพระองค์ทรงได้ มีการพักผ่อนอย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริงนั้น พระองค์ทรงงานอยู่เสมอสม่ำเสมอและ มากทีเดียว จะเห็นได้ว่า พระองค์นั้นทรงมีความห่วงใยในพสกนิกรของพระองค์เป็น อย่างมาก ทรงเสียสละเวลา และความสุขส่วนพระองค์ โดยการเสด็จออกสำรวจความ เป็นอยู่ของราษฎรและช่วยเหลือราษฎรของพระองค์อย่างเต็มความสามารถ ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกอะไรที่เราจะสามารถเห็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราช

คำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่ห่างไกล
 ทุกกันดารที่รัฐหรือเราเองยังไม่สามารถเข้าไปถึง และสิ่งที่ได้ผลอีกอันหนึ่งที่กระผม
 ขอเรียนคุณสุรินทร์ไว้ในที่นี้เลยนะครับ สิ่งที่เกิดขึ้นก็สะท้อนมาถึงการปฏิบัติงานของ
 หน่วยราชการตามปกติด้วย คือ ในอดีตที่ผ่านมา นั้น เรามักจะบ่นว่าหน่วยราชการ
 ต่าง ๆ มักจะทำงานและประสานงานเป็นไปค่อนข้างจะลำบาก แต่ทว่าสืบเนื่องมาจาก
 โครงการตามพระราชดำรินี้เองนะครับ เนื่องจากทุกหน่วยราชการ พวกเราทุกคนก็มี
 จุดศูนย์มุ่งทางด้านจิตใจ ศรัทธาความเชื่อมั่นต่าง ๆ มุ่งไปที่พระองค์อย่างแน่วแน่ที่สุดนั้น
 จากประสบการณ์ในโครงการตามพระราชดำรินี้เอง เราก็เห็นว่า การประสานงานของ
 หน่วยงานต่าง ๆ นี่เป็นไปได้อย่างดีนะครับ ทุกคนที่ดำเนินการอยู่ในโครงการจุดมุ่ง
 อยู่ในตัวของพระองค์นะครับ สิ่งนั้นนะครับ ประสบการณ์อันนี้ก็นำมาสู่การปฏิบัติงาน
 ของหน่วยราชการปกติ ทำให้การประสานงานในการพัฒนาชนบทก็ตาม หรือในการ
 ดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยราชการต่าง ๆ มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทำให้เป็น
 ผลสะท้อนอันหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างมาก

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันจันทร์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๕

เวลา ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น.

การสนทนาพิเศษ เรื่อง พระอาทรทวยราษฎร์ ห่วงชาติห่วง ประชา

ระหว่าง

ศรีฟีไล ทองพรหม และอดุลเดช สุจริตกุล

เพลงแก้วตาขวัญใจ ดังแล้วบาเป็นแบคกราวด์

เทพขุมมนแน่นพื้น	พโยมหน
วันมิ่งศุภมงคล	ร่มฟ้า
แห่งพระบาทภูมิพล	อธิราช
เกลิงรัฐบำรุ้งหล้า	ราษฎร์ล้วน เริงสรณู

เพลงดังขึ้นอีก

ศรีฟีไล สวัสดิ์ค่ะ ท่านผู้ฟัง สวัสดิ์ค่ะ คุณอดุลเดช
อดุลเดช สวัสดิ์ครับ คุณศรีฟีไล และท่านผู้ฟัง
ศรีฟีไล คุณอดุลเดชได้ฟังโคลง ๔ สุภาพ เมื่อสักครูแล้วใช่ไหมคะ
อดุลเดช อ้อ ได้ยินแล้วครับ รู้สึกจะนำมาจากลิลิตสุภาพ เรื่อง “บาร์มีพระแม่เพียง ทินกร”
 ที่คุณอนงค์ อินทรมพรรย์ ได้ร้อยกรองเอาไว้เมื่อสัก ๒ ปี มาแล้วใช่ไหมครับ รู้สึก
 จะได้รับรางวัลด้วย

ศรีฟีไล ค่ะ รางวัลดีเด่นจากการประกวดคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ของกองทุนอนุสรณ์
 จอห์น เอ. เอकिन

อดุลเดช ผมเคยอ่านแล้ว เป็นลิลิตสุภาพที่ไพเราะมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อความนั้น
 น่ารัก ก่อไปถึงพระมหากรุณาธิคุณและพระราชกรณียกิจนานาประการของพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันของเราตลอดทั้งเรื่องเลย

ศรีฟีไล และที่หยิบยกบทหนึ่งมานำรายการข้างต้นนั้นก็เพราะว่า พุ่รุ่นนี้ ๕ ธันวาคมก็จะเป็น
 วันเฉลิมพระชนมพรรษาแล้วนะคะ

อดุลเดช นั่นสิครับ ในระยะ ๒-๓ วันนี้ จิตใจของพวกเราชาวไทยทั่วประเทศเลยน่ะครับ มุ่ง
 รวมไปที่พระองค์ท่านเป็นจุดเดียว คือต่างก็มุ่งมั่นที่จะถวายพระพรให้พระองค์ทรง
 พระเจริญนะเอง

ศรีฟีไล ก็ปีหนึ่งๆ นะ มีวันสำคัญที่เป็นวันศุภมงคลให้พวกเราได้รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ
 ที่ทรงมีต่อพวกเราที่เป็นพสกนิกรของพระองค์ท่านก็วันที่ ๕ ธันวาคมนี้เท่านั้นน่ะคะ

อดุลเดช เอ..... ปีนี้พระองค์ท่านมีพระชนมายุเท่าไรแล้วละครับนี่

ศรีฟีไล เดียวน่ะคะ คิดดูก่อน พระองค์ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐ ปีนี้
 ๒๕๒๕ ก็ ๕๕ พรรษา แล้วสิคะ แล้วท่านขึ้นครองราชย์ปี ๒๕๔๘ นับว่าปีนี้ก็ ๓๖ ปี
 แล้ว



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการหลวง ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทอดพระเนตรโครงการ พัฒนาลุ่มน้ำเข็ก
(เขาค้อ) และทรงเยี่ยมราษฎร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อ ๒๔ กุมภาพันธ์
๒๕๒๔

อดุลเดช แล้วตลอดเวลา ๓๖ ปีนี้ไม่ใช่ทรงสบายนะครับ ทรงเหน็ดเหนื่อยมาตลอดเลย ผมว่าไม่มีพระมหากษัตริย์ ของประเทศไหนในโลกที่จะเหน็ดเหนื่อยตรากตรำเท่ากับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราแน่เลย ผมว่าพระองค์ท่านทรงยึดถือหลักปฏิบัติในเรื่องการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรตามแนวทางของ พระราชบิดาและพระราชมารดานั่นเองครับ

ศรีฟีโล จริงค่ะ ทั้งสมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ ซึ่งสิ้นพระชนม์ไปแล้ว และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีล้วนทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง โดยไม่ได้ละเว้นเลย ไม่ว่าราษฎรจะเจ็บป่วยยากดมีจนอย่างไร ท่านทรงเมตตาเสมอ

อดุลเดช และโดยเหตุที่ทั้งสองพระองค์ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ ประทับอยู่ในทวีปยุโรปหรือทรงศึกษาหาความรู้ เพื่อจะนำมาพัฒนาประเทศของเรานี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราก็ก็นำทรงศึกษาวิชาการส่วนใหญ่ที่โน่นเช่นกัน คือที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงศึกษาหนักไปในทางวิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ในตอนแรก ต่อเมื่อทรงขึ้นครองราชย์แล้วจึงทรงศึกษาวิชากฎหมาย และวิชาการปกครองเพิ่มขึ้น รวมทั้งวิชาอักษรศาสตร์ด้วย

ศรีฟีโล ค่ะ จากความรู้ พื้นฐานเหล่านั้นะคะ ประกอบกับพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่าน ทรงประกอบพระราชกรณียกิจในฐานะองค์พระประมุขของชาติ เพื่อช่วยให้ชาติไทยเราอยู่รอดได้ จนทุกวันนี้ เพราะนับตั้งแต่พระองค์ท่านทรงมีพระราชโองการกับประชาชนเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ปี ๒๔๙๓ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” แล้วท่านก็ทรงปฏิบัติตามนั้นมาตลอด

อดุลเดช พูดถึงพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านแล้ว ผมว่าเราพูดกันได้ไม่หมดหรอกครับ เพราะมากมายเหลือเกิน มากจนแทบจะไม่มีเวลาเป็นของพระองค์เอง ทรงโปรดที่จะพระราชทานความช่วยเหลือ ให้กับบรรดาประชาราษฎร์ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากพระวรกายทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี เรียกว่า เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง เลยครับ

ศรีฟีโล ด้วยเหตุนี้แหละค่ะ พวกเราชาวไทยทุกคนถึงได้รัก และเป็นห่วงพระองค์ท่านเหลือเกิน ดิฉันอยากจะพูดว่า ระหว่างพระองค์ท่านกับราษฎรนะ มีความรู้สึกผูกพันกันอย่างแน่นหนาทีเดียว ไม่ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินไปที่ไหน พอประชาชนที่นั่นทราบข่าว ก็จะพากันไปเฝ้ารับเสด็จกันเนืองแน่นเลยละค่ะ ไม่ว่าฝนจะตก แดดจะออก หรือจะต้องไปจองที่คอยรับเสด็จนานแค่ไหนก็ยอม ขอเพียงให้ได้ชื่นชมพระบารมีเท่านั้น ก็พอ

เพลงราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น

อดุลเดช ทุกครั้งที่แปรพระราชฐานไปประทับที่ต่างจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นทางเหนือ อีสาน หรือทางใต้ก็ตาม ก็ยังเสด็จฯ ออกเยี่ยมราษฎรไม่ได้เว้นเลยละครับ หรือแม้จะประทับใน

กรุงเทพนั้นก็ตาม การที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินเช่นนี้ ทำให้ทอดพระเนตรเห็นความเป็นอยู่ของราษฎรในที่ต่าง ๆ นั้นอย่างแท้จริง ทรงตรัสถามถึงสารทุกข์สุขดิบประกอบอาชีพ ผลผลิตที่ได้ ร้องรายได้ว่าจะพอเลี้ยงครอบครัวไหม และสิ่งสำคัญคือปัญหาความเดือดร้อน ความทุกข์ของราษฎรนั้น มีอะไรบ้าง แล้วก็ทรงมีพระราชดำริแนะนำแก้ไขให้พวกเรา

ศรีฟีโล แล้วไม่ใช่ว่าพระองค์ตรัสถามและแนะนำพอฟ่าน ๆ ไปเท่านั้นนะคะ ทรงเอาพระทัยใส่อย่างแท้จริง พระพักตร์ของพระองค์นั้นนะคะ เห็นได้เลยว่า ทรงห่วงใยราษฎรของพระองค์ท่านเพียงใด และด้วยพระปรีชาสามารถก็ทรงคิดหาวิธีการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหามาให้พวกเราได้

อดุลเดช อันนี้ไม่ใช่ว่า พระองค์ท่านจะทรงช่วยแก้ไขแต่เพียงลำพังนะครับ แต่จะพระราชทานพระราชดำริให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันพิจารณาช่วยเหลือ เพราะทุกคราวจะมีผู้ตามเสด็จที่เป็นทั้งนักวิชาการ การศึกษา หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ก็จะมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และก็เกิดเป็นโครงการในพระราชดำรินั้นมา เพราะส่วนใหญ่ราษฎรในแต่ละท้องที่ก็มีจะประสบปัญหา เดือดร้อนสำคัญ ๆ เหมือน ๆ กัน อย่างเช่น ปัญหาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาแห้งแล้ง อะไรเหล่านี้ เป็นต้น

ศรีฟีโล ฟัง ๆ ดู ส่วนใหญ่ก็เป็นปัญหาทางด้านการเกษตรทั้งนั้นแหละนะคะ

อดุลเดช ครับ ทั้งนี้ก็เพราะว่า คนไทยเราก็มีอาชีพหลัก คือการเกษตรนี่ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงสนพระทัยในเรื่องการเกษตรนี้เป็นพิเศษทีเดียวครับ ไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ เรียกว่า การเกษตรทุกสาขาเลย

ศรีฟีโล มีนาละ ถึงได้มีโครงการทดลองต่าง ๆ ในบริเวณสวนจิตรลดาตั้งหลายอย่าง เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงวัวนม โรงนมผง ทำนาข้าว โรงสีข้าวเหล่านี้ เห็นจะเพื่อให้เป็นตัวอย่าง เป็นความรู้แก่บรรดาเกษตรกรนั่นเอง

อดุลเดช ดังที่ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการเกษตรมากมายเลยครับ อย่างในพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งที่ว่า “การเกษตรนั้น นับว่าเป็นงานที่สำคัญมากสำหรับประเทศเรา เพราะเป็นงานที่เสริมสร้างความสุขสมบูรณ์ ให้แก่บ้านเมืองโดยรวม ผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตร จึงควรต้องเป็นผู้ที่เพียบพร้อม ด้วยความรู้ ความรู้จักสังเกตพิจารณา ตลอดจนความขยันหมั่นเพียรและความบากบั่นอดทน”

ศรีฟีโล เรื่องนี้ก็เป็นที่น่าทึ่งกันดิ้นะคะว่า เกษตรกรของไทยเราสืบทอดอาชีพมาจากบรรพบุรุษส่วนใหญ่จึงขาดความรู้ทางด้านหลักวิชาการที่จะนำมาทำการปรับปรุงอาชีพให้ดีขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านจึงทรงมีพระราชประสงค์ ให้เผยแพร่ความรู้ให้พวกเขา แล้วยังพระราชทานความช่วยเหลืออีกตั้งหลายอย่างนะคะ เรียกว่าทรงทุ่มเทอย่างมหาศาลเพื่อให้ราษฎรของพระองค์และประเทศชาติพัฒนาขึ้นมาอย่างแท้จริง จนเกิดเป็นโครงการในพระราชดำรินั้นมากมายทั่วประเทศ

อดุลเดช ไม่ใช่แต่เพียงโครงการเรื่องการเกษตรเท่านั้นนะครับ แต่มีโครงการอยู่หลายสาขาทีเดียว อย่างเช่น การอนุรักษ์ดิน และทรัพยากรธรรมชาติก็มี โครงการทางด้านการพัฒนาและจัดหมู่บ้านก็มี โครงการทางด้านพัฒนาแหล่งน้ำ และชลประทานก็มี โครงการทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขก็มี บางลักษณะก็เป็นโครงการวิจัย ศึกษา ทดลอง เมื่อได้ผลดีก็จะพระราชทานคำแนะนำเผยแพร่แก่ราษฎรต่อไปครับ

เพลงเทอดมหากษัตริยาธิราช

ศรีพิไล เมื่อสักครู่นี้ เราได้พูดถึงถึงโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่ามีหลายโครงการ หลายสาขา ล้วนเป็นโครงการที่ช่วยเหลือบรรดาพสกนิกรให้พ้นจากความทุกข์ยากเดือดร้อนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามควรแก่สภาพ โครงการทั้งหมดมีถึงประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ โครงการด้วยกันนะค่ะ แล้วก็อาศัยหน่วยงานต่าง ๆ หลายฝ่ายเข้าร่วมทำงานเพื่อสนองพระราชดำริด้วยดังที่ เรียนมาแล้ว

อดุลเดช ครับ จะเรียกได้ว่าพระองค์ท่านทรงเป็นศูนย์รวมน้ำใจก็ไม่ผิดนักนะครับ เพราะถ้าพระองค์ไม่ทรงนำเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ เข้าไปพบเห็นสภาพความเดือดร้อนของราษฎรแล้ว การที่จะรื้อรัฐบาลเข้าไปช่วยเหลือนั้น ก็อาจกินเวลานานเกินไป

ศรีพิไล อันนี้ก็เพราะรัฐบาลมีภาระกิจเร่งด่วนอยู่มากมายหลายด้านที่จะต้องทำนั้นเองค่ะ เพราะฉะนั้นโครงการในพระราชดำริของพระองค์จึงเท่ากับเป็นการช่วยเหลือรัฐบาลอีกแรงหนึ่ง

อดุลเดช ผมจะขอย้อนกลับไปพูดถึงโครงการต่าง ๆ ของพระองค์ท่านนะครับ ว่ามีอะไรบ้างและได้ผลอย่างไร

ศรีพิไล เราเห็นจะต้องยกตัวอย่างมาพูดเป็นบางโครงการเท่านั้นละมังค่ะ เพราะถ้าจะพูดถึงทั้งหมดก็คงจะไม่ไหว ดังที่เรียนแล้วว่าตั้ง ๔๐๐-๕๐๐ โครงการ

อดุลเดช ครับ เรามาเริ่มกันที่โครงการ ในพระราชดำริทางด้านการเกษตรก่อนดีไหมครับ เพราะพระองค์ท่านทรงเน้นความสำคัญด้านนี้มากที่สุดทีเดียว

ศรีพิไล ค่ะ โครงการด้านการเกษตรในยุคแรก ๆ ก็เห็นจะได้แก่ โครงการประมงพระราชทาน ซึ่งเริ่มตั้งแต่ ปี๒๔๔๕ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วราชอาณาจักรเข้ารับพระราชทานพันธุ์ปลาหมอเทศ เพื่อนำไปเพาะเลี้ยงเป็นอาชีพ

อดุลเดช ต่อมาก็มี ปลานิล นะครับ ซึ่งเจ้าฟ้าชายอาถิโต มกุฎราชกุมารแห่งญี่ปุ่น ได้ส่งลูกปลานิลมาถวาย ๕๐ ตัว พระองค์ท่านก็ทรงเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ภายในยอบบริเวณสวนจิตรลดาตนเอง แล้วพระราชทานให้กรมประมงนำไปแพร่พันธุ์เพิ่มเติมจนมีจำนวนมากก็พระราชทานต่อราษฎรต่อไป เรียกได้ว่าประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี จนปัจจุบันเป็นอาชีพที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นครับ

ศรีพิไล และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือเรามีอาหารเพิ่มขึ้นด้วยนะค่ะ เพราะว่าปลานี้ นับเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่สำคัญทีเดียวละ

อดุลเดช ผมมีความเชื่ออยู่อย่างหนึ่งครับ คือชาวญี่ปุ่นนั้นเขารับประทานปลากันมาก จนแทบจะเรียกได้ว่า เป็นอาหารหลักของเขาคนเดียว เขารู้จักกันดี และปลาที่เขาส่งมาถวายนั้นก็ต้องเป็นชั้นยอดที่เขาเลือกสรรแล้ว

ศรีพิไล เรื่องนี้เห็นจะจริงค่ะ เพราะปลานิลนี่นะ นอกจากจะมีรสชาติอร่อย เนื้อมากเป็นที่ติดอกติดใจของพวกเราชาวไทยทุกระดับชั้นแล้ว ดิฉันได้ขึ้นจากทางผู้เลี้ยงเขาวัวเลี้ยงง่าย โตเร็วแล้วก็ออกลูกตกเสียด้วยซ้ำค่ะ

อดุลเดช ที่นี้ นอกจากด้านการประมงแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านยังทรงมีพระราชกรณียกิจด้านการทำนาควนะครับ ดังที่ทรงมีแปลงนาในบริเวณสวนจิตรลดาด้วย เพื่อทรงทดลองปลูกข้าวพันธุ์ต่าง ๆ สำหรับศึกษา และพระราชทานให้ใช้ในพิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญทุกปี เพื่อให้ชาวนาได้นำไปเป็นมิ่งขวัญ เป็นสิริมงคล และเพาะพันธุ์เพื่อประกอบอาชีพการทำนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปครับ

ศรีพิไล สำหรับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญนั้นค่ะ พระองค์ได้ทรงฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ เป็นต้นมา หลังจากที่เราจับไปนานตั้งเกือบ ๓๐ ปี แล้วละค่ะ ดังที่ทรงมีพระราชดำรัสว่า “งานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญนั้น ต้องทำให้ประชาชนคนไทยรู้สึกว่าเป็นประเพณีที่มีค่า ควรจะรักษาไว้ต่อไป เพราะเมืองเราเป็นเมืองเกษตรกรรม และมีการทำนาเป็นหลักมากกว่าอาชีพเกษตรกรรมอย่างอื่น ๆ”

อดุลเดช เห็นไหมครับว่า พระองค์ทรงยกย่องชาวนาเป็นบุคคลสำคัญอาชีพหนึ่ง และทรงห่วงใยชาวนาของเราตลอดมา ทรงสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ เพื่อจะได้มีอำนาจในการต่อรองราคาข้าวจากพ่อค้าอย่างยุติธรรม และหากเราจะนึกย้อนไปในะครับเมื่อปี ๒๕๑๓ ซึ่งเป็นปีที่ ข้าวเปลือกมีราคาตกต่ำมาก

ศรีพิไล ค่ะ ดิฉันจำได้ว่าปีนั้นนะ ชาวนาเดือดร้อนกันไปทั่วเลย

อดุลเดช จากเหตุการณ์ครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงสีขนาดเล็กแต่ว่ามีประสิทธิภาพสูง ทดลองทำการสีข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารขึ้นในพระราชวังสวนจิตรลดาขึ้น แล้วก็จัดจำหน่ายข้าวสารในรูปสหกรณ์เพื่อเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้ชาวนาได้รวมตัวกันเป็นกลุ่ม ทำการสีข้าวให้เพียงพอที่จะรับประทานกันเอง ที่เหลือจึงค่อยขายเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนไปได้บ้างครับ

เพลงแสงเทียนบรรเลง

อดุลเดช โครงการภายในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐานที่คุ้นเคยกันยังไม่หมดนะครับ ยังมีด้านการเลี้ยงสัตว์อีก คือ โครงการโรงโคนม และโรงนมผงสวนดุสิตครับ

ศรีพิไล อันนี้เนื่องมาจากว่ามีผู้นำโคพันธุ์มาเยี่ยมเกล้าฯ ถวายพระองค์ท่าน จึงได้ทรงพระราชทานเงินสำหรับสร้างโรงโคนมขึ้น เพื่อสาธิตการดำเนินงานให้เป็นตัวอย่างในลักษณะที่เกษตรกรจะนำวิธีการไปดำเนินการได้เอง และเพื่อศึกษาค้นคว้าวิชาการแผนใหม่ในกิจการโคนมด้วยนะคะ เพราะทรงมีพระราชประสงค์ให้ผู้เลี้ยงโคนมได้ปรับปรุงวิธีการให้ถูกต้องและได้ผลดีค่ะ

อดุลเดช ในเรื่องการเลี้ยงโคนมนั้นครับ เมืองไทยเรายังล่าช้ากว่าประเทศทางตะวันตกมากนัก เพราะว่าเขากินมานาน และเขาคัดมันกันเป็นกิจวัตร ทุกเพศ วัย กิจการของเขาจึงเจริญมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านจึงทรงมุ่งพัฒนาและส่งเสริมอาชีพนี้ให้ในบ้านเรา ซึ่งก็มีผลดีที่ได้รับตามมากับ คือ นำนมสดสำหรับบริโภค เป็นอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกายมาก เพราะทรงมีพระราชประสงค์ให้คนไทย เรามีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรงด้วยครับ

ศรีพิไล ค่ะ ที่นี้เมื่อเกษตรกรเลี้ยงโคนมกันมากขึ้น ๆ ก็ได้นมสดมากเกินกว่าที่จะขายได้หมด ก็เป็นปัญหาละค่ะ เพราะนมมันเสียง่าย เกษตรกรก็ได้รับความเดือดร้อน เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทก็ได้ทรงหาทางช่วยเหลือ โดยโปรดให้สร้าง โรงงานผลิตนมผงขึ้นในบริเวณสวนจิตรลดาอีกกิจกรรมหนึ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติ ในการแปรรูปนม จากนั้นนมสดเป็นนมผงเพื่อที่เก็บได้นานไม่เสียค่ะ

อดุลเดช จากนั้นมาก็เลยมีนมผงสวนดุสิตออกจำหน่าย ราคาถูกลงว่านมผงจากต่างประเทศมากทีเดียวครับ

ศรีพิไล และคนที่มียาได้น้อยก็สามารถซื้อหาให้ลูกรับประทานได้ ใช้เลี้ยงทารกได้ดีกว่านมข้นหวานมาก เพราะมีประโยชน์กว่า

อดุลเดช โครงการในบริเวณสวนจิตรลดาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้นะครับ พระองค์ท่านทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้นเป็นจำนวนมากมาย ส่วนในเรื่องการดำเนินการ และหลักวิชาการต่าง ๆ นั้น ทรงโปรดให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือครับ

ศรีพิไล ดิฉันขอเพิ่มเติมอีกนิดนะคะ ในเรื่องของกิจการโคนม ซึ่งยังได้พระราชทานความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ ต. หนองโพ จ. ราชบุรี ด้วย โดยโปรดให้มีการดำเนินการในรูปสหกรณ์ แปรรูป นำนมดิบเป็นนมสดพาสเจอร์ไรซ์ ออกขาย และพระราชทานบริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพ จำกัด ให้กับสหกรณ์ พร้อมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้ขึ้นอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ สหกรณ์โคนมหนองโพ ราชบุรี จำกัดจึงได้ดำเนินการก้าวหน้ามาจนทุกวันนี้ค่ะ

อดุลเดช นี่ก็เป็นผลมาจากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั่นเองครับ ที่ยังประโยชน์อย่างกว้างขวาง นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ อย่างล้นเกล้าล้นกระหม่อมทีเดียวครับ

เพลง พ่อแห่งชาติ

ศรีพิไล คุณอดุลเดชคะ อาชีพเกษตรกรวันนี้ คุณว่าอะไรสำคัญที่สุดนะ

อดุลเดช เอ... ผมว่าเห็นจะเป็น...น้ำ...มังครับ

ศรีพิไล ค่ะ เพราะว่าถ้า ขาดน้ำแล้ว จะปลูกพืชอะไรก็งไม่ได้ผล ก็เห็นว่าจะต้องเดือดร้อนแน่ ที่นัทางที่เราจะได้นำมาทางตรงที่สุดก็คือ ฝน หรือไม่ก็ต้องเป็นน้ำจากแหล่งน้ำต่าง ๆ

อดุลเดช ในเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านก็ทรงตระหนักดีนะครับ ทรงห่วงใยประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรมากที่สุด จึงมีโครงการในพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องน้ำนี้อยู่ตั้งหลายโครงการ

- ศรีพิไล อย่างเช่นโครงการฝนหลวงพระราชทาน ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และนอกจากนั้น ก็มีโครงการชลประทานต่าง ๆ ตามมาอีกมากมายค่ะ
- อดุลเดช ผมว่า เรามาพูดถึงโครงการฝนหลวงพระราชทานกันก่อนดีกว่านะครับ เมื่อพระองค์ท่านทรงทราบว่าเกิดการแห้งแล้งขาดแคลนน้ำสำหรับบริโภค และเพาะปลูก จึงโปรดให้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล แห่งกระทรวงเกษตรฯ ทำการศึกษาค้นคว้าวิธีการทำฝนเทียม จากของต่างประเทศอยู่หลายปีเชียวนะครับ
- ศรีพิไล พอปี ๒๕๑๒ กระทรวงเกษตรจึงได้ตั้งคณะปฏิบัติการขึ้น แล้วได้ทดลองทำฝนเทียมครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โน่น
- อดุลเดช ผมจำได้ว่าตอนนั้นคนไทย เราตื่นเต้นกันมากเลยละครับ เพราะไม่เคยคิดว่าจะมีฝนเทียมที่มนุษย์ทำขึ้นได้เช่นนี้ ต่างก็คอยสดับตรับฟังข่าวคราวอยู่ตลอด ซึ่งในที่สุดเราก็ได้พัฒนาจนมีกรรมวิธีที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศของเราโดยเฉพาะครับ
- ศรีพิไล พอปี ๒๕๑๔ ก็เริ่มปฏิบัติการทำฝนเทียมพระราชทานช่วยเหลือประชาชนอย่างจริงจังนะกะ ไม่ว่าจังหวัดไหนจะแห้งแล้ง ฝนฟ้าไม่ตก คณะทำงานนี้ก็จะไปทำฝนเทียมให้จนบางที่เราก็ไม่รู้แหละ ว่าฝนที่ตกลงถูกตัวเราจะเป็นฝนเทียม หรือฝนแท้
- อดุลเดช ความจริง จะฝนเทียม หรือฝนแท้ ก็เป็นน้ำฝนเหมือนกันนั่นแหละครับ เพียงแต่ว่าฝนแท้นั้นจะตกลงมาเองตามธรรมชาติ แต่ฝนเทียมที่เราต้องขึ้นเครื่องบินไปเร่งให้ตกลงมา โดยไปโปรยสารช่วยให้เกิด เมฆฝนรวมตัวกันหนาแน่นแล้วบังคับให้ตกลงในพื้นที่เป้าหมาย ก็เรียกได้ว่าช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้ทุกปีครับ
- เพลงสายฝน
- อดุลเดช จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรเสมอมา นั้นนะครับ บางท้องที่เป็นถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลการคมนาคม บางแห่งก็แห้งแล้งขาดแคลนน้ำอย่างสาหัส พระองค์ก็จะทรงพิจารณาหาทางช่วยเหลือ โดยทรงศึกษาดูรายละเอียดของท้องที่นั้น ๆ ทรงตรวจดูจากแผนที่ประกอบ และทรงปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ซึ่งตามเสด็จฯไปด้วย
- ศรีพิไล ค่ะ เราจะเห็นได้จากภาพข่าวเกี่ยวกับพระองค์ท่าน เวลาที่เสด็จฯออก ไปเยี่ยมเยียนพสกนิกรนั้นว่าสิ่งหนึ่งที่ทรงถือติดพระหัตถ์อยู่ตลอดเวลา คือ แผนที่แผ่นใหญ่ของท้องที่นั้น ๆ
- อดุลเดช นั้น ละครับ พระองค์ก็จะทรงพิจารณาดูบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงรอบด้าน ว่ามีระบบการชลประทานอย่างไร จะส่งน้ำต่อมาได้หรือเปล่า ถ้าไม่ได้ควรจะทำอย่างไร ทรงศึกษาอย่างรอบคอบเลยครับ แล้วพระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานรับผิดชอบโครงการ
- ศรีพิไล อันนี้เป็นโครงการชลประทานขนาดย่อม ที่ทรงเริ่มเมื่อประมาณ ๗-๘ ปีก่อนใช้ใหม่
- อดุลเดช ค่ะ ปัจจุบันนี้ มีโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นมากมายราว ๓๐๐ โครงการ ตามท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งให้ผลดีอย่างยิ่งเชียวนะครับ ราษฎรมีน้ำใช้ในการเกษตรสมดังพระราชประสงค์

- ศรีพิไล แต่แม้จะมีโครงการดังกล่าวแล้วมากมายนะค่ะ ท้องที่ที่ยังคงแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ ในเมืองไทยเราก็มียังอีกมากเหมือนกัน ซึ่งทางโครงการชลประทานในพระราชดำริ ก็ค่อย ๆ ทอยให้ความช่วยเหลือไปตามกำลังความสามารถค่ะ
- อดุลเดช ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือแจกจ่ายไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคน เป็นหนังสือที่บอกวิธีการและความคิดต่าง ๆ ในการช่วยตนเองเพื่อจัดหาน้ำมาใช้ ชลประทานเดือดร้อนชั่วคราว มีรูปภาพประกอบ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ ครับ
- ศรีพิไล นอกจากโครงการชลประทานขนาดย่อมตามพระราชดำริแล้วนะค่ะ ยังมีโครงการขนาดใหญ่อีกด้วย อย่างเช่น โครงการชลประทานมูลา และโครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ ทางภาคใต้โน้น
- อดุลเดช อันนี้เป็นการระบายน้ำออกจากพื้นที่นะค่ะครับ ไม่เหมือนกับที่กล่าวมาแล้วซึ่งเป็นการหาน้ำเข้าสู่พื้นที่สาเหตุที่ต้องระบายออกก็เพราะว่าน้ำนั้นขังอยู่มากมาย กินอาณาบริเวณกว้างขวาง ภูมิอากาศทางภาคใต้นั้นเราก็ดรอปกันดีฝนตกทั้งปี ยิ่งฤดูมรสุมด้วยแล้ว เกิดน้ำท่วมทำความเสียหายมากมายเลยครับ
- ศรีพิไล แหม น้ำไม่มีก็เดือดร้อน ครั้นมีน้ำมากเกินไปก็เดือดร้อนอีกนะค่ะ
- อดุลเดช เป็นอย่างนั้นจริง ๆ ครับ พอประชาชนเดือดร้อนก็ทราบบังคับมทูลพระองค์ท่าน ซึ่งก็ทรงศึกษาหาทางช่วยเหลือเช่นเคย โดยการจัดเป็นโครงการชลประทาน แล้วทำการระบายน้ำออกจากที่ลุ่มขัง ให้ลงสู่ทะเลเสีย
- ศรีพิไล บริเวณที่มีน้ำขังอยู่นั้น เขาเรียกว่า พรุ ไซไหมคะ เอ๊ะ ถ้ามันระบายน้ำออก ก็เกิดเป็นพื้นที่ดินบริเวณกว้างซิคะ
- อดุลเดช ครับ พอดินแห้งดี พระองค์ก็โปรดให้จัดสรรที่ดินทำเป็นแบบหมู่บ้านสหกรณ์การเกษตรให้สมาชิกเข้าอยู่ทำกิน มีกรรมสิทธิ์ที่จะตกทอดให้ลูกหลานได้ แต่ขายไม่ได้ครับ
- ศรีพิไล พอฝนตกลงมา คราวนี้น้ำก็ไม่ขังอีกแล้วนะค่ะ เพราะมีทางระบายน้ำหลายทาง แล้วยังให้ราษฎรได้ใช้คลองระบายน้ำเหล่านั้นในการชลประทานเพื่อการเกษตรอีกด้วย เรียกว่าได้ประโยชน์หลายทางดีจริงค่ะ
- อดุลเดช ครับ นั่นก็ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้แท้ ๆ เลยครับ

เพลงชาติชาติ

- ศรีพิไล คุณอดุลเดชคะ เมื่อราว ๆ ปี ๒๕๐๗ ดิฉันจำได้ว่ารัฐบาลอิสราเอลได้เข้ามาช่วยสนับสนุนโครงการในพระราชดำรินหนึ่ง เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินในทำนองเดียวกับของประเทศเรา ที่ประสบผลดีมาแล้ว ไซไหมคะ
- อดุลเดช ไซ้ครับ คือที่หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเดิมพื้นที่ดินแฉะนั้นนะ เลวมาก รกร้างว่างเปล่าเพราะทำการเกษตรไม่ได้ผล เมื่อพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ จึงมีพระราชดำริว่าควรจัดพัฒนาที่ดินให้ราษฎรที่ต้องการที่ทำกินได้เข้าไปอยู่เป็นหมู่บ้านสหกรณ์ โดยให้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

- ศรีฟีโล** ขั้นแรกก็ต้องทำเป็นการทดลองก่อน จัดตั้งศูนย์สาธิตศึกษาข้อมูลว่าปลูกพืชอะไรจึงจะดี จะทำการพัฒนาที่ดินอย่างไร ศึกษาตลาดที่จะจำหน่ายผลผลิต อะไรต่าง ๆ แล้ว ก็ให้เกษตรกร ๒ ครอบครัว ได้เข้าไปทดลองอยู่ก่อนค่ะ
- อดุลเดช** ก็ปรากฏว่าได้ผลดีครับ มีการปลูกพืชที่ขึ้นหน้าขึ้นตาคือ หน่อไม้ฝรั่ง มะเขือเทศ และอื่น ๆ ขายได้ราคาที่ดีก็เลยขยายออกไป มีสมาชิกเพิ่มขึ้น
- ศรีฟีโล** โครงการนี้สามารถแก้ไขความยากจนของราษฎรที่นั่นได้จริง ๆ นะคะ เพราะจากเดิม ซึ่งมีบ้านเป็นไม้ไผ่ ปลูกบนพื้นดิน เดี่ยวนี้ต้องไปคูชิคะ กลายเป็นตึกไปหมดแล้วค่ะ
- อดุลเดช** ในระยะแรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมติดตามผลความคืบหน้าทุกปี ทุกปีเลยครับ เพราะว่าทรงเป็นห่วง ก็ปรากฏว่าพอพระทัยทีเดียว ถึงกับทรงนำวิธีการทำนองนี้ไปช่วยเหลือเกษตรกรในที่อื่น ๆ อีกหลายโครงการด้วยกัน
- ศรีฟีโล** ค่ะ อย่างเช่น โครงการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ที่หนองพลับ ที่ดอนขุนห้วย และที่ทุ่งลุยลาย อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น ซึ่งก็ล้วนได้ผลเป็นอย่างดีเช่นกันค่ะ
- อดุลเดช** ครับเท่าที่เราคุยกันมาทั้งหมดนี้ เป็นโครงการในพระราชดำริเพียงส่วนน้อยนิดเท่านั้น ยังมีทางด้านการศึกษา การทดลองค้นคว้า การศาสนา และทางด้านความมั่นคงของชาติ อีกมากมายเกินกว่าจะกล่าวได้หมด สิ่งเหล่านี้เน้นให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของเราทรงประกอบพระราชกรณียกิจมากมายเหลือเกิน ต้องทรงเหน็ดเหนื่อยอยู่ตลอดเวลาเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรของพระองค์ด้วยเหตุนี้แหละครับ พวกเราชาวไทยทุกคนจึงต่างก็รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ทรงมีต่อพวกเรา เหมือนดังกับพ่อที่คอยห่วงใยช่วยเหลือลูก มีทางใดที่เราจะสนองพระมหากรุณาธิคุณต่อพระองค์ท่านได้ เราจะรีบทำกันทันทีครับ
- ศรีฟีโล** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อคราวที่ทรงประชวรนั้นนะคะ พวกเราก็พลอยวิตกกังวลห่วงใยท่านตลอดเวลา พอทราบข่าวว่าทรงหายจากพระอาการประชวร ต่างก็พากันดีใจดีใจ อยากจะให้พระองค์ท่านได้ทรงพักผ่อนให้สำราญพระอิริยาบถ จะได้ทรงแข็งแรง มีพระพลานามัยดีดังเดิม แต่ด้วยความที่ทรงห่วงใยโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ ถึงกับทรงมีรับสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรีบผัดขอบเข้าไปกราบทูลถวายรายงานความก้าวหน้า และทรงซักถามถึงการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคอยู่เป็นระยะ ๆ ค่ะ
- อดุลเดช** นั่นซีครับ จะหาใครเหมือนอย่างพระองค์ท่าน ไม่มีอีกแล้ว พระเกียรติคุณของพระองค์ท่านนั้นเป็นที่ยกย่องในต่างประเทศทั่วไป แม้แต่ในนิตยสารรีดเดอร์ส ไดเจสต์ ซึ่งเป็นหนังสือที่ขายดีที่สุดในโลก ก็ยังได้เฉลิมพระเกียรติว่า “ทรงเป็นมหาบุรุษที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เป็นกษัตริย์ที่ทำงานหนักที่สุด” และประเทศไทยยังอยู่ได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนทุกวันนี้ ก็เพราะพระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาตินั่นเองครับ



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทรงเยี่ยมที่ทำการยุทธวิธีกองบังคับการ กองร้อย
ที่ ๘ ตชด. และทรงเยี่ยมราษฎร อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑๘ มกราคม ๒๕๒๔

เพลงไกลกั้วล

- ศรีฟีไล** ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาที่จะถึงในวันพรุ่งนี้นะคะ มีสถาบันต่าง ๆ เชิญชวนให้ถวายพระพรและถวายพระราชกุศลแด่พระเจ้าอยู่หัว กันมาเชียวค่ะ ดิฉันคิดว่าเป็นหนทางหนึ่งที่เราชาวไทยควรจะได้สนองพระมหากรุณาธิคุณต่อพระองค์ท่านค่ะ
- อดุลเดช** น่าสนใจมากเลยครับ อย่างการบริจาคโค-กระบือ ถวายเป็นพระราชกุศลนี้ เท่ากับเป็นการช่วยสนับสนุนโครงการในพระราชดำริของพระองค์ท่าน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนด้วย อันนี้เขาเปิดรับบริจาคทั่วประเทศเลยนะครับ ในกรุงเทพฯ ก็มีมากหลายชุด มีป้ายเชิญชวนติดประกาศไว้ชัดเจนครับ ผมสังเกตดูเฉพาะจุดรับบริจาคที่กรมประชาสัมพันธ์ ก็มีผู้คนหลังไหลมาบริจาคไม่ขาดสาย ยิ่งใกล้จะถึงวันที่ ๕ ยิ่งมากขึ้น ๆ
- ศรีฟีไล** ค่ะ ทางพล อ.ต. นายแพทย์ประกอบ บุรพรัตน์ ประธานโครงการฯ ท่านคาดว่าจะมีผู้บริจาคทั่วประเทศ รวมแล้วได้มากกว่า ๑๐,๐๐๐ ตัว ที่นี้สำหรับเกษตรกรที่ยากจนและต้องการ โค-กระบือ พระราชทาน ท่านก็บอกवाईติดต่อผ่านสภาตำบล เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไปค่ะ
- อดุลเดช** ผมอยากจะเรียนเชิญชวนย่านะครับ ว่ายังมีเวลาที่จะบริจาคได้อีกในวันพรุ่งนี้ครับ
- ศรีฟีไล** นอกจากการบริจาคแล้ว ศาสตราจารย์ประสาทน์ อวยชัย นายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ท่านก็ได้เชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปรักษาศีล ๕ และงดเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์กันตั้งแต่วันนี้ ไปจนถึงวันที่ ๖ เป็นเวลา ๓ วัน
- อดุลเดช** เออ... คุณศรีฟีไล และท่านผู้ฟังครับ เดี่ยวจบรายการนี้แล้ว อย่าลืมฟังการถ่ายทอดเสียงงาน “๕ ธันวาคม วันประชาชนเอื้อมเกล้าฯ นะครับ”
- ศรีฟีไล** อ้อ... ที่จะถ่ายทอดจากบริเวณลานพระบรมรูปทรงม้าไซ้ไหมคะ
- อดุลเดช** ใช่ครับ ในเวลาประมาณ ๕ ทุ่ม ๕๐ นาที ซึ่งจะเป็นการร่วมแสดงความจงรักภักดี และถวายพระพร แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เขาเชิญชวนให้ร่วมกันถวายพระพรพร้อมกันทั่วประเทศด้วยครับ
- ศรีฟีไล** แล้วในวันพรุ่งนี้ก็จะมีการจุดเทียนถวายพระพรและขับร้องเพลงสดุดีมหาราชา พร้อมกันทั่วประเทศอีกครั้งในเวลา ๒๐.๓๔น. โดยถ่ายทอดพิธีจากงาน ๕ ธันวาคมมหามงคลที่ท้องสนามหลวงค่ะ
- อดุลเดช** ปีนี้จัดเป็นปีที่ ๖ แล้วนะครับงานนี้ ทางต่างจังหวัดทุกจังหวัดก็จัดพิธีถวายพระพรนี้พร้อมกันหมด ส่วนปีนี้ผมเพิ่มขึ้นมาอีกอย่างครับ ก็คือ จะมีการถ่ายทอดโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเผยแพร่ไปทั่วโลก เพื่อให้คนไทยในต่างแดนได้มีโอกาสร่วมถวายพระพรพร้อมกันครับ
- ศรีฟีไล** นับเป็นช่วงเวลาที่เป็นมิ่งมงคล พวกเราชาวไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ไหน จะได้ร่วมจิตร่วมใจกันน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันเป็นที่รักยิ่งของปวงพสกนิกร ให้ทรงพระเกษมสำราญ พระชนมายุยืนนาน พระबारมีแผ่ไพศาล เป็นมิ่งขวัญแก่ปวงชนตลอดกาลนาน

อดุลเดช	จุ่งพระบวรยี่งล้น	บารมี
	จุ่งพระสวัสดิ	คำเข้า
	จุ่งพระเดชทวี	ลือล้น
	จุ่งพระเกียรติพ่อเจ้า	จรดฟ้าดินเทอญ

เพลงสดุดีมหาราชา

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๕

เวลา ๒๓.๐๐-๒๓.๕๐ น.

สัมภาษณ์พิเศษ เรื่อง พระอิสริยยฐานันดรศักดิ์ ระหว่าง

หม่อมราชวงศ์ แสงสุรีย์ ลดาวัลย์

กับ

ภารดี กาญจนโพธิ์

เพลงสายฝน

ภารดี

ตามที่ได้มีประกาศพระบรมราชโองการสถาปนาพระโอรส พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ซึ่งจะมีพระประสูติในอีกไม่กี่วันข้างหน้า ให้ดำรงพระอิสริยยศ เป็นพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า.....นั้น ประชาชนได้สดับตรับฟังด้วยความชื่นชมโสมนัส และบังเกิดความอยากรู้ในราชประเพณีที่เกี่ยวกับเรื่องนี้หลายประการ จึงมีการโหยงไขนชกถามซึ่งกันและกันเป็นหลายกระแส ทำให้เกิดความเข้าใจผิดบ้างถูกบ้าง กรมประชาสัมพันธ์จึงเห็นสมควรจะได้เรียนถามท่านผู้รู้เพื่อขอรับความเข้าใจอันถูกต้องในวันนี้จึงได้มาขอเรียนสัมภาษณ์ ม.ร.ว.แสงสุรีย์ ลดาวัลย์ ที่ปรึกษาสำนักพระราชวัง ให้ท่านช่วยชี้แจง สวัสดิ์ค่ะ คุณชาย

ม.ร.ว.แสงสุรีย์

ครับ สวัสดิ์

ภารดี

ก่อนที่จะดิฉันจะเรียนถามถึงเรื่องการสถาปนาพระโอรส - ธิดาในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ดิฉันขอเรียนถามเกี่ยวกับพระอิสริยยฐานันดรศักดิ์ เสียก่อนว่าเจ้านายชั้นใดมีพระโอรส - ธิดา เป็นเจ้าชั้นไหน

ม.ร.ว.แสงสุรีย์

ตามธรรมเนียมแห่งราชตระกูล ของไทยเรานั้น พระโอรส - ธิดา ของเจ้านายในราชสกุลจะมีพระยศเป็นเจ้าชั้นใด มิได้ถือตามพระยศของพระชนกแต่เพียงฝ่ายเดียว ต้องถือพระยศทางฝ่ายพระมารดาประกอบด้วย เช่น พระชนกเป็นเจ้าฟ้าเสมอกัน แต่พระชนนีทรงศักดิ์ต่างกัน พระยศของพระโอรส - ธิดา ก็ต่างกัน ดังนี้ คือ

พระบิดา - และพระมารดาเป็นเจ้าฟ้าทั้งสองพระองค์ พระโอรส พระธิดา ก็ทรงมีสกุลยศเป็นเจ้าฟ้า

พระบิดาเป็นเจ้าฟ้า พระมารดาเป็นพระองค์เจ้าหรือหม่อมเจ้า พระโอรส ธิดา มีสกุลเป็นพระองค์เจ้า

พระบิดาเป็นเจ้าฟ้า มารดาเป็นสามัญชน พระโอรส - ธิดา มีสกุลยศ เป็นหม่อมเจ้า เว้นแต่สามัญชนผู้นั้นเป็นสะใภ้หลวงพระราชทาน พระโอรส - ธิดา จึงจะมีสกุลยศสูงขึ้น คือมีพระยศเป็นพระองค์เจ้า

ภารดี ที่คุณชายว่าสะใภ้หลวงพระราชทานนั้น หมายความว่าอะไรคะ

มรว.แสงสุรีย์ สะใภ้หลวงพระราชทาน หมายถึงกุลสตรี ที่เป็นสามัญชน บิดามารดาได้นำตัวถวายให้รับราชการในองค์พระมหากษัตริย์ แต่พระมหากษัตริย์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ไปเป็นพระชายาในสมเด็จพระเจ้าฟ้า กุลสตรีผู้นั้นแหละครับที่เรียกสะใภ้หลวง พระราชทาน สรุปความว่าเจ้าฟ้าพระองค์ใดทรงได้ชายาโดยพระมหากษัตริย์ทรงเลือกเฟ้น ตกแต่งพระราชทาน เมื่อมีพระโอรส - ธิดา พระโอรส - ธิดา ก็จะมีพระยศเป็นพระองค์เจ้า สูงกว่าพระยศของพระโอรส - ธิดา ที่เกิดจากสามัญชน ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้าได้ทรงเลือกหาด้วย พระองค์เอง

ภารดี พอดีมีตัวอย่างบ้างไหมคะ

มรว.แสงสุรีย์ มีครับในรัชกาลที่ ๕ นี้เองได้พระราชทานหม่อมแม่นให้ไปเป็นพระชายาสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช และพระราชทานหม่อมราชวงศ์สว่างให้เป็นพระชายา สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงศ์ พระโอรส - ธิดาที่ประสูติแต่หม่อมแม่นก็ดี ม.ร.ว. สว่างก็ดี เป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าทุกพระองค์ แต่ถ้าท่านหาของท่านเอง มิใช่ในหลวงพระราชทาน มีพระโอรส พระธิดา เป็นหม่อมเจ้า เช่น พระโอรส-ธิดา ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ที่ประสูติแต่หม่อมราชวงศ์โต เป็นตัวอย่าง

ภารดี เรื่องสะใภ้หลวงพระราชทานนี้เป็นความรู้ใหม่สำหรับดิฉันจริง ๆ ขอบขอบคุณที่ได้ให้ความรู้ ช่วยกรุณาอธิบายถึงพระยศพระโอรส - ธิดา ในพระองค์เจ้าต่อไปอีกคะ

มรว.แสงสุรีย์ 'พระบิดาเป็นพระองค์ ต่างกรม ไม่ว่าจะเป็นกรมหมื่น กรมขุน กรมหลวง กรมพระหรือกรมพระยา ถ้าพระมารดาเป็นเจ้าฟ้า พระโอรส - ธิดา มีพระยศเป็นเจ้าฟ้าเสมอ พระมารดา

ภารดี นี่ก็เป็นความรู้ใหม่อีกแหละค่ะ มีปรากฏพระองค์เป็นตัวอย่างไหมคะ

มรว.แสงสุรีย์ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้ไม่มี ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะมีหรือไม่ ยังไม่พบหลักฐานที่นำมาคลื่อนี้ กล่าวตามพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหนังสือเรื่อง "ธรรมเนียมราชตระกูลในกรุงสยาม"

ภารดี ถ้าพระมารดามีพระยศต่ำกว่านั้น พระโอรส - ธิดาจะทรงมีพระยศอย่างไร

มรว.แสงสุรีย์ ถ้าพระบิดาเป็นพระองค์เจ้าโอรสกษัตริย์ พระมารดาก็เป็นพระองค์เจ้า พระโอรส-ธิดาจะมีพระยศเป็นพระองค์เจ้าด้วย

ถ้าพระบิดาเป็นพระองค์เจ้าซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ พระมารดาเป็นหม่อมเจ้าหรือเป็นสามัญชน พระโอรสธิดาเป็นหม่อมเจ้า

แต่ถ้าพระบิดาเป็นพระองค์เจ้าซึ่งเป็นพระราชนัดดาของพระเจ้าแผ่นดิน มารดาเป็นสามัญชน บุตร - ธิดา เป็นหม่อมราชวงศ์ เว้นไว้แต่พระเจ้าแผ่นดินจะได้มีพระบรมราชโองการไว้ให้ลูกเป็นหม่อมเจ้า จึงจะมีโอรส - ธิดาเป็นหม่อมเจ้าได้

ถ้าบิดาเป็นหม่อมเจ้า มารดาไม่ว่าจะเป็นพระองค์เจ้า หม่อมเจ้าหรือสามัญชน บุตร - ธิดา มีสกุลยศเป็นหม่อมราชวงศ์ทั้งสิ้น

ภารดี ในกรณีที่พระมารดาเป็นเจ้า ชนกเป็นสามัญชน โอโรส - ธิดาจะมีสกุลชั้นไหน หรือไม่คะ

มรว.แสงสุรย์ โดยปรกติในกรณีที่ถามนี้จะไม่มี เพราะตามกฎหมายเขียนมาว่าด้วยการสมรสของพระราชวงศ์ บัญญัติไว้ว่าเจ้าหญิงพระองค์ใดจะทรงสมรสกับสามัญชน จะต้องกราบถวายบังคมลาออกจากฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์เสียก่อน เว้นไว้แต่จะได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงพระอิสริยยศเดิม แต่ถึงแม้พระมารดาจะดำรงพระอิสริยยศเดิม หากบิดาเป็นสามัญชน โอโรส-ธิดาก็เป็นสามัญชนด้วย จะเป็นเจ้าก็ต่อเมื่อบิดาซึ่งเป็นสามัญชนได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นเจ้า หรือสถาปนาเฉพาะพระโอโรส ธิดา ให้เป็นเจ้า บิดาคงเป็น สามัญชนอยู่ตามเดิม

ภารดี เคยมีตัวอย่างมาบ้างไหมคะ

มรว.แสงสุรย์ มีตัวอย่างในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทั้ง ๒ แบบ แบบแรก ทรงสถาปนาหม่อมมุก พระสวามีในพระเจ้าฟ้างุ้มนางเธอกรมหลวงนรินทรเทวี ซึ่งเป็นสามัญชน ขึ้นเป็นพระองค์เจ้าต่างกรม คือเป็นกรมหลวงนรินทรพิทักษ์ พระโอโรส - ธิดา ก็ดำรงพระยศเป็นพระองค์เจ้าทุกพระองค์ อีกแบบหนึ่ง คือทรงสถาปนาแต่พระโอโรส - ธิดา ไม่สถาปนาองค์พระสวามี คือพระสวามีในสมเด็จพระเจ้าฟ้านางเธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาเทพสุดาวดี และ สมเด็จพระเจ้าฟ้านางเธอ เจ้าฟ้ากรมพระศรีสตุรารักษ์ นั้นเป็นสามัญชน มิได้ทรงสถาปนาให้เป็นเจ้า ทรงสถาปนาแต่พระโอโรส-ธิดา ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้า

ภารดี เมื่อเคยมีตัวอย่างมาว่าในรัชกาลที่ ๑ ทรงสถาปนาพระโอโรส - ธิดา ในสมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงเป็นเจ้าฟ้า เหตุใดครั้งนี้จึงทรงสถาปนาพระโอโรส-ธิดาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เป็นเพียงพระองค์เจ้า

มรว.แสงสุรย์ เรื่องนี้ไม่ทราบพระราชประสงค์โดยแน่ชัด แต่ตามความคาดคะเนของผมคิดว่า คงจะได้ทรงพระราชวินิจฉัยแล้ว เห็นว่าสมเด็จพระเจ้าฟ้านางเธอ ในรัชกาลที่ ๑ ทั้งสองพระองค์ นั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงเคารพนับถือมาก จึงได้ทรงสถาปนาพระโอโรส - ธิดา ของท่านให้ดำรงพระอิสริยยศฐานันดรศักดิ์อันสูง เพื่อผดุงพระเกียรติพระผู้เป็นมารดา ครั้งนี้พระผู้เป็นมารดาเป็นเพียงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ จะให้เสมอเหมือนกันย่อมไม่ควร จึงลดพระอิสริยยศฐานันดรศักดิ์ลงเป็น พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า ซึ่งพอเปรียบเทียบได้กับ พระโอโรส - ธิดา ในสมเด็จพระเจ้าฟ้าชายที่ประสูติ แต่สามัญชนที่เป็นสะใภ้หลวงพระราชทาน ซึ่งมีพระยศเป็นพระองค์เจ้าเหมือนกัน

ภารดี ขอเรียนถามคุณชายว่า เมื่อพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าประสูติแล้ว จะทรงใช้นามสกุลใด คือ หมายความว่า จะทรงใช้นามสกุลบิดาอย่างสามัญชนหรือประการใด

มรว.แสงสุรย์ ตามธรรมเนียมราชสกุลของไทยนั้น พระองค์เจ้าไม่ต้องทรงมีนามสกุล ฉะนั้นในชั้นพระเจ้าหลานเธอ จึงยังไม่มีปัญหาจะพูดถึงเรื่องนามสกุล แต่ในกาลข้างหน้า

ภารดี

มรว.แสงสุรีย์

ถ้าพระเจ้าหลานเธอเป็นชาย ทรงมีพระโอรส - ธิดา จะเป็นหม่อมเจ้า หรือหม่อมราชวงศ์ก็ตาม ก็ต้อง มีนามสกุล จึงจะเกิดปัญหาว่าจะทรงใช้นามสกุลใด

นั่นซิคะ ปัญหานี้แหละที่ประชาชนอยากทราบกันนัก

เรื่องนี้ย่อมต้องเป็นไปตามพระบรมราชโองการ ในชั้นนี้ยังพูดเป็นที่แน่นอนไม่ได้ แต่ถ้าถือตามธรรมเนียมที่เคยมีมาในการตั้งนามสกุลของราชสกุล ท่านถือว่า พระโอรส พระเจ้าแผ่นดิน หรือโอรสกรมพระราชวังบวร เป็นต้น ราชสกุล มีบ้างเป็นกรณีพิเศษที่ทรงถือสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ ในรัชกาลที่ ๑ ที่ประสูติแต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอทั้ง ๒ พระองค์ เป็นต้นราชสกุล แต่ที่ทรงถือฝ่ายหญิงเป็นต้นราชสกุลก็เคยมี เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระราชทานนามสกุลผู้สืบสายกรมหลวงนรินทรเทวี ว่า นรินทรกุล ณ อยุธยา พร้อมทั้งยืนยันให้เป็นการสืบราชสกุลจากฝ่ายหญิง ดังนั้นในการนี้ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เป็นต้นราชสกุลสาขาหนึ่ง หรือให้พระองค์เจ้าหลานเธอ ทรงเป็นต้นราชสกุล ก็อาจกระทำได้ทั้งสองประการ

ภารดี

การสถาปนาพระอิสริยยศนั้นดรศักดิ์ ในสมัยก่อนพระมหากษัตริย์ทรงพระราชอำนาจเป็นสมบูรณาญาสิทธิราช จะทรงสถาปนาใครเป็นเจ้าชั้นไหนก็ได้ แต่ในปัจจุบันพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ใต้กฎหมาย มีกฎหมายใดถวายพระราชอำนาจในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้บ้างและมี ขอบเขตเพียงใด

มรว.แสงสุรีย์

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยได้ถวายพระราชอำนาจในเรื่องนี้ไว้โดยไม่จำกัดขอบเขต แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงใช้พระราชอำนาจนั้นโดยไม่มีเหตุผล การสถาปนาพระอิสริยยศนั้นดรศักดิ์ให้สูงขึ้นก็ดี หรือการให้ทรงดำรงพระอิสริยยศนั้นดรศักดิ์เดิมก็ดี ไม่ทรงคำนึงถึงการสนองพระมหากษัตริย์คุณส่วนพระองค์เป็นสำคัญ ทรงคำนึงถึงการสถาปนาอันจะเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์เพียงใด และที่สำคัญที่สุดจะทรงคำนึงว่าได้สนองพระราชภารกิจที่เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนมากน้อยเพียงใดด้วย

ภารดี

ขอบพระคุณค่ะที่ได้กรุณาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องพระอิสริยยศนั้นดรศักดิ์ มาโดยแจ่มแจ้ง วันนี้นำดิฉันขอยุติการเรียนถามไว้เพียงเท่านี้ สวัสดีค่ะ

เพลงสายฝน

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๒๕

เวลา ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น.

บทความเรื่อง “พระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์แก่กรุงเทพมหานคร”
 เรียบเรียงโดย ม.ร.ว.แสงสุรีย์ ลดาวัลย์
 ที่ปรึกษาประจำสำนักงานเลขานุการกรม สำนักพระราชวัง

ในวันพุธ ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๕นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีพิเศษที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งจะเป็นสิริมงคลแก่พระมหากษัตริย์และชาวมหานครทั้งปวง คือพระราชพิธีพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์ แก่กรุงเทพมหานคร

พระพุทธรูปราชูปถัมภ์ เป็นพระพุทธรูปปฏิมาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้น เพื่อพระราชทานให้ประดิษฐานไว้ ณ จังหวัดต่าง ๆ สำหรับเป็นนิมิตหมายแห่งคุณพระรัตนตรัย และเป็นนิมิตหมายแห่งความผูกพัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับผองพสกนิกร ได้เคยพระราชทานจังหวัดต่าง ๆ ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรมาแล้วหลายจังหวัด ที่ยังไม่ได้รับพระราชทานก็มาก รวมทั้งกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพระนครหลวง ทั้งนี้ เพราะยังไม่ถึงโอกาสอันเหมาะสมที่จะพระราชทาน

บัดนี้บรรลุมหามงคลอันเป็นมงคล ด้วยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์แก่กรุงเทพมหานคร ในหมายกำหนดการได้เชิญกระแสพระราชดำริที่จะพระราชทานไว้ดังนี้

“บัดนี้ ทรงพระราชดำริว่า ในระหว่างทรงพระประจักษ์ พสกนิกรได้มีความห่วงใยถวายพระพรชัยมงคลให้ทรงพระเกษมสำราญ พระพลานามัยสมบูรณ์เป็นปกติ ด้วยแรงจงรักภักดีและชัยมงคลที่พสกนิกรถวายพระพรนั้น ก็ได้ทรงพระเกษมสำราญดีตามลำดับ ได้ทรงพระราชอนุสรณ์คำนึงถึง กรุงเทพมหานครยังหาได้พระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์เพื่อประดิษฐานไว้สักการบูชา เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาวพระมหานคร ดังนั้น ในมหามงคลสมัยที่ได้มีการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี ในพุทธศักราช ๒๕๒๕นี้ และเป็นระยะเวลาที่ทรงผ่านพ้นโรครันตราย ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย โดยแรงจิตอธิษฐานถวายพระพรชัยมงคลของพสกนิกรทุกหมู่เหล่า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์แก่กรุงเทพมหานคร เป็นพระราชพิธีพิเศษยิ่งใหญ่ จัดเป็นกระบวนพยุหยาตราขบวนรถ เชิญพระชัยวัฒน์ พระพุทธรูปรัตนตรัย พระพุทธรูปราชูปถัมภ์ ไปประกอบพระราชพิธีพระราชทานเป็นเกียรติประวัติแก่กรุงเทพมหานคร”

จากกระแสพระราชดำริที่ได้เชิญสู่ท่านผู้ฟังไปแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าทรงตระหนักในความจงรักภักดีของพสกนิกรทุกหมู่เหล่า จึงพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์ไว้เป็นนิมิตหมายแห่งความผูกพันระหว่างพระองค์กับปวงพสกนิกร

เข้าใจว่าท่านผู้ฟังบางท่านอาจยังไม่ทราบประวัติพระพุทธรูปราชูปถัมภ์ โอกาสนี้จึงจะขอเรียนให้ทราบเหตุผลพระราชหฤทัยให้ทรงสร้าง และประวัติการสร้างโดยสังเขป

แต่โบราณกาล ได้มีประเพณีพระราชทานพระแสงราชศัสตราไว้ประจำเมืองบ้าง พระราชทานสำหรับตัวบุคคลเป็นครั้งคราวเพื่อปฏิบัติการแทนพระองค์บ้าง ความมุ่งหมายสำคัญของการพระราชทานพระแสงราชศัสตรา ก็เพื่อ

๑. ให้ผู้ได้รับพระราชทานมีอำนาจ เช่น พระราชอำนาจ ในบางกรณี
๒. เป็นเครื่องหมายแทนพระองค์พระมหากษัตริย์
๓. ใช้ในการพระราชพิธีที่สำคัญ เช่น ชุบน้ำพระพิพัฒน์สัตยาให้ข้าราชการดื่มน้ำสาบานตนว่าจะซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน

ในสมัยต่อมาการพระราชทานแก่บุคคลเพื่อให้มีอำนาจ เช่น พระราชอำนาจไม่ค่อยจะมีปรากฏ มีแต่พระราชทานประจำมณฑล ประจำจังหวัด ซึ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ก็ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕-๖-๗ ได้พระราชทานไว้กับจังหวัดที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหลายจังหวัด ทุกจังหวัดที่ได้รับพระราชทานต่างถือเป็นเกียรติประวัติอันสำคัญ และถือเป็นสิริมงคลด้วย แต่ก็มีจังหวัดที่ยังมิได้รับพระราชทานอยู่มาก

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันเสด็จขึ้นทรงราชย์ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในท้องถื่นต่าง ๆ กว้างไกลกว่าในรัชกาลก่อน เพราะการคมนาคมเจริญขึ้นไปมาได้สะดวกกว่าแต่ก่อน บรรดาจังหวัดต่าง ๆ ที่เสด็จเยี่ยมจึงอยากที่จะได้รับพระราชทานพระแสงราชศัสตราประจำรัชกาลไว้เป็นสิริมงคล ได้มีการกล่าวขานออกความเห็นว่าการพระราชทาน ความทราบถึงเบื้องพระยุคลบาท ก็ทรงพระราชดำริว่า พระแสงราชศัตรา นั้นเป็นเครื่องหมายแห่งพระบรมเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช พระมหากษัตริย์ในระบอบปรีชาญาณสิทธิราชจะเจริญรอยพระยุคลบาทนำมาพระราชทานน่าจะไม่เหมาะสม สิ่งที่จะพระราชทานควรเป็นนิมิตหมายของความผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างองค์พระมหากษัตริย์กับพสกนิกร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระพุทธรูปนาราชปิตุราชขึ้นเมื่อพ.ศ. ๒๕๐๔ ตั้งพระราชนิพนธ์ที่จะพระราชทานทุกจังหวัด ก่อนหลังกันตามควรแก่โอกาส

พระพุทธรูปนาราชปิตุราช เป็นพระพุทธรูปปฏิมาปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๒๓ เซนติเมตร สูงจากทับเทียรถึงยอดพระรัศมี ๔๐ เซนติเมตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์ แห่งกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร เข้าไปปั้นหุ่นที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ระหว่างนั้นได้ทรงตรวจและพระราชทานกระแสพระราชดำริอยู่เนืองนิตย์ เมื่อได้ปั้นหุ่นขึ้นเป็นที่พอพระราชหฤทัยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีเททองหล่อ เมื่อได้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จนเป็นองค์พระที่งดงามแล้ว ได้ทรงบรรจุพระพิมพ์ที่สร้างด้วยพระหัตถ์องค์หนึ่งไว้ที่ฐานบัวหงาย เป็นพระพิมพ์ที่ได้ทรงสร้างจากผงศักดิ์สิทธิ์ทั้งในส่วนพระองค์ และจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร

ผงศักดิ์สิทธิ์ในส่วนพระองค์มีดังนี้

- ดอกไม้แห้งจากพวงมาลัยที่ประชาชนทูลเกล้าฯ ถวายให้ทรงถวายเป็นพุทธรูป ในทุก ๆ คราวที่เสด็จพระราชดำเนินเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร

- ดอกไม้แห้งจากพวงมาลัยที่ทรงแขวนบูชาไว้ข้างองค์พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรตลอดเทศกาล คือ แดวันทรงเปลี่ยนเครื่องทรงฤดูหนึ่งไปจนถึงคราวเปลี่ยนเครื่องทรงอีกฤดูหนึ่ง



สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทน
พระองค์ในการพระราชทาน พระพุทธรูปราชูปถัมภ์แก่กรุงเทพมหานคร โดยผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร รับพระราชทานเชิญไป ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อ ๒๐ ตุลาคม
๒๕๒๕

- เสนอพระเจ้าซึ่งเจ้าพนักงานรวบรวมไว้หลังจากทรงพระเครื่องใหญ่

- ดอกไม้แห้งจากพวงมาลัยแขวนพระมหาเศวตฉัตร และคล้องด้ามพระแสงขรรค์ชัยศรี
ในงานพระราชพิธีฉัตรมงคล

ส่วนผงศักดิ์สิทธิ์จากจังหวัดต่าง ๆ ก็มีมากเหลือที่จะนำมากล่าว ณ ที่นี้ได้ จึงขอกล่าวเพียงสรุปว่า ผงรูป เปลวทอง ผงปูน และผงสี จากปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีประชาชนเคารพบูชามากในทุกจังหวัดได้ทรงพระกรุณาให้เก็บรวบรวมมาเป็นสวนผสมของพระพิมพ์ที่ทรงสร้างทั้งสิ้น จึงนับว่าเป็นพระพิมพ์ที่ประกอบด้วยผงศักดิ์สิทธิ์จากทั่วราชอาณาจักร

ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า การพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์แก่กรุงเทพมหานคร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเป็นพระราชพิธีพิเศษที่ยิ่งใหญ่ จึงขอนำขั้นตอนของการพระราชพิธีมาเรียนให้ทราบไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้

วันพุธ ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๕ เวลาบ่าย เชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๑ ประดิษฐานบนบุษบกบัลลังก์เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เชิญพระพุทธรูปรัตนตรัยประดิษฐานบนบุษบกบัลลังก์เรือพระที่นั่งอนเนกชาติภุชงค์ ตั้งกระบวนเวดล้อมด้วยเรือพระราชพิธี ทิ้งน้ำ ตาม และแซง ดังเช่นเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนพยุหยาตราใหญ่ชลมารค เมื่อวันบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕ แต่ก็มีส่วนที่ยิ่งใหญ่กว่า คือ เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ และเรืออนเนกชาติภุชงค์ครั้งนี้ทอดบุษบกบัลลังก์ มิได้ทอดบัลลังก์กัญญา กระบวนเรือพระราชพิธีที่เรือพระที่นั่งทอดบุษบกบัลลังก์ทั้ง ๓ ลำนั้น ไม่เคยมาก่อนในรอบ ๖๐ ปีที่ผ่านมา ดังนั้นกระบวนครั้งนี้จึงยิ่งใหญ่วิจิตรตระการตาเป็นที่สุด

เวลา ๑๕ นาฬิกา เคลื่อนกระบวนพุทธพยุหยาตราจากท่าवासกรี ล่องลำน้ำเจ้าพระยาไปเทียบท่าราชวรดิษฐ์ แล้วเชิญพระพุทธรูปสำคัญทั้ง ๔ องค์ ขึ้นรถยนต์พระประเทียบ ไปประดิษฐาน ณ พระราชพิธีมณฑล พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

โดยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังต้องทรงพักฟื้นหลังจากหายทรงพระประชวร ตามคำกราบบังคมทูลแนะนำของคณะแพทย์ ในการพระราชพิธีนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จแทนพระองค์ เมื่อเสด็จถึงวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว เสด็จขึ้นสู่พระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนนมัสการพระพุทธรูปมหาณัฏฐาภิเศกและพระพุทธรูปสำคัญ แล้วเสด็จออกประทับพระราชอาสน์ที่พระระเบียบหน้าพระอุโบสถ สมเด็จพระราชาคณะถวายศีล เมื่อทรงศีลจบ ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์แก่กรุงเทพมหานคร ขณะนั้นพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เจ้าพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตร และดุริยางค์จบแล้วสมเด็จพระเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงประเคนจุบัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกแล้วเสด็จขึ้นพระอุโบสถทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการ แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ

ส่วนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอัญเชิญพระพุทธรูปราชูปถัมภ์ไปประดิษฐาน ณ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งจัดให้มีพิธีสมโภชถึง ๓ วัน

ในการแก้ไขโดยกระบวนการพหุภาคีราชสมาคมเชิญพระพุทธนวราชบัณฑิตมาพระราชทานกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระพุทธปฏิมากรสำคัญสำหรับแผ่นดินเข้าร่วมกระบวนการ ๓ องค์ คือ

พระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๑

พระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบัน

พระพุทธนรินทราย

ทั้งนี้ก็ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะให้เป็นมงคลนิมิตพูนเพิ่มสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ชาวพระมหานครหลวง โอกาสนี้จึงขอเชิญประวัติพระพุทธปฏิมากรทั้ง ๓ องค์มาบอกกล่าวไว้โดยสังเขปด้วย

พระชัยวัฒน์ หมายถึงพระพุทธปฏิมากรที่นำมาซึ่งชัยชนะและความเจริญรุ่งเรือง ตามโบราณราชประเพณี เมื่อพระมหากษัตริย์ได้เสด็จขึ้นทรงราชย์ และทรงรับพระบรมราชาภิเษกแล้ว ก็จะมีการหล่อพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลขึ้นเพื่อเป็นมงคลแก่สิริราชสมบัติ เป็นนิมิตหมายให้ทรงชนะเหล่าศัตรูหมู่มิตร ทั้งเพื่อบันดาลความไพบลูย์พูนสุขแก่บ้านเมืองและประชากรภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร ถือว่าเป็นพระพุทธปฏิมากรสำคัญของแผ่นดิน จะเชิญออกก็เฉพาะพระราชพิธีสำคัญ ๆ เท่านั้น

พระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๑ หล่อขึ้นภายหลังพระราชพิธีปราบดาภิเษก พ.ศ. ๒๓๒๕ หล่อด้วยเงินเป็นพระปางมารวิชัย แต่เปลี่ยนลักษณะการวางพระหัตถ์ซ้ายจากพระอาการสมาธิ เป็นตะแคงพระหัตถ์ถือค้ำตาลปัตร หน้าตักกว้าง ๒๑ เซนติเมตร สูงจากทับเกษตรถึงยอดพระรัศมี ๓๒.๐๕ เซนติเมตร ฐานมีผ้าทิพย์ เบื้องบนกางกั้นฉัตรทองคำดูลาย ๕ ชั้น ประดับอัญมณี

ส่วนพระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบัน หล่อด้วยเงินเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ด้การพระราชพิธีฉลองสมโภช เมื่อวันที่ ๓-๔ ธันวาคม ๒๕๐๖ แล้วมีงานเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๓ รอบต่อเนื่องกันไป องค์พระพุทธปฏิมากรนั่งขัดสมาธิเพชร วางพระหัตถ์เหมือนพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๑ หน้าตักกว้าง ๗ นิ้ว สูงจากทับเกษตรถึงยอดพระรัศมี ๙ นิ้ว ฐานมีผ้าทิพย์ มีฉัตร ๕ ชั้นเป็นฉัตรทองคำดูลายประดับอัญมณี

สำหรับพระพุทธนรินทราย ถือว่าเป็นพระที่มีความสำคัญทางแคล้วคลาด มีประวัติสังเขปว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๔ กำนันอินอยู่แขวงเมืองปราจีนบุรีฝันไปว่าจับช้างเผือกได้ พอวันรุ่งขึ้นก็ไปขุดมันที่ป่าดงศรีมหาโพธิพบพระพุทธรูปทองคำเนื้อทองคำหนึ่งหนักถึง ๘ ตำลึง แต่แทนที่จะยึดถือไว้เป็นประโยชน์ส่วนตัว กลับมามอบปลัดเมืองจะเชงเทรให้นำขึ้นทูลเกล้าถวาย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับ แล้วเชิญตั้งไว้ในหอเสถียรธรรมปริตร หอพระในหมู่พระอภิเนาวนิเวศน์ ณ ที่นั้นมีพระกริ่งองค์น้อย ๆ ตั้งอยู่ด้วย ต่อมาได้เกิดมีคนร้ายเข้าไปลักเอาพระกริ่งไป ส่วนพระองค์ที่เป็นทองคำมิได้เอาไปด้วย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระราชดำริว่า พระพุทธรูปที่กำนันอินขุดได้และถวายมาเป็นทองคำ มีค่าทางวัตถุมงคล แต่คนร้ายกลับไม่เอาไป กำนันอินเองเมื่อขุดได้ก็ไม่เอาไว้ เป็นการแคล้วคลาดถึง ๒ คน ชะรอยจะเป็นอภินิหารสำหรับที่จะให้เป็นพระสำคัญของแผ่นดิน จึงทรงถวายนามพระองค์นั้นว่าพระพุทธนรินทราย และเพื่อให้เชิญประดิษฐานในการพระราชพิธีได้ จึงโปรดให้หล่อพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิเพชรหน้าตักกว้าง ๕ นิ้วครึ่ง สวมครอบพระพุทธนรินทรายไว้อีกชั้นหนึ่ง เวลาเชิญออกในพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ ก็เชิญทั้งองค์นอกและองค์ที่บรรจุอยู่ภายใน

ในการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระพุทธรูปนันทรายเข้าร่วมในพระราชพิธีในวันที่ ๒๐ ตุลาคมนี้ด้วย เข้าใจว่าเป็นพระราชประสงค์ที่จะให้เป็นนิมิตมงคล บันดาลผลให้ชาวพระมหานครหลวงแคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวงนั่นเอง.

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพุธ ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๕

เวลา ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น.

บทความพิเศษ เรื่อง “พระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่”

เรียบเรียงโดย ม.ล.เสริมแสง พันธุมสุต คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต

อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายนนี้ นับเป็นวันอันน่าปลื้มปิติยิ่งวันหนึ่งของปวงชนชาวไทย เพราะเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าเพชรดาในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

พระเจ้าหลานเธอ ประสูติเมื่อวันศุกร์ ที่ ๘ ตุลาคม ที่ผ่านมานี้ บัดนี้ครบ ๑ เดือน ๒ วัน จึงได้มีการพระราชพิธีสมโภชเดือน และขึ้นพระอู่ตามโบราณราชประเพณี

เมื่อกล่าวว่า พระราชพิธีนี้เป็นโบราณราชประเพณีนั้น หลายคนอาจเข้าใจว่า พระราชพิธีสมโภชเดือน และขึ้นพระอู่นี้เป็นพระราชพิธีของพระราชวงศ์เท่านั้น แท้จริงหาใช่เช่นนั้นไม่ การพระราชพิธีสมโภชเดือน และขึ้นพระอู่ เป็นพระราชพิธีที่ยึดถือปฏิบัติตามประเพณีไทยแต่โบราณคนไทยในอดีตนั้น ไม่ว่าจะมิชานะอย่างไร เมื่อกำเนิดบุตรธิดา ก็จะจัดให้มีพิธีทำขวัญ เป็นการรับขวัญเด็ก ถึง ๒ ระยะเวลา เมื่อมีอายุเพียง ๓ วัน ก็จะมีการทำพิธีรับขวัญ ที่ชาวบ้านเรียกกันว่า พิธีร้อนกระดัง และในพิธีนี้ญาติผู้ใหญ่ก็จะนำรอกของเด็กไปผิงด้วย เมื่อเด็กอายุได้ ๑ เดือน ทางบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ก็จะจัดให้มีพิธีทำขวัญเดือนขึ้น เพื่อให้เกิดสิริสวัสดิ์มงคลแก่ตัวเด็ก ในพิธีนี้จะมีการตั้งชื่อเด็กด้วย พิธีทำขวัญเดือนตามประเพณีไทยเดิมของเรานั้น มีขั้นตอนของพิธีดังนี้ คือจะมีพิธีเจริญพระพุทธมนต์ในตอนเย็น เพื่อทำน้อมนตเสวยวันหนึ่งก่อน และวันรุ่งขึ้นในตอนเช้าจะมีการเลี้ยงพระต่อจากนั้นญาติผู้ใหญ่ของเด็กก็จะทำพิธีทำขวัญเด็ก โดยเมื่อถึงฤกษ์อันเป็นมงคลแก่ตัวเด็ก ผู้ที่เป็นประธานในพิธี ซึ่งส่วนมากมักเป็นญาติผู้ใหญ่ที่นับถือยิ่งของบิดามารดาเด็ก ก็จะรดน้ำสังข์ลงบนหัวเด็กแล้วหยิบมิดหรือกรรไกรขึ้นตัดผมให้เด็กพอเป็นพิธี บางคนก็อาจโกนผมทั้งหมดทั้ง ซึ่งในสมัยโบราณมักจะเรียกการโกนผมเด็กทั้งว่าโกนผมไฟ เมื่อโกนผมเด็กให้สะอาดแล้ว พราหมณ์ก็ทำพิธีอาบน้ำเด็ก น้ำที่อาบนั้นจะเจอน้ำพระพุทธมนต์ที่พระทำในวันสวดมนต์เย็น และก่อนที่จะอาบน้ำเด็ก พราหมณ์จะต้องลอย กุ้ง ปลา ปู ซึ่งทำด้วยไม้ระกำหุ้มกระดาดเงินทอง สำหรับผู้ที่มิชานะคืออาจทำสัตว์น้ำเหล่านี้ด้วยทองหรือเงินก็ได้ เมื่ออาบน้ำเด็กพอเป็นพิธีแล้ว พราหมณ์จะส่งเด็กให้คนเลี้ยงแต่งตัว จากนั้นจึงนำเด็กมาหน้าบายศรี ผู้ที่อุ้มเด็กนี้ โดยมากมักจะเป็นย่า หรือยายของเด็ก หรืออาจเป็นญาติผู้ใหญ่ที่นับถือในตระกูล หรือบางครั้งรอบครัวมารดาอาจเป็นผู้อุ้มเด็กเองก็ได้ จากนั้นพราหมณ์ก็จะทำพิธีเป่าปัดสิ่งชั่วร้ายและทำขวัญเด็กโดยผูกสายสิญจน์ที่ข้อมือข้อเท้าเด็ก เจิมด้วยแป้งกระแจะที่หน้าผาก และดักน้ำมะพร้าวอ่อนแตะที่ปากเด็กพอเป็นพิธีว่าเด็กกิน จากนั้นพราหมณ์ก็จะจุดเทียนในแว่น ๓ แว่น ยกขึ้นอวยพรให้เด็ก ๓ ครั้ง แล้วจึงส่งแว่นเทียนต่อๆ ให้ญาติพี่น้องและแขกที่มาในงาน โดยเวียนทางด้านขวา เมื่อครบ ๓ รอบก็ส่งกลับยังพราหมณ์ พราหมณ์จะนำเทียนทั้ง ๓ แว่นมารวมกันแล้ว



ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดพระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่พระเจ้า
หลานเธอ ในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี เมื่อ ๑๑
พฤศจิกายน ๒๕๒๕

ดับไฟด้วยใบพลู เมื่อเสร็จการเวียนเทียนก็จะเป็นพิธีนำเด็กลงเปล ซึ่งในเปลเด็กนั้นจะมีเครื่องมงคลหลายอย่าง ที่ถือเป็นเคล็ดสำหรับเด็ก เช่น หินบด ถือเป็นเคล็ดว่า เด็กจะได้มีใจหนักแน่น มีอารมณ์มั่นคง ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงจะมีผลพักทาตินสอพองขาว ถือเป็นเคล็ดว่า เด็กจะได้เป็นคนใจเย็น ลูกพี่ขันธ์ก็ถือเป็นเคล็ดว่า ชีวิตเด็กจะได้เจริญงอกงามดังพืชพันธุ์ทั้งหลาย นอกจากนั้นในอดีตเมืองไทยเป็นเมืองเกษตรกรรม การเพาะปลูกจึงเป็นอาชีพหลักที่สำคัญยิ่งของคนไทย การวางลูกพี่ขันธ์ให้เด็ก ก็ถือว่าญาติผู้ใหญ่ได้มอบพืชผลไว้ให้เด็กได้เพาะปลูกทำมาหากินได้ในภายหน้า ชีวิตจะไม่อดหยาก หลังจากวางเครื่องมงคลแล้ว พรหมณ์จะหลั่งน้ำมนต์ และเจิมเปล ก่อนนำเด็กลงวางในเปล เมื่อวางเด็กแล้ว ก็จะมีพิธีห่กล่อมเด็กตามลัทธิของพรหมณ์ด้วยจึงเสร็จพิธี

การพระราชพิธีสมโภชเดือน และขึ้นพระอู่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพระธิดาในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ก็เหมือนกับพิธีทำขวัญเดือนของชาวบ้านทั่วไปตั้งได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั่นเอง หากจะแตกต่างไปบ้างก็เฉพาะในข้อปลีกย่อยเท่านั้น พระราชพิธีครั้งนี้ย้อนพิธีเสกน้ำพระพุทธรูปสำหรับสงฆ์ ซึ่งโบราณกระทำในตอนเย็น ก่อนวันสมโภชเดือนให้มาอยู่ในวันเดียวกับวันสมโภช คือวันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ พฤศจิกายน หรือ ในวันพรุ่งนี้ โดยเริ่มแต่เวลา ๑๕ นาฬิกา ๕๐ นาที ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีมนต์สมเด็จพระสังฆราชไปทรงเป็นประธานเจริญพระพุทธรูป และเสกน้ำพระพุทธรูปสำหรับที่จะทรงพระเจ้าหลานเธอ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธรูปแล้ว พระครูพรหมณ์ก็จะประกอบพิธีทำน้ำสงฆ์ที่ขึ้นพระสาครตามลัทธิพรหมณ์ ครั้นแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงหลั่งน้ำพระพุทธรูปตั้งลงในขันพระสาคร พระครูพรหมณ์ลอย กุ้ง ปลาทองเงิน และจุ่มมะพร้าวทองเงินลงในขันพระสาคร

เมื่อได้เวลาประณมพระฤกษ์ ๑๖ นาฬิกา ๓๙ นาที พระพี่เลี้ยงเชิญองค์พระเจ้าหลานเธอ เข้าไปเฝ้าฯ ยังหน้าที่ประทับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ พระราชทานทรงจรดพระกรไกรขลิบพระเศียร แล้วทรงหลั่งน้ำพระพุทธรูป เทพนมตั้งจากพระเศียรพระราชทานอีกครั้งหนึ่ง ทรงผูกด้วยพระขวัญ ทรงเจิมพระราชทานแด่พระเจ้าหลานเธอ ขณะนั้นพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา พรหมณ์เป่าสังข์ พนักงานภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตร ดุริยางค์ เมื่อเสร็จแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระสงฆ์ออกจากห้องพิธีเป็นอันเสร็จพิธีสงฆ์

จากนั้นพระครูพรหมณ์ถวายน้ำเทพนมตั้งที่พระหัตถ์พระเจ้าหลานเธอ และแขวนพระอู่ปลาดพระยี่งู วางเครื่องมงคลราชพิธี มีศิลาบด ผลพักเขียวทาตินสอพองขาว ลูกขันธ์พืชลงในพระอู่แล้วหลั่งน้ำเทพนมตั้ง และเจิมพระอู่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานหีบทองคำบรรจุดวงพระชะตา ทองคำแท่งจารึกอักษรพระนามพระเจ้าหลานเธอฯ ว่า “พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์” แล้วพระราชทานเครื่องราชภัณฑ์อันตามราชประเพณี คือ เงินแท่ง เงินตราบรรจุถุง ขันสรงพระพักตร์ทองคำขอบลวยพร้อมพานรอง กาทองคำพร้อมถาดรองกุญแจทองคำ และเครื่องเย็บปักถักร้อย เครื่องราชภัณฑ์ทั้งหมดคนเฝ้าพนักงานแผนกราชูปโภคเป็นผู้เชิญทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับแล้วทรงวางในพระอู่ เมื่อทรงวางแล้ว เจ้าพนักงานจะเชิญออกจากพระอู่ไปตั้งที่เดิม

ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระเจ้าหลานเธอฯ ลงบรรทมในพระอุ พระครูพราหมณ์จะถวายเท็กล่อม พราหมณ์เป่าสังข์ พนักงานภูษามาลาแกว่งบันฑาะว์ ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตร ดุริยางค์

เมื่อเสร็จพิธีถวายเท็กล่อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภช พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการรับแว่นเวียนเทียนสมโภชครบ ๓ รอบแล้ว พระครูพราหมณ์คลี่ผ้าคลุมบายศรีแล้วเชิญไปถวายพระเจ้าหลานเธอฯ โดยวางที่โต๊ะข้างพระอุ ต่อจากนั้นก็ถวายเจิม และถวายด้ายพระขวัญพาดที่พระบาทเป็นเสร็จพิธี

พระราชพิธีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการรับพระขวัญ ก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่พระเจ้าหลานเธอแล้ว ยังเป็นเสมือนหนึ่งได้ทรงรักษาโบราณประเพณีของไทยอันเกี่ยวกับการเกิดไว้มิให้สูญสิ้นไปด้วย เพราะในหมู่สามัญชนนั้นมีการทำพิธีดังกล่าวนี้ น้อยลงทุกวัน จนเกือบจะเรียกว่าไม่มี

เนื่องในวาระอันเป็นวันเฉลิมพระขวัญ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ ประชาชนชาวไทยทั้งปวงคงต่างพากันปลื้มปิติ และคงจะพร้อมใจกันน้อมเกล้าถวายพระพร ให้ทรงพระเจริญ ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ และเมื่อทรงพระเจริญพ้นขีดความเป็นผู้เยาว์แล้ว ขอให้ทรงปฏิบัติงานฉลองเบื้องพระยุคลบาททูลกระหม่อมตา ในการจรรโลงประเทศชาติ และคลบนันดาลความผาสุกแก่ปวงชน ประชาชนชาวไทยทุกคนต่างตั้งความหวังไว้ว่า จะทรงเป็นเจ้านายในพระบรมราชจักรีวงศ์ ที่เป็นกำลังสำคัญอีกพระองค์หนึ่ง ในอันที่จะช่วยแบ่งเบาพระราชภารกิจของทูลกระหม่อมตา และทูลกระหม่อมยายได้อย่างมากในอนาคตกาล.

ออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

เวลา ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น.

พิมพ์ที่ บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด
85-95 ถนนมหานคร เขตบางรัก กทม.
นายชลชาย จิวิจรรานุกูล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2527

